ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության

կոմիտեի նախագահի

թվականի _______ ___-ի N _____-Ն հրամանի

ՀՀՇՆ _________-2025 «ՇԵՆՔԵՐԻ և ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ. ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ՆՈՐՄԵՐ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ույն շինարարական նորմերը մշակվել են ՄԱԿ-ի «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) սկզբունքներին համապատասխան: Կոնվենցիայի հիմնարար սկզբունքներն են՝ բոլոր մարդկանց լիարժեք և արդյունավետ մասնակցությունը հասարակական կյանքին, հավասար հնարավորությունները և մատչելիությունը: Սույն նորմերի հիմքում դրված է համընդհանուր դիզայնի սկզբունքը, որը նախատեսված է Կոնվենցիայով և արտացոլված է ազգային և միջազգային ստանդարտներում:Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառումը նախագծման և շինարարության գործընթացում նպատակ ունի ձևավորել անարգել, անվտանգ և հարմարավետ միջավայր բոլոր անձանց համար՝ անկախ նրանց ֆիզիկական, զգայական, տարիքային կամ այլ առանձնահատկություններից, առանց հետագա վերակառուցման կամ հարմարեցման անհրաժեշտության:

ԻՐԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏ

ույն շինարարական նորմերը սահմանում են նախագծային լուծումների մշակման պահանջները հասարակական, բնակելի և արտադրական շենքերի համար, որոնք պետք է ապահովեն համընդհանուր դիզայնի սկզբունքի վրա հիմնված կենսագործունեության հավասար պայմաններ բոլոր անձանց համար, անկախ նրանց ֆունկցիոնալ առանձնահատկություններից՝ ներառյալ տեսողության, լսողության, ճանաչողական, շարժունակության կամ առողջական ժամանակավոր խնդիրները,

ինչպես նաև տարիքային կամ մարմնական առանձնահատկությունները: Այս նորմերը նպատակ ունեն ձևավորելու միջավայր, որը թույլ է տալիս բոլոր անձանց ազատ, անվտանգ և արժանապատիվ մասնակցություն հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում՝ առանց խտրականության:

ույն շինարարական նորմերի պահանջները կիրառվում են նոր կառուցվող, վերակառուցվող, հիմնանորոգվող, շահագործվող և արդիականացվող շենքերի ու շինությունների հարմարեցման, ինչպես նաև ընդհանուր օգտագործման տարածքների դեպքում: Դրանք տարածվում են ընդհանուր օգտագործման տարածքների, շենքերի և կառույցների գործառական-պլանավորման տարրերի, դրանց համար հատկացված հողամասերի վրա, ներառյալ շենքերին և կառույցներին մոտեցումները, մուտքի հանգույցները, տարհանման ուղիները, բնակության և սպասարկման համար նախատեսված տարածքները և աշխատանքի վայրերը: Պահանջները տարածվում են ոչ միայն ֆիզիկական, այլև հաղորդակցական և տեղեկատվական միջավայրի վրա, ապահովելով մատչելիության համապարփակ և համակարգային մոտեցում՝ միջավայրի բոլոր բաղադրիչներում::

ՈՐՄԱՏԻՎԱՅԻՆ ՀՂՈՒՄՆԵՐ

ույն շինարարական նորմերում հղումներ են կատարված հետևյալ օրենսդրական ակտերին.

	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիա	Կոնվենցիան Հայաստանի Հանրապետությունում ուժի մեջ է մտել 2010 թ. հոկտեմբերի 22-ին:
	ՀՀ օրենք Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին»	
	ԿԱՐԳ Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պ	ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի N 438 որոշում

	Խելամիտ հարմարեցումներ ապահովելու կարգը սահմանելու մասին»	ՀՀ կառավարության 2022 թվականի օգոստոսի 11-ի N 1265-Ն որոշում
	ՀՀՇՆ 21-01-2014 «Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգություն»	ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի N 78-Ն հրաման
	ՀՀՇՆ 22-03-2017 «Արհեստական և բնական լուսավորում»	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 56-Ն հրաման
	ՀՀՇՆ 30-01-2023 Քաղաքաշինություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում և կառուցապատում»	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2023 թվականի մայիսի 22-ի N 04-Ն հրաման
	ՀՀՇՆ 31-03- «Հասարակական շենքեր և շինություններ»	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 95-Ն հրաման
	ՀՀՇՆ 31-01-2014 Բնակելի շենքեր. Մաս I. Բազմաբնակարան բնակելի շենքեր»	ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 3119-ի N 93-Ն հրաման
	ՀՀՇՆ 31-03.02-2022 «ՀՀ քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցներ» ,	ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2022 թվականի ապրիլի 4-ի N 06-Ն հրաման
	ՀՀՇՆ 31-03.06-2024 «Մարզական նշանակության օբյեկտներ. ծածկված շենքեր և համալիրներ»	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի փետրվարի 19-ի N 09-Ն հրաման
	ՀՀՇՆ 31-03.07-2024 «Առողջապահական կազմակերպություններ. հիվանդանոցային բուժօգնության (ստացիոնար) օբյեկտների շենքեր և շինություններ»	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի հունիսի 25-ի N 12-Ն հրաման

	ՀՀՇՆ 32-06-2023 «Մետրոպոլիտեններ»	ՀՀ շինարարական նորմերը հաստատելու և հայաստանի հանրապետության քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2022 թվականի հունիսի 14-ի N 11-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 1 նոյեմբերի 2023 թ. N 12-Ն
	ՀՀԿՀ 23-101-2017 Բնակչության սակավաշարժ խմբերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար շենքերի և շինությունների մատչելիության ապահովման նախագծման կանոնների հավաքածու»	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրաման
	ՄՄ ՏԿ 011/2011 Վերելակների անվտանգություն տեխնիկական կանոնակարգ	Մաքսային միության հանձնաժողովի 2011 թվականի հոկտեմբերի 18-ի N 824 որոշում
	ԳՕՍՏ 12.4.026-2015 «Աշխատանքի անվտանգության ստանդարտների համակարգ. Գույներ ազդանշանային, նշաններ անվտանգության և գծանշում ազդանշանային. Նշանակումը և կիրառման կանոնները. Ընդհանուր տեխնիկական պահանջներ և բնութագրեր. Փորձարկման մեթոդներ»	Ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման միջպետական խորհուրդի 2015 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 48-2015 արձանագրություն
	ԳՕՍՏ 19917- 2014 ՆՍՏԵԼՈՒ ԵՎ ՊԱՌԿԵԼՈՒ ԿԱՀՈՒՅՔ: Ընդհանուր տեխնիկական պայմաններ	Ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման միջպետական խորհուրդի 2014 թվականի դեկտեմբերի 5-ի N 46 արձանագրություն

	ԳՕՍՏ 31975-2017 (ISO 2813:2014) «Լաքաներկային նյութեր»	
	ԳՕՍՏ 33078-2014 «Ճանապարհային մակերևույթին տրանսպորտային միջոցի անիվի կպչունությունը չափելու մեթոդներ»	
	ԳՕՍՏ 33652-2019 (EN 81-70:2018) Վերելակներ. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար անվտանգության և մատչելիության հատուկ պահանջներ	Ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման միջպետական խորհուրդի 2015 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 48-2015 արձանագրություն
	ԳՕՍՏ 34305-2017 (EN 81-72:2015) Մարդատար վերելակներ: Վերելակներ հրշեջների համար	Ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման միջպետական խորհուրդի 2017 թվականի հեկտեմբերի 30-ի N 52 արձանագրություն
	ԳՕՍՏ 34441- 2024 «Վերելակներ. Կարգավարական հսկողություն. Ընդհանուր տեխնիկական պայմաններ»	Ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման միջպետական խորհուրդի 2018 թվականի սեպտեմբերի 28-ի N 112-П արձանագրություն
	ԳՕՍՏ 34682.1-2020 (EN 81-40:2008) Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար նախատեսված բարձրացնող հարթակներ: Սարքավորման և տեղադրման անվտանգության պահանջներ: Մաս 1. Աստիճանային և թեք տեղաշարժով հարթակներ	Ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման միջպետական խորհուրդի 2020 թվականի հեկտեմբերի 30-ի N 134-П արձանագրություն

	ԳՕՍՏ 5746-2015 (ISO 4190-1:2010) Մարդատար վերելակներ. Հիմնական պարամետրեր և չափեր»	Ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման միջպետական խորհուրդի 2015 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 48-2015 արձանագրություն
	ՀՍՏ ԳՕՍՏ Ռ 51261-2023 «Ստացիոնար հենարանային սարքեր բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար. Տեսակներ և տեխնիկական պահանջներ»,	
	ԳՕՍՏ Ռ 51671-2020 Հաշմանդամների համար մատչելի կապի և տեղեկատվական տեխնիկական միջոցներ՝ հանրային օգտագործման համար: Դասակարգում: Մատչելիության և անվտանգության պահանջներ	
	ՀՍՏ ԳՕՍՏ Ռ 52605-2023 «Ճանապարհային երթևեկության կազմակերպման տեխնիկական միջոցներ. Արհեստական անհարթություններ. Ընդհանուր տեխնիկական պահանջներ. Կիրառման կանոններ»	
	ԳՕՍՏ Ռ 52875-2018 Տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար նախատեսված գետնին տեղադրվող տակտիլ ցուցիչներ: Տեխնիկական պահանջներ	
	ԳՕՍՏ Ռ 56177-2014 Դռների փակման սարքեր (դռների փակիչներ): Տեխնիկական պայմաններ	

	ԳՕՍՏ Ռ 55966-2014 (CEN/TS 81-76:2011) «ՎԵՐԵԼԱԿՆԵՐ. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց և այլ սահմանափակ շարժունակություն ունեցող անձանց տարհանման համար օգտագործվող վերելակների հատուկ անվտանգության պահանջներ»	

ԵՐՄԻՆՆԵՐ և ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

ույն շինարարական նորմերում կիրառվել են հետևյալ տերմինները՝ համապատասխան սահմանումներով՝

զդարարող ցուցիչներ՝ բազմամոդալ ազդանշանային համակարգեր, որոնք ապահովում են տեղեկատվության մատչելիությունը բոլոր անձանց համար՝ ներառյալ տեսողության, լսողության, ճանաչողական կամ այլ ֆունկցիոնալ առանձնահատկություններ ունեցող օգտվողներին: Ազդանշանային ցուցիչները կարող են ներառել տեսողական (լույս, գույն), ձայնային (ազդանշաններ, խոսքային հաղորդագրություններ), թրթռաշոշափողական (վիբրացիոն) և այլ ազդանշանային մեխանիզմներ, որոնք ապահովում են հաղորդակցության հասկանալի և ժամանակին ընկալումը

երիան սարք՝ պարբերական գործողությամբ աշխատող, ստացիոնար կամ տեղադրվող բեռնամբարձ սարք, նախատեսված օգտվողներին՝ ներառյալ հենաշարժական, տեսողական, լսողական կամ ճանաչողական առանձնահատկություններ ունեցող անձինք, անվտանգ բարձրացնելու և իջեցնելու համար: Վերհան սարքը կարող է կիրառվել որպես մատչելիության միջոց այն իրավիճակներում, երբ թեքահարթակի կամ վերելակի տեղադրում տեխնիկապես անհնարին կամ ոչ հարմար է

ստիճան՝ սանդուղքի հիմնական տարր՝ մեկ քայլ բարձրանալու կամ իջնելու համար,

նակչության սակավաշարժուն խմբեր (այսուհետ՝ **ԲՍԽ**) – անձինք, ովքեր տարբեր իրավիճակներում կամ պայմաններում կարող են ունենալ դժվարություններ միջավայրից օգտվելու, տեղաշարժվելու, տեղեկատվություն ստանալու,

կողմնորոշվելու կամ հաղորդակցվելու գործընթացում: Սակավաշարժուն խմբերին կարող են պատկանել հաշմանդամություն ունեցող անձինք, առողջության ժամանակավոր խնդիրներով անձինք, հղի կանայք, տարեց անձինք, մանկական սայլակ օգտագործող անձինք, ինչպես նաև այն մարդիկ, որոնց կարող են անհրաժեշտ լինել լրացուցիչ աջակցող պայմաններ՝ միջավայրում լիարժեք մասնակցությունը ապահովելու համար:

եղափոխելի թեքահարթակ՝ ժամանակավոր կամ դեպքային օգտագործման սարք դռների շեմերը, մալուխները, բարձրությունների տարբերությունները հաղթահարելու համար,

զրաքարային թեքահարթակ՝ հետիոտնային ուղու կահավորման տարր, որը նախատեսված է մայթի կամ հետիոտնային արահետի մակերևույթը երթևեկելի մասի մակերևույթին միացնելու համար,

ատչելի զուգարանի խցիկ՝ զուգարանի խցիկ (տղամարդկանց և կանանց համար) ընդհանուր երթևեկության ուղիներից առանձին մուտքով, ինքնուրույն կամ ուղեկցողի հետ օգտագործման համար նախատեսված տարածք, որն ապահովում է անվասայլակով մանևրելու բավարար տարածք, անվտանգ և հարմարավետ կահավորում բոլոր անձանց համար՝ հաշվի առնելով ֆունկցիոնալ տարբերությունները

եքահարթակ՝ կառույց, որը նախատեսված է տարբեր մակարդակների վրա գտնվող հետիոտնային ուղիների մակերևույթները միացնելու համար, որը բաղկացած է մեկ կամ մի քանի թռիչքներից, որոնք ունեն երկայնական թեքությամբ թեք մակերևույթ և, անհրաժեշտության դեպքում, հորիզոնական մակերևույթներ,

նդուկցիոն օղակ՝ էլեկտրամագնիսական սարք, որը փոխանցում է ձայնային ազդանշանն ուղղակիորեն լսողական ապարատին կամ կոխլեար իմպլանտին՝ նվազեցնելով ֆոնային աղմուկը և բարելավելով խոսքի ընկալելիությունը

առայությունների մատուցման (սպասարկման) գոտի՝ տարածք կամ հողամասի

հատված, որտեղ կենտրոնացված են հանրային, վարչական կամ առևտրային սպասարկման կետեր

այծառության հակադրություն՝ հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$C_L = \frac{L_1 - L_2}{L_1 + L_2}$$

Որտեղ՝

— առավել պայծառ մակերևույթի պայծառությունն է,

— ավելի մուգ մակերևույթի պայծառությունն է:

Միայն սույն նորմերում տերմինը օգտագործելիս ենթադրվում է *առնվազն 0.7 (կամ*

գունային հակադրություն՝ Գունային հակադրություն (կոնտրաստ) է համարվում երկու մակերևույթների կամ տարրերի լուսային արտացոլման արժեքների (LRV — տեսանելիությունը և ընկալելիությունը բոլոր օգտվողների համար, ներառյալ՝ տեսողության սահմանափակումներ ունեցող անձանց: Գունային հակադրությունը մատչելիության պայմանների համար համարվում է բավարար, եթե LRV տարբերությունը կազմում է առնվազն 40 միավոր: Գունային հակադրության ապահովման համար թույլատրելի են հետևյալ օրինակային գունային զույգերը՝ RAL գույների միջազգային համակարգով .

ա

բ
Սպիտակ) - RAL 9005 (Սև)
գ
Դեղին) - RAL 5013 (Մուգ կապույտ)
դ
Ազդանշանային դեղին) - RAL 7016 (Անտրացին մոխրագույն)
ե
Սպիտակ) - RAL 7016 (Անտրացին մոխրագույն)

Միայն սույն նորմերում տերմինը օգտագործելիս ենթադրվում է *առնվազն 40 միավոր*

Դեղին) - RAL 5002 (Ուլտրամարին կապույտ)

գունային հակադրություն, ինչին բավարարում են վերը թվարկված գույների գուգերը:

ամընդհանուր դիզայն՝ ապրանքների, միջավայրերի, ծրագրերի ու ծառայությունների դիզայն, որն առանց շտկումների և մասնագիտացված դիզայնի անհրաժեշտության յուրաքանչյուր անձի համար առավելագույն չափով մատչելի է

դարձնում ապրանքների, միջավայրերի, ծրագրերի ու ծառայությունների օգտագործումը՝ անհրաժեշտության դեպքում չբացառելով հաշմանդամություն ունեցող անձանց որոշակի խմբերի համար աջակցող միջոցների առկայությունը»:,

աշմանդամություն ունեցող անձ՝ անձ, որը ֆիզիկական, հոգեկան, մտավոր և (կամ) զգայական տևական խնդիրների և միջավայրային արգելքների փոխազդեցության հետևանքով կարող է ունենալ մյուսների հետ հավասար հիմունքներով հասարակական կյանքին լիարժեք ու արդյունավետ մասնակցության սահմանափակում.,

աշմանդամություն ունեցող անձանց տրանսպորտային միջոցների մասնագիտացված կայանման (կայանատեղի) վայր՝ մեքենայի տեղ, որն առանձնացվում է կայանատեղում (ավտոկայանատեղում) հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից վարվող կամ նրանց տեղափոխող տրանսպորտային միջոցների համար և ունի մեծացված չափեր՝ հաշմանդամություն ունեցող անձի, այդ թվում՝ անվասայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձիանարգել մուտքն ապահովելու համար դեպի ավտոմեքենա, նստեցման և իջեցման համար,

ետիոտնային ուղիներ՝ կառույցներ կամ դրանց տարրեր, այդ թվում՝ տրանսպորտային ենթակառուցվածքի օբյեկտների կազմում, որոնք նախատեսված են հետիոտների, այդ թվում՝ ԲՍԽ-ի տեղաշարժման համար, որոնց վրա թույլատրված չէ տրանսպորտի երթևեկությունը, բացառությամբ հատուկ տրանսպորտի, որը սպասարկում է այդ տարածքը,

րդեհային անվտանգության գոտի՝ տարածք (կամ շենքի այլ մաս), առանձնացված հակահրդեհային արգելքներով, հագեցած հակահրդեհային պաշտպանության համակարգերով՝ համաձայն նորմատիվ իրավական ակտերի և շինարարական նորմերի պահանջների նախատեսված հրդեհի ժամանակ հրդեհի վտանգավոր գործոններից մարդկանց պաշտպանության համար

սողական օժանդակ համակարգեր՝ տեխնոլոգիաներ (ինդուկցիոն համակարգեր, ձայնը անմիջապես փոխանցում են լսողի ականջին՝ բարելավելու հստակությունը և

նվազեցնելու ֆոնային աղմուկը, հատկապես հասարակական վայրերում կամ լսողության դժվար միջավայրերում ապահովելով խոսքի հստակ ընկալումը խուլ կամ թույլ լսողություն ունեցող անձանց կողմից

ատչելի խցիկ՝ (սանիտարահիգիենիկ սենք)՝ ընդհանուր զուգարանի բլոկի ներսում տեղակայված խցիկ, հագեցած համապատասխան կահավորանքով, նշաններով և մատչելիության տարրերով, ապահովվող համընդհանուր և անվտանգ օգտագործում բոլոր օգտվողների համար՝ ներառյալ հենաշարժական, տեսողական, լսողական կամ ճանաչողական առանձնահատկություններ ունեցող անձանց

ատչելիություն՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ֆիզիկական միջավայրի, տրանսպորտի, տեղեկատվության և հաղորդակցությունների, տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների և համակարգերի, ինչպես նաև հանրության համար բաց հաստատությունների և հանրությանը մատուցվող ծառայությունների՝ մյուսների հետ հավասար հիմունքներով հասանելիությունը քաղաքային և գյուղական համայնքներում, որի նպատակը հաշմանդամություն ունեցող անձանց անկախությունը և կենսագործունեության բոլոր ոլորտներում լիարժեք մասնակցությունն ապահովելն է

ոշափողական (տակտիլ) տեղեկատվության միջոցներ՝ տեղեկատվության կրիչներ և մակերևույթներ, որոնք նախատեսված են օգտվելու համար հպման միջոցով՝ ապահովելով տեղեկատվության ընկալում այն անձանց համար, որոնք կախված են շոշափողական կողմնորոշումից: Սրանց մեջ կարող են ընդգրկվել ոչ միայն տեսողության խնդիրներ ունեցող անձինք, այլ նաև այն օգտվողները, ովքեր ունեն ճանաչողական, հաղորդակցական կամ այլ առանձնահատկություններ, որոնք պահանջում են շոշափողական տեղեկատվության մատչելություն

ոշափողական-ձայնային սխեմա՝ տեղեկատվական կամ կողմնորոշիչ սարք/մակերևույթ, որը համատեղում է շոշափողական և ձայնային տարրեր՝ տրամադրելու գործառնական տեղեկատվություն և աջակցություն տարածական կողմնորոշման համար: Սխեման նախատեսված է բոլոր օգտվողների համար, որոնք կարող են օգտվել շոշափողական և/կամ ձայնային ազդակներից՝ ներառյալ

տեսողության խնդիրներ ունեցող անձինք, և ապահովում է օբյեկտների, տարածքային գոտիների կամ ծառայությունների մատչելության հստակ ներկայացում

ելամիտ հարմարեցում՝ անհրաժեշտ և համապատասխան փոփոխությունների և հարմարեցումների (շտկումների) կատարում, որոնք չեն առաջացնում անհամաչափ կամ անհարկի բեռ և ուղղված են հաշմանդամություն ունեցող անձի՝ մարդու իրավունքներից և հիմնական ազատություններից մյուսների հետ հավասար հիմունքներով օգտվելուն ,

ահմանափակ պայմաններ՝ գոյություն ունեցող շինարարական կամ տեղանքի ռելիեֆային պայմաններ, ինչպես նաև շենքերի ու կառույցների տարածքներ, որոնց բնական կամ կառուցողական առանձնահատկությունները դժվարացնում են բոլոր օգտվողների համար մատչելի երթևեկության ուղիների, ծառայությունների և սպասարկման վայրերի կազմակերպումը՝ ներառյալ հենաշարժական, տեսողական, լսողական կամ ճանաչողական առանձնահատկություններ ունեցող անձինք: Սահմանափակ պայմաններ համարվում են միայն այն դեպքերում, երբ օգտագործվելով այլընտրանքային կամ փոխհատուցող միջոցառումներ՝ անհնար է լիարժեք ապահովել մատչելիությունը՝ համաձայն համընդհանուր դիզայնի և ընդունված չափորոշիչների

անդղաբազուկ՝ աստիճաններից կազմված հավաքովի թեք կոնստրուկցիա, որը տեղադրվում է երկու հարթակների միջև: Մեկ սանդղաբազուկով սանդուղքները անվանվում են միաբազուկ սանդուղքներ:

անիտարահիգիենիկ տարածքներ՝ տարածքների համախումբ, որոնք նախատեսված են այցելուների և աշխատակիցների սանիտարահիգիենիկ կարիքները բավարարելու համար, ներառյալ զուգարանները, ցնցուղարանները, լվացարանները, հանդերձարանները, լոգարանները,

պասարկման վայրեր՝ շենքերի, կառույցների, տարածքների, գոտիների մասեր, որոնք կազմակերպված և կահավորված են այցելուին ծառայություններ մատուցելու համար: Ներառում են աշխատատեղ, սպասարկվող այցելուի տեղը և, անհրաժեշտության դեպքում, սպասման տեղը,

եսողական տեղեկատվության միջոց՝ տեղեկատվական համակարգ՝ տեքստերի, նշանների, խորհրդանիշների կամ լուսային ազդանշանների տեսքով, նախատեսված մարդկանց լայն շրջանակի համար ընկալելի լինելու համար, ներառյալ հենաշարժական, լսողական, ճանաչողական կամ այլ ֆունկցիոնալ առանձնահատկություններ ունեցող անձինք: Տեսողական միջոցները նախագծվում են ապահովելու համար բարձր ճանաչելիություն, ընթերցելիություն և հարմար օգտագործում՝ համընդհանուր դիզայնի սկզբունքների համապատասխան:

ադիոտեղեկատվության և կողմնորոշման համակարգ՝ հանրային տեղեկատվական և կողմնորոշման ենթակառուցվածքի մաս, որը նախատեսված է օգտակար լինելու տարբեր օգտվողների համար, ներառյալ հենաշարժական, տեսողական, լսողական կամ ճանաչողական առանձնահատկություններ ունեցող անձինք: Համակարգը կարող է ներառել անհատական կրելի բաժանորդային սարքեր, ենթակառուցվածքային սարքավորումներ՝ տեղեկատուներ, որոնք բաժանորդային սարքին փոխանցում են օբյեկտի վերաբերյալ տարբեր հաղորդագրություններ և այլ տեղեկություններ, ինչպես նաև ձայնային ազդանշանների սարքեր՝ օգտագործողի հարցման դեպքում ապահովելով տարածքային կողմնորոշում

ՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

ախագծային լուծումները պետք է ապահովեն բոլոր անձանց՝ անկախ ֆունկցիոնալ առանձնահատկություններից, անվտանգ և մատչելի պայմաններ շենքերում, կառույցներում և դրանց տարածքներում, ինչպես նաև հողատարածքներում և ընդհանուր օգտագործման տարածքներում՝

ատչելիություն սպասարկման վայրերում՝ հաշվի առնելով հեռավորությունները և տեղաշարժման ուղիների հարաչափերը, այնպես, որ բոլոր օգտվողները կարողանան անխոչընդոտ օգտվել ծառայություններից և մատչելի լինեն անհրաժեշտ վայրերը:

եղաշարժման ուղիների անվտանգություն՝ ներառյալ տարհանման, նպատակային այցելության և ծառայության մատուցման վայրերի,

աշխատանքի վայրերի անվտանգ անցումն ու օգտագործումը բոլոր օգտվողների համար:

ամանակին և անխափան տարհանում շենքից, կառույցից կամ հրդեհային անվտանգության գոտուց՝ հրդեհի վտանգավոր գործոնների ազդեցությունը բացառելու նպատակով՝ ապահովելով մատչելի և անվտանգ ուղիներ բոլոր օգտվողների համար:

ամանակին լիարժեք և որակյալ տեղեկատվություն ստանալու հնարավորություններ՝ նպատակային այցելության վայր տեղաշարժվելու և ծառայություններ ստանալու ընթացքում, ապահովելով տեղեկատվության մատչելիությունը բոլոր օգտվողների համար՝ ներառյալ ֆիզիկական, տեսողական, լսողական կամ ճանաչողական առանձնահատկություններ ունեցող անձինք:

ենքերում և կառույցներում պետք է ապահովվեն բոլոր անձանց համար անկախ ֆունկցիոնալ առանձնահատկություններից, անհրաժեշտ պայմաններ գործունեության լիարժեք, անվտանգ իրականացման համար՝ ինքնուրույն կամ ուղեկցողի օգնությամբ, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակներում անխափան և մատչելի տարհանման համար:

շակութային ժառանգության օբյեկտներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց մուտքն ապահովելու նախագծային լուծումները իրականացվում են հաշվի առնելով սույն շինարարական նորմերի, ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի N 438 որոշումով հաստատված «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Կարգի և ԳOUS Ռ 52875-2018-ի համաձայն:

իջավայրի մատչելիությունը և նախագծային լուծումները պետք է ապահովեն շենքերում և կառույցներում գործունեության հարմարավետություն և անվտանգություն բոլոր օգտվողների համար, առանց որևէ խմբի հնարավորությունների սահմանափակման կամ խտրականության:

ախագծային լուծումները պետք է հաշվի առնեն բոլոր անձանց հնարավորությունները՝ անկախ ֆունկցիոնալ առանձնահատկություններից, այդ

թվում՝ տեղաշարժման դժվարություններ ունեցողներին, ապահովելով նրանց անվտանգ և մատչելի օգտվելը շենքերում, կառույցներում և տարածքներում՝ ըստ դասակարգման, ներկայացված աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1. Օգտվողների ֆունկցիոնալ խմբերի դասակարգում ըստ շարժունակության

	Օգտվողներ ի խմբեր	Ֆունկցիոնալ բնութագրերը՝ միջավայրի պահանջների տեսանկյունից
	Ս1	Օգտվողներ, ովքեր չունեն հաշմանդամություն, նվազեցված շարժունակությամբ,
	Ս2	Օգտվողներ՝ տեսողական դժվարություններ ունեցող, որոնք օգտագործում են շ
	Ս3	Հաշմանդամություն ունեցող անձիք, ովքեր տեղաշարժվելիս օգտագործում են լ
	Ս4	անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձիք (այդ թվո
	ՈՏ	Մարդիկ, որոնց տեղափոխման գործողությունները անթույլատրելի են կյանքին ս Ոչ Տեղափոխելի)

ողամասերի և ընդհանուր օգտագործման տարածքների նկատմամբ պահանջներ

ուտքեր և երթևեկության ուղիներ

ողամասը, որի վրա գտնվում է շենքը կամ շինությունը, պետք է ներառի հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից վարվող կամ նրանց տեղափոխող մեքենաների մուտքի և կայանման տեղ, ինչպես նաև հետիոտների երթուղիներ և հանգստի գոտիներ, որոնք հարմար են ԲՍԽ-ի համար: Հողամասի մուտքի մոտ անհրաժեշտ է տեղադրել օբյեկտի մասին մատչելի տեղեկատվություն ԲՍԽ-ի համար:

ՍԽ-ի տեղաշարժման ուղիներում արգելվում է տեղադրել անթափանց երկկողմանի դարպասներ, պտտվող փեղկերով դարպասներ, տուրնիկետներ և այլ սարքեր և ֆիզիկական տարրեր, որոնք խոչընդոտում են անարգել անցումը

ողամասում պետք է նախատեսված լինի ԲՍԽ-ի անվտանգ և հարմարավետ տեղաշարժը հողամասի սահմաններից մինչև շենքի մուտքը: Ճանապարհները պետք է կապված լինեն հասարակական տրանսպորտի կանգառների և հողամասի սահմաններից դուրս գտնվող այլ հետիոտնային և տրանսպորտային երթուղիների հետ: Նավիգացիան և տեղեկատվական ցուցանակները պետք է մատչելի լինեն ԲՍԽ-ի համար օբյեկտում գտնվող կազմակերպությունների աշխատանքային ժամերին:

թե առկա կառուցապատման մեջ կամ անհարթ կամ հատվող տեղանքում նախագծված հետիոտնային երթևեկության ուղիները անհարմար են ԲՍԽ-ի համար, ապա անհրաժեշտ է նախատեսել այլընտրանքային անվտանգ երթուղիներ ԲՍԽ-ի համար կարևոր կետերի միջև (օրինակ՝ մուտքից մինչև շենք կամ մինչև կայանատեղի): Այս երթուղիները չպետք է լինեն 300 մ ավելի երկար: Հետիոտնային արահետները կարելի է կառուցել երթևեկելի մասի հետ նույն մակարդակի վրա, եթե պահպանվում են անվտանգության կանոնները, և արահետները պետք է հստակ առանձնացվեն գծանշումներով:

թե հետիոտնային արահետն անցնում է երթևեկելի մասով, որտեղ բարձրության տարբերությունը մինչև 20 սմ է, ապա անհրաժեշտ է տեղադրել սահուն իջեցում՝ եզրաքարային թեքահարթակներ և ճանապարհի հատուկ բարձրացված հատվածներ՝ արհեստական անհարթություններ, որպեսզի ապահովվի ԲՍԽ-ի անվտանգ և հարմարավետ անցումը: Արհեստական անհարթությունները կատարվում են ԳՕՍՏ Ռ մայթերին և կուտակային հարթակներին, և տեղադրվում են ուղիղ գծով՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի

թե կան ստորգետնյա կամ վերգետնյա անցումներ, ապա դրանք պետք է հագեցած լինեն թեքահարթակներով կամ վերելակներով: Նման անցումների մատչելիությունը կարգավորվում է սույն շինարարական նորմերի 17-րդ և 27-45-րդ կետերով:

ետիոտնային արահետի լայնությունը պետք է նախատեսված լինի բոլոր անձանց համար՝ առնվազն 2 մ լայնությամբ և առնվազն 2,1 մ ազատ բարձրությամբ: Եթե տարածքը սահմանափակ է, լայնությունը կարելի է նվազեցնել մինչև 1,2 մ, սակայն յուրաքանչյուր 25 մ-ի վրա անհրաժեշտ է ստեղծել լայնացում («գրպան»)՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց անվասայլակների համար, առնվազն 2,5 մ երկարությամբ և առնվազն 2 մ ընդհանուր լայնությամբ: Այստեղ և հետագայում բոլոր չափերը նշված են որպես ներքին՝ մատչելի տարածքով, որը իրականում կարող է օգտագործել մարդը՝ առանց հաշվի առնելու բռնածողերը, եզրաքարերը, պատերը

կամ այլ տարրեր, որոնք կարող են նվազեցնել անցման մաքուր լայնությունը կամ բարձրությունը:

ետիոտնային արահետի երկայնական թեքությունը չի գերազանցում 5% (1:20): Սահմանափակ պայմանների կամ բարդ ռելիեֆի դեպքում թույլատրվում է թեքություն մինչև 8%, միայն բացառիկ դեպքերում՝ երբ տեղանքի փաստացի առանձնահատկություններն ու կառուցված միջավայրը տեխնիկապես չեն թույլ տալիս մեղմ լուծում: Նման հատվածների համար սահմանվում են լրացուցիչ պայմաններ՝՝

ուրաքանչյուր նման հատվածի երկարությունը չի գերազանցում 50 մ.

ուրաքանչյուր հատվածում տեղադրվում են 0,9 մ բարձրության բռնաձողերով անվտանգության արգելապատնեշներ:

ոլոր նման հատվածների ընդհանուր երկարությունը չպետք է գերազանցի 50 մ երթուղու յուրաքանչյուր 300 մ-ում:

ից ավելի երկայնական թեքություն ունեցող հետիոտնային ուղիների վրա անհրաժեշտ է կազմակերպել հանգստի հատվածներ՝

ուրաքանչյուր 0,5 մ ուղղածիգ բարձրացման դեպքում պետք է լինի առնվազն

ուրաքանչյուր 1,5 մ ուղղածիգբարձրացման դեպքում պետք է լինի առնվազն

ետիոտնային ուղիների պտույտի, հատումների, միացումների կամ ուղղության փոփոխության տեղերում թեքությունը չպետք է գերազանցի 2%-ը: Արահետների լայնակի թեքությունը պետք է լինի 1%-ից մինչև 2%: Մշակութային ժառանգության օբյեկտների վերակառուցման դեպքում թույլատրվում են շեղումներ, եթե դրանք հիմնավորված են և փոխհատուցվում են այլ միջոցներով:

յն վայրերում, որտեղ հետիոտնային արահետի բարձրությունը փոխվում է, կատարվում է սահուն իջեցում՝ ոչ ավելի, քան 1:20 թեքությամբ կամ եզրաքարային թեքահարթակ՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 5.4 բաժնի:

ետիոտնային ուղիների այն հատվածներում, որոնք հարում են սիզամարգերին և կանաչապատ տարածքներին, հետիոտնային գոտու երկայնքով եզրաքարի

բարձրությունը պետք է լինի առնվազն 5 սմ, ինչն ապահովում է արահետի և կանաչ գոտու ֆիզիկական բաժանումը: Եթե կանաչապատ գոտին օգտագործվում է հանգստի համար (օրինակ՝ տեղադրված են նստարաններ, խաղային կամ մարզական տարրեր), և այն հարում է հետիոտնային ուղուն, ապա արահետի և այդ գոտու միջև բարձրության տարբերությունը չպետք է գերազանցի 1,5 սմ-ը՝ ապահովելու համար անարգել անցման մատչելիությունը, հատկապես ԲՍԽ-ի համար:

թե արահետի և սիզամարգի միջև առկա են բաց ջրահեռացում կամ ջրահավաք ցանց թույլատրվում է, որ եզրաքարը լինի սիզամարգի հետ նույն մակարդակի վրա ծածկույթից արտահայտված տարբերվող շոշափելի ծածկույթ, այդ թվում՝ ուղղորդող շերտ՝ համաձայն ԳՕՍՏ Ռ 52875-2018 և ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 23-

եսողության խնդիրներ ունեցող մարդկանց վտանգավոր գոտիներին՝ հենարաններին, աստիճաններին, հետիոտնային անցումներին և այլն մոտենալու մասին պետք է նախազգուշացնել ԳՕՍՏ Ռ 52875-2018 և ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի համաձայն, շոշափողական-հակադրվող գետնային ցուցանակների կամ մակերևույթի մակատեսքով և շոշափելի հատկություններով տարբերվող հատվածների միջոցով: Եթե հետիոտնային հատվածում ծառեր կան ցուցանակների փոխարեն կարելի է օգտագործել ծառերի շուրջը տեղադրվող ցանցեր, բայց միայն եթե դրանք համապատասխանում են սույն շինարարական նորմերի 45-րդ կետի պահանջներին:

այթերի, արահետների, թեքահարթակների և աստիճանների ծածկույթը պետք է լինի կոշտ, հարթ, շարժման ժամանակ թրթռումներ չառաջացնի: Այն պետք է ապահովի երկայնական ուղղությամբ կպչունություն, փորձարկված համաձայն ԳՕՍՏ 33078-

սովորական եղանակին՝ 0,6–0,75 կՆ/կՆ,

խոնավ և ցրտաշունչ եղանակին՝ ոչ պակաս, քան 0,4 կՆ/կՆ՝

թե օգտագործվում է բետոնե սալիկ կամ քարե սալահատակ, տարրերի միջև կարերը չպետք է լինեն 1 սմ-ից լայն: Փխրուն նյութերից, այդ թվում ավազից և կոպճից ծածկույթները չեն թույլատրվում:

րտաքին սանդուղքները պետք է նախագծվեն այնպես, որ ապահովեն անվտանգ և մատչելի տեղաշարժ բոլոր անձանց համար՝

անդուղքի լայնությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,35 մ,

ստիճանի խորությունը՝ 35–40 սմ,

ստիճանի բարձրությունը՝ 12–15 սմ,

ստիճանի մակերևույթը պետք է լինի չսայթաքող,

ստիճանի եզրը պետք է ունենա հակադրվող գույն՝ պայծառության հակադրությամբ ոչ պակաս, քան 70%, և շոշափելի եզրագիծ՝ տեսողության խնդիր ունեցող անձանց կողմնորոշման համար

եկ սանդղաբազուկի բոլոր աստիճանները պետք է լինեն նույն չափի և ձևի, առավելագույնը 2% լայնական թեքությամբ: Թույլատրելի չէ աստիճաններ կիրառել դրանց միջև բաց ուղղաձիգ տարածությամբ, այսինքն՝ առանց ուղղաձիգ մասի, քանի որ դա նվազեցնում է անվտանգությունը և կարող է խանգարել տեսողության խնդիրներ ունեցող մարդկանց կողմնորոշվելուն:

թե սանդուղքը մայթի կամ արահետի շարունակությունն է, ապա մեկ սանդղաբազուկում պետք է լինի 3-ից 12 աստիճան: Սանդղաբազուկների միջև պետք է լինեն հորիզոնական հարթակներ: Սահմանափակ պայմաններում մեկ սանդղաբազուկում թույլատրվում է մինչև 15 աստիճան՝ հաշվի առնելով սույն շինարարական նորմերի 17, 24 և 35-րդ կետերի պահանջները:

անդուղքի հարաչափերը պետք է ընդունվեն՝

ստիճանի եզրի դուրս գալը՝ մինչև 1,5 սմ,

ստիճանի եզրի կլորացումը՝ մինչև 2,5 սմ,

րկայնական թեքությունը՝ մինչև 1%,

ցման գործակիցը՝ ոչ պակաս, քան 0,45:

եկ կամ մի քանի սանդղաբազուկ ունեցող արտաքին սանդուղքների երկայնքով երկու կողմերում անպայման տեղադրվում են բռնաձողեր: Բռնաձողերը պետք է լինեն անընդհատ ամբողջ երկայնքով՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 31-ի N 93-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-01-2014 շինարարական նորմերի և ՀՍՏ ԳՕՍՏ Ռ 51261-2023-ի: Բռնաձողերի բարձրությունը պետք է լինի 0,9 մ (աստիճանի մակերևույթից մինչև բռնաձողի վերին եզրը): Բռնաձողերի եզրերը ուղղաձիգ պետք է համընկնեն անցումի եզրերի հետ:

թե սանդուղքի լայնությունը 4 մ և ավելի է, կենտրոնում տեղադրվում է լրացուցիչ կոնստրուկցիա՝ երկու կողմերում բռնաձողերով, որպեսզի ապահովվի ցանկացած ուղղությամբ շարժվելիս բռնվելու հնարավորությունը: Միջանկյալ հարթակներում թույլատրվում է կենտրոնական լրացուցիչ բռնաձողերի ընդհատում:

ռնաձողերը պետք է շարունակվեն սանդուղքի սկզբից և վերջից 30 սմ առաջ, որպեսզի հարմար լինի բռնել դեռ առաջին քայլից առաջ և վերջինից հետո: Եթե տեղը չի բավականացնում, այս ելուստային հատվածները կարելի է շրջել դեպի կողք 90°-ի անկյան տակ՝ սանդուղքից դուրս: Բռնաձողերի ավարտի ձևը պետք է լինի անվտանգ՝ սահուն կորություն դեպի ներքև, դեպի պատը կամ դեպի բազրիքը: Բռնաձողից մինչև պատը կամ այլ խոչընդոտը հեռավորությունը պետք է լինի առնվազն 6 սմ: Եթե բռնաձողի վերևում կան ելուստային կոնստրուկցիաներ, ապա դրա վերևում պետք է մնա առնվազն 45 սմ ազատ տարածություն:

թե սանդուղքի տակ մնում է 2,1 մ-ից պակաս բարձրությամբ բաց տարածություն, ապա այդ տարածությունը պետք է փակել, կամ տեղադրել ցանկապատ, կամ տնկել թփեր կամ այլ կանաչապատում:

րտաքին սանդուղքների մոտ, օրինակ՝ շենքերի մուտքերի մոտ, բնակչության սակավաշարժ խմբերի մատչելիությունն ապահովելու համար պետք է նախատեսել հետևյալ տեխնիկական լուծումները՝ կախված բարձրության տարբերությունից՝

եքահարթակի տեղադրումը (թեքությամբ և հարաչափերով, որոնք համապատասխանում են մատչելիության պահանջներին) թույլատրվում է 0,20 մ-ից մինչև 6,0 մ բարձրության տարբերության դեպքում,

ինչև 3,0 մ բարձրության տարբերության դեպքում թույլատրվում է տեղադրել

ուղղաձիգ ամբարձիչ հենահարթակ (ըստ ԳՕՍՏ 34682.2-2020-ի), իսկ 3,0 մ և ավելի բարձրության տարբերության դեպքում՝ նախատեսել վերելակ:

եքահարթակի մեկ թռիչքի երկարությունը ընտրվում է կախված թեքությունից, ինչպես նշված է աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 2. Թեքահարթակի մեկ թռիչքի առավելագույն երկարությունը՝ կախված թեքությունից

	Թեքահարթակի թեքությունը	Մեկ թռիչքի առավելագույն երկարությունը, մ	Թեք մակերևույթների ընդհանուր երկարությունը, մ
	ից մինչև 4% (1:33 – 1:25)	մ	մ
	ից մինչև 5% (1:25 – 1:20)	մ	
	ից մինչև 6% (1:20 –	մ	
	ից մինչև 8% (1:16 –	մ	մ

եքահարթակի 8%-ից ավելի թեքությունը (1:12,5) չի թույլատրվում: Սահմանափակ պայմաններում թույլատրվում է մինչև 10% թեքություն (1:10), բայց մինչև 5 մ երկարությամբ, և միայն այն դեպքում, երբ մարդիկ տեղաշարժվում են անվասայլակով ուղեկցող անձի հետ:

ետիոտնային ուղիների այն հատվածներում, որտեղ հետիոտների երթևեկության առավելագույն հաշվարկային ինտենսիվությունը երկու ուղղություններով մինչև 2400 մարդ/ժ է, սանդուղքի հետ համատեղ օգտագործվող թեքահարթակի անցանելի մասի լայնությունը նշանակվում է ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2023 թվականի մայիսի 22-ի N 04-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 30-01-2023 շինարարական նորմերով հաշվարկի, բայց ոչ պակաս, քան 0,9 մ, իսկ հետիոտների երթևեկության ավելի քան 2400 մարդ/ժ ինտենսիվության դեպքում՝ ոչ պակաս, քան

եքահարթակի սկզբից և դրա ավարտից հետո անհրաժեշտ է նախատեսել հորիզոնական հարթակներ՝ ոչ պակաս, քան հետիոտնային հատվածի լայնությունը: Այս հարթակների նվազագույն չափերը կախված են երթևեկության բնույթից՝

նդհանուր հետիոտնային ուղիներում՝ հնարավոր հանդիպակաց երթևեկությամբ,

արթակի լայնությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,8 մ,

րկարությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,5 մ,

եքահարթակի ուղղության յուրաքանչյուր փոփոխության դեպքում (պտույտի)՝ հարթակը ոչ պակաս, քան 1,8 × 1,8 մ,

իակողմանի երթևեկության դեպքում (մեկ ուղղությամբ).

այնությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,5 մ,

րկարությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,5 մ,

ուրաքանչյուր շրջապտույտի դեպքում՝ հարթակը ոչ պակաս, քան 1,5 × 1,5 մ:

րահեռացման համար նախատեսված թեքահարթակի հորիզոնական հարթակներում պետք է նախատեսել երկայնական թեքություն դեպի վար կողմը կամ լայնական թեքություն 5%-ից մինչև 10%:

եքահարթակի երկայնական կողերի երկայնքով պետք է տեղադրել առնվազն 5 սմ բարձրությամբ եզրեր: Թեքահարթակները պետք է ունենան երկկողմանի բազրիքներ՝ 0,9 և 0,7 մ բարձրության վրա բռնաձողերով, ընդ որում, թեքահարթակի վերին և ստորին բռնաձողերը պետք է գտնվեն մեկ ուղղաձիգ հարթության մեջ՝ թեքահարթակի անցանելի հատվածի սահմաններով: Մեկ ուղղությամբ երթևեկությամբ թեքահարթակի բազրրիքների բռնաձողերի միջև հեռավորությունը պետք է լինի 0,9-ից մինչև 1,0 մ սահմաններում:

եքահարթակի մակերևույթի ծածկույթը պետք է լինի չսահուն (տես սույն շինարարական նորմերի 25-րդ կետը): Թույլատրվում են մետաղական ցանցեր, եթե՝

ջիջները ոչ ավելի, քան 13 մմ (տես սույն շինարարական նորմերի կետ 45-ը),

անցը պետք է դիմանա առնվազն 250 կգ/մ², թեքումը՝ ոչ ավելի, քան 5 մմ,

գվող ցանցի օգտագործման դեպքում՝ բջիջների չափը երթևեկության երկայնքով ոչ ավելի, քան 20 մմ:

եքահարթակի մակերևույթը պետք է լինի հակադրվող գույնի կամ տեքստուրայի՝ շրջապատող ծածկույթի համեմատությամբ:

եքությունների փոփոխության վայրերում պետք է ապահովվի արհեստական լուսավորություն առնվազն 100 լյուքս մակարդակով՝ չափված հետիոտնային ուղու մակերևույթի վրա: Լուսավորությունը պետք է լինի համաչափ և առանց շողքի, գունային ջերմաստիճանը՝ 3000–5000 K, ապահովելով տեսողական հարմարավետություն և գույների բնական ընկալում::

եքությունների, սանդուղքների և թեքահարթակի առջև ջրահեռացման ցանցերը, անձրևընդունիչները, ջրահեռացման (կեղտաջրերի) առուները, կանաչ տնկարկների համար նախատեսված բնափայտի ցանցերը, դիտահորերը և ցանկացած նշանակության կոմունիկացիաների կափարիչները պետք է տեղադրվեն հետիոտնային ուղիների անցանելի հատվածի սահմաններից դուրս: Թույլատրվում է տեղադրել հատող ցանցեր (ուղղահայաց հետիոտնային ուղուն): Թույլատրվում են լայնական ցանցեր (ուղղահայաց երթևեկությանը): Ցանցերի բջիջների հարաչափերը՝

ացվածքի լայնությունը՝ ոչ ավելի, քան 13 մմ,

լոր անցքեր՝ տրամագիծը ոչ ավելի, քան 18 մմ:

իտահորերի կափարիչների կոշտության կողերը և դրանց մակերևույթի վրա գտնվող այլ կոնստրուկտիվ տարրերի բարձրությունները չպետք է գերազանցեն 5 մմ:

ետիոտնային ուղիների անցանելի հատվածի սահմաններում (այսինքն՝ այն հատվածի, որով իրականացվում է հետիոտների փաստացի երթևեկությունը, ներառյալ սակավաշարժուն օգտվողները) թույլ չի տրվում՝

գտագործել ժամանակավոր կամ կցովի թեք տարրեր, որոնք չեն հանդիսանում ստացիոնար կոնստրուկցիայի մաս,

առուցել մեկ կամ երկու աստիճաններ, քանի որ դրանք սայթաքելու վտանգ են ստեղծում և խոչընդոտում են անարգել տեղաշարժին:

ացառություն կարգով թույլատրվում է միայն հետիոտնային ուղու և երթևեկելի հատվածի միացման վայրերում, որտեղ եզրաքարերի կառուցման համար կարող են

օգտագործվել հավաքովի կոնստրուկտիվ տարրեր (օրինակ՝ իջեցմամբ ստանդարտ եզրաքարեր, թեքություններ, թեք սալեր և շրջափողական մոդուլներ):

աշմանդամություն ունեցող անձանց տրանսպորտային միջոցների կայանատեղեր (ավտոկայանատեղեր)

նակելի, հասարակական, արտադրական շենքերի, ենթակառուցվածքների օբյեկտների (այդ թվում՝ տրանսպորտային, ֆիզկուլտուրային-մարզական նշանակության օբյեկտների, մշակույթի և այլն) և հանգստի գոտիների մոտ գտնվող ավտոկայանատեղերում անհրաժեշտ է առանձնացնել մեքենատեղերի ընդհանուր քանակի առնվազն 10%-ը (բայց ոչ պակաս, քան մեկը) հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար:

յս 10%-ը ներառում է նաև մասնագիտացված մեքենատեղերի համար նախատեսված տեղերը՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 56-րդ կետի, հաշմանդամություն ունեցող անձանց տրանսպորտային միջոցների համար, այդ թվում՝ անվասայլակներով տեղաշարժվողների համար: Նման տեղերը պետք է հաշվի առնեն նրանց հատուկ կարիքները՝ մեծացված լայնությունը, կողքից և հետևից դուրս գալու համար ազատ գոտու առկայությունը, ինչպես նաև մայթին կամ արահետին հարմար հետիոտնային մոտեցումը:

ասնագիտացված տեղերի քանակը կախված է ավտոկայանատեղում բոլոր մեքենատեղերի ընդհանուր թվից՝ համաձայն 3-րդ աղյուսակի:

Աղյուսակ 3. Մասնագիտացված մեքենատեղերի քանակը ավտոկայանատեղում՝ կախված բոլոր մեքենատեղերի ընդհանուր թվից:

	Տեղերի ընդհանուր թիվը	Տեղեր հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար
	Մինչև 100	բայց ոչ պակաս, քան 1 տեղ
	101–200	տեղ + 3% 100-ից ավելի
	201–500	տեղ + 2% 200-ից ավելի
	և ավելի	տեղ + 1% 500-ից ավելի

աշմանդամություն ունեցող անձանց տրանսպորտային միջոցի համար նախատեսված յուրաքանչյուր մասնագիտացված մեքենատեղ պետք է՝

շված լինի ճանապարհային գծանշումներով ըստ ՀՀ կառավարության 2007 թվականի հունիսի 28-ի N 955-Ն որոշումով հաստատված «ՀՀ ճանապարհային երթևեկության» կանոնների,

պահովված լինի շենքի հողամասում ՀՀ կառավարության 2007 թվականի հունիսի 28-ի N 955-Ն որոշումով հաստատված «ՀՀ ճանապարհային երթևեկության» կանոնների ճանապարհային նշաններով,

շված լինի շենքի ներսում մատչելիության նշանով, որը կատարվում է ուղղաձիգ մակերևույթի վրա (պատ, սյուն և այլն) հետիոտնային ուղիների անցանելի հատվածի սահմաններից դուրս, տեղադրված նշանի ստորին եզրից 1,5 – 2,1 մ բարձրության վրա:

աշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից վարվող կամ հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղափոխող տրանսպորտային միջոցների կայանման (կայանատեղի) վայրերը պետք է տեղակայված լինեն որքան հնարավոր է մոտ գլխավոր մուտքին, բայց՝

չ ավելի, քան 50 մ հեռավորության վրա հաշմանդամների համար մատչելի կազմակերպության, հիմնարկի շենքի մուտքից,

չ ավելի, քան 100 մ՝ բնակելի շենքերի համար,

ինչև 200 մ՝ սոցիալական ենթակառուցվածքի օբյեկտների համար, որոնք ներկառուցված են կամ կցակառուցված բնակելի շենքերին, հետևյալ պայմանների պահպանմամբ՝

ա. հետիոտնային ուղու լայնությունը ոչ պակաս, քան 2,0 մ,

բ. լուսավորություն և նստարաններ յուրաքանչյուր 50 մ-ը մեկ,

գ. շվաքարաններ յուրաքանչյուր 100 մ-ը մեկ:

ստակ գծանշմամբ,

աշտպանված տրանսպորտային հոսքից,

պահով ազատ գոտի ըստ սուն նորմերի կետ 50-ի,

զրաքարային թեքահարթակ համակցված մայթային կամ արահետային երթուղիներին:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի յուրաքանչյուր մուտքից մինչև հաշմանդամություն ունեցող ուղևորների նստեցման/իջեցման համար: Նստեցման/իջեցման վայրերում անհրաժեշտ է ապահովել՝

ակերևույթի թեքությունը ոչ ավելի, քան 1:50 (2%),

արթ, չսահող ծածկույթ:

ուրաքանչյուր կայանատեղի պետք է ունենա մայթին կամ արահետին առնվազն մեկ հարմար հետիոտնային մոտեցում, որը կահավորված է սույն շինարարական նորմերի պետք է կահավորված լինի եզրաքարային թեքահարթակով՝ չսահող ծածկույթով: Երկայնական կայանման դեպքում անհրաժեշտ է նախատեսել մուտք դեպի մեքենայի հետևի մասը՝ թեքահարթակի կամ բարձրացնող սարքի համար:

այանման (կայանատեղի) համար նախատեսված հատուկ տեղի չափը՝ 6,0 × 3,6 մ երկարությունը ոչ պակաս, քան 6,8 մ:

թե մոտակայքով անցնում է հետիոտնային ուղի, անհրաժեշտ է տեղադրել սահմանափակիչներ, որպեսզի մեքենաները չմտնեն հետիոտնային հատված: Նեղ պայմաններում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված երկու մեքենատեղերի միջև անցումը կարող է լինել ընդհանուր՝ 1,2 մ լայնությամբ:

ենքերի ներսում գտնվող կայանատեղերը (ներառյալ ստորգետնյա) պետք է կապված լինեն հիմնական հարկերի հետ վերելակների միջոցով, որոնք հարմար են ուղեկցողի հետ անվասայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղաշարժման համար: Ստորգետնյա և ներկառուցված կայանատեղերի ներսում գտնվող մեքենատեղերի չափերը պետք է համապատասխանեն սույն շինարարական նորմերի 56-րդ կետի պահանջներին:

արեկարգում և հանգստի վայրեր

արածքի գլխավոր հետիոտնային երթուղիների վրա անհրաժեշտ է տեղադրել հանգստի վայրեր, որոնք մատչելի են բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար, ոչ պակաս, քան յուրաքանչյուր 100–150 մ-ը մեկ: Նման գոտիները պետք է ներառեն շվաքարաններ, բազկաթոռներով և թիկնակով նստարաններ, լուսավորություն, ցուցանակներ և այլ տարրեր, որոնք նշված են նախագծման առաջադրանքում: Այս հանգստի գոտիները պետք է տեսողականորեն առանձնացված լինեն և մտնեն օբյեկտի ընդհանուր նավիգացիոն համակարգի մեջ: Նման վայրերում նվազագույն լուսավորությունը՝ ոչ պակաս, քան 20 լք:

մբողջ սարքավորումները և կոնստրուկցիաները (օրինակ՝ փոստարկղերը, հեռախոս-ավտոմատները, տեղեկատվական վահանակները), որոնք տեղադրված են շենքերի ճակատներին կամ առանձին կանգնած հենարաններին, չպետք է փոքրացնեն անցման լայնությունը կամ խանգարեն անվասայլակների շարժմանը: Նման տարրերի բոլոր կողմերից 0,5 մ հեռավորության վրա գետնին/հատակին պետք է նախատեսել է ունենան շոշափելի կամ տեսողական հակադրությամբ եզրային նշագիծ, կանխելու բախման վտանգը: Եթե ելուստային տարրի եզրը գտնվում է գետնից 0,3 մ բարձրության վրա, ապա ելուստը չպետք է գերազանցի՝

վելի քան 0,1 մ պատից,

վելի քան 0,3 մ առանձին հենարանից:

արքավորումների և կոնստրուկցեաների ելուստային տարրերը պետք է ունենան անվտանգ եզրեր և կլորացված ձևեր՝ 5 սմ-ից ավելի շառավղով կլորացմամբ: Եթե դրանց ստորին մասը գտնվում է 2,1 մ-ից ցածր, ապա դրանց տակ անհրաժեշտ է տեղադրել մինչև 0,3 մ բարձրությամբ արգելապատնեշ:

եսողության խնդիրներ ունեցող մարդկանց համար նախատեսված հեռախոս-ավտոմատները և այլ սարքավորումներն անհրաժեշտ է տեղադրել հորիզոնական հարթակում, որը լրացված է շոշափողական ցուցանակներով՝ ԳՕՍՏ Ռ 52875-2018 և ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի համաձայն :

որիզոնական սալիկի վրա տեղադրված սարքավորումը պետք է ապահովված լինի

անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հարմար մուտքով՝ հաշվի առնելով սալիկի չափերը և բարձրությունների թույլատրելի տարբերությունները:

ետիոտնային ուղիներ երթևեկելի մասի վրայով

նակչության սակավաշարժ խմբերի համար մատչելի վերգետնյա հետիոտնային անցումները անհրաժեշտ է տեղադրել ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2023 թվականի մայիսի 22-ի N 04-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 30-01-2023 շինարարական նորմերի, ՀՀ կառավարության 2007 թվականի հունիսի 28-ի N 955-Ն որոշումով հաստատված «ՀՀ ճանապարհային երթևեկության» կանոնների և ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի Անհրաժեշտության դեպքում այն կարելի է երկարացնել, բայց ոչ ավելի, քան 30%-ով:

ետիոտնային անցումների առջև մայթերի և հետիոտնային արահետների վրա պետք է նախատեսել սպասման հորիզոնական հարթակ, որն ապահովում է անվտանգություն և հարմարավետ կողմնորոշում բոլոր օգտվողների համար, ներառյալ բնակչության սակավաշարժ խմբերը, հետևյալ պահանջներին համապատասխան՝

արթակի լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս, քան հետիոտնային անցման լայնությունը, բայց ոչ պակաս, քան 2,0 մ,

արթակի խորությունը (շարժման ուղղությամբ)՝ ոչ պակաս, քան 1,5 մ մայթի ներքին եզրից մինչև եզրաքարային թեքահարթակի սկիզբը,

այթի և երթևեկելի մասի միջև բարձրության տարբերության առկայության դեպքում հետիոտնային անցման հատվածը պետք է կահավորված լինի եզրաքարային թեքահարթակով, որը կատարված է հետիոտնային անցման ամբողջ լայնքով,

յս դեպքում հորիզոնական հարթակի ներքին եզրից մինչև երթևեկելի մասի

եզրը ընդհանուր հեռավորությունը պետք է կազմի ոչ պակաս, քան 1,5 մ գումարած թեքահարթակի երկարությունը:

պասման հարթակը և թեքահարթակի եզրագիծը պետք է ունենան շոշափելի նախազգուշացնող գոտի՝ ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի

ետք է ապահովվի տեսողական հակադրություն և չշողացող լուսավորություն

սահմանափակ տարածության պայմաններում (օրինակ, եթե մայթի լայնությունը 2,5 մ-ից պակաս է), թույլատրվում է սպասման հարթակը տեղադրել երթևեկելի մասի հետ նույն մակարդակի վրա: Այս դեպքում անհրաժեշտ է՝

պահովել մուտքը նման հարթակ մայթից եզրաքարային թեքահարթակների միջոցով, որոնք տեղակայված են մայթի գծի երկայնքով հարթակի երկու կողմերում (ուղղահայաց հետիոտնային անցման ուղղությանը),

պահովել հարթակի տեսողական և շոշափելի առանձնացումը երթևեկելի մասից (օրինակ, հակադրվող գծանշման և շոշափողական սալիկների միջոցով),

պահովել հարթակի տեսողական և շոշափելի առանձնացումը երթևեկելի մասից (օրինակ, հակադրվող գծանշման և շոշափողական սալիկների միջոցով),

պահովել միացումներ հետիոտնային երթուղու այլ հատվածների հետ՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 15-րդ և 17-րդ կետերի:

անապարհի հետ հատման հատվածներում երկայնական և լայնական թեքությունները չպետք է գերազանցեն 3%-ը (1:33):

թե հետիոտնային ուղու երկու կողմերում էլ ազատ տարածություն կա, ապա եզրաքարային թեքահարթակը պատրաստվում է երեք թեք մակերևույթներից՝ կենտրոնական և երկու կողային: Եթե տեղ չկա (օրինակ, ցանկապատի կամ կանաչապատման պատճառով), կողային մասերը կարող են բացակայել կամ լինել ուղղաձիգ ՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի

ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի 18-րդ և 19-րդ կետերի սխեմաների:

եքահարթակի կենտրոնական թեք մակերևույթը պետք է լինի առնվազն 1,5 մ լայնությամբ և ոչ ավելի, քան անցման լայնությունը, ոչ ավելի քան 1% լայնական թեքությամբ և մինչև 6% երկայնական թեքությամբ, իսկ սահմանափակ պայմաններում՝ մինչև 8%, ապահովվելով սուն նորմերի կետ 18-ի պահանջները: Կողային թեք մակերևույթները չպետք է ունենան ավելի քան 18% թեքություն (1:5,5): Բոլոր թեք հատվածները պետք է լինեն ուղիղ՝ առանց ծռումների, պտույտների կամ կորագիծ ձևերի:

եքահարթակի կենտրոնական մակերևույթի միացումը ճանապարհի և եզրաքարի հետ պետք է լինի նույն մակարդակի վրա: Թույլատրվում է, որ ճանապարհը լինի մի փոքր ցածր՝ մինչև 5 մմ: Եթե թեքահարթակը պատրաստված է որպես միասնական ձուլված կոաստրուկցիա (օրինակ՝ բետոնե կամ ասֆալտե), առանց առանձին եզրաքարի, ապա առանձին եզրաքար տեղադրելը պարտադիր չէ:

նցումից առաջ անհրաժեշտ է տեղադրել շոշափողական-տեսանելի հակադրվող ցուցանակներ ըստ ԳՕՍՏ Ռ 52875-2018 և ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-փոփոխված ֆակտուրա: Ղեկավարվող անցումները պետք է սարքավորված լինեն ձայնային ազդարարիչով: Թեքահարթակի մակերևույթին շոշափողական ցուցանակների տեղադրումը թույլատրելի չէ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ թեքահարթակը կատարված է հատման ամբողջ լայնքով:

նվտանգության կղզյակների վրա երթևեկելի մասի մակարդակը պետք է լինի նույն մակարդակի վրա, ինչ երթևեկելի մասը՝ անցման գծանշման սահմաններում:

ի թույլատրվում սովորական եզրաքարն օգտագործել թեքահարթակի փոխարեն, օրինակ՝ համարել, որ մայթից կարելի է իջնել պարզապես կտրված եզրի միջով՝ առանց սահուն թեքության, ինչպես նաև թեքահարթակը կամ դրա մասերը տեղադրել անմիջապես երթևեկելի մասում:

երգետնյա անցումները և դրանց հարակից հատվածները (յուրաքանչյուր կողմում 10

մ) պետք է ունենան արհեստական լուսավորություն՝ առնվազն 50 լյուքս և և բոլոր բնութագրերով բավարարի ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 56-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 22-03-2017 շինարարական նորմերի պահանջներին: Անցման վրա պայծառությունը պետք է 3-4 անգամ ավելի բարձր լինի, քան ճանապարհի մնացած մասում: Պետք է ապահովվի նաև ծածկույթի գույնի հակադրությունը:

ելային ուղիների վրայով անցումների վրա ռելսի բարձրությունը ճանապարհային ծածկույթի նկատմամբ չպետք է գերազանցի 10 մմ-ը:

րկաթուղային գծերի վրայով վերգետնյա հետիոտնային անցումների հետիոտնային երթևեկության հիմնական գոտու լայնությունը պետք է լինի հաստատուն անցման ամբողջ երկայնքով: Երկաթուղային հետիոտնային անցման վրա պետք է տեղադրվի պաստառ՝ երկաթուղային գծերը հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից միայն ուղեկցող անձանց հետ հատելու հնարավորության մասին:

ԱՀԱՆՋՆԵՐ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻՆ և ԴՐԱՆՑ ՏԱՐՐԵՐԻՆ

ուտքեր

ասարակական կամ արտադրական շենքում պետք է լինի առնվազն մեկ մուտք, որը մատչելի է ԲՍԽ-երի համար, մայթի մակարդակից: Եթե շենքն ունի ստորգետնյա կամ վերգետնյա մակարդակներ, որոնք մատչելի են ԲՍԽ-ի համար, ապա այդ մակարդակներից նույնպես պետք է նախատեսվի մուտք դեպի շենք: Բնակելի բազմաբնակարան շենքերում բոլոր մուտքերը պետք է լինեն մատչելի: Եթե մուտքի մոտ անհրաժեշտ է անձնակազմի կանչ, ապա պետք է տեղադրել կանչող սարքեր՝ հաշվի առնելով սպասարկման ընդունված համակարգը և սույն շինարարական նորմերի 271-րդ կետի պահանջները:

ենքի հասանելի մուտքերում մայթի և մուտքի հարթակի միջև բարձրության տարբերությունը պետք է լինի նվազագույնը: Տարբերության առկայության դեպքում անհրաժեշտ է նախատեսել ոչ միայն սանդուղքներ, նաև թեքահարթակ: Եթե սանդուղքը 4,0 մ և ավելի լայն է, ապա պետք է տեղադրել կենտրոնական բաժանարար բռնաձողեր երկու կողմից: Սանդուղքների և թեքահարթակների

չափերը սահմանված են սույն շինարարական նորմերի 27-39-րդ կետերում: Թեքահարթակների փոխարեն չի կարելի օգտագործել տեղափոխելի թեքահարթակ:

թե մայթի և մուտքի հարթակի միջև բարձրության տարբերությունը չի գերազանցում բռնաձողերի թեքահարթակ, մինչև 10% (1:10) թեքությամբ:

արտարապետական հուշարձան հանդիսացող շենքերում կամ ժամանակավոր հարմարեցման դեպքում թույլատրվում է կիրառել գույքային (հանվող) թեքահարթակներ: Գույքային (հանվող) թեքահարթակների հարաչափերը՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 112-րդ կետի:

ուտքի հարթակի չափերը պետք է լինեն՝

եքահարթակով ՝ ոչ պակաս, քան 2,2 × 2,2 մ,

ռանց թեքահարթակի՝

ա. նոր շինարարության դեպքում՝ ոչ պակաս, քան 1,6 × 2,2 մ,

բ. վերակառուցման դեպքում՝ ոչ պակաս, քան 1,4 × 1,8 մ (եթե դռների բռնակները համապատասխանում են սույն շինարարական նորմերի 183-րդ կետին),

գ. ավտոմատ սահող դռների դեպքում՝ ոչ պակաս, քան 1,9 × 1,2 մ:

ուտքի դռների լայնությունը պետք է լինի առնվազն 0,9 մ առլույս: Վերակառուցման դեպքում, եթե բացվածքը կրող պատի մեջ է, թույլատրվում է բացվածքի փոքրացում մինչև 0,8 մ: Երկփեղկանի դռների դեպքում փեղկերից մեկը պետք է լինի առնվազն ուժով ոչ ավելի, քան 50 Նմ:

եծ անցանելիություն ունեցող վայրերում, ինչպիսիք են կայարանները, մետրոն, ցուցահանդեսները և այլ նմանատիպ օբյեկտները, թույլատրվում է օգտագործել ինքնաշխատ պտտվող դռներ առանց հակադարձ ընթացքի (որոնք բացվում են թեթև հրումից և մնում են բաց վիճակում՝ չվերադառնալով):

թե դուռն օգտագործվում է նաև որպես տարհանման ելք և տարհանվող տարածքում

կա ավելի քան 15 մարդ Ս2–Ս4 խմբերից, ապա կիրառվում են սույն շինարարական նորմերի 143-րդ կետի պահանջները: Լայնությունը չափվում է դուռը 90°-ով բացելիս:

ափանցիկ դռները և արգելապատնեշերը պետք է լինեն հարվածակայուն անվտանգ ապակուց: Նման մակերևույթների վրա պահանջվում է վառ հակադրվող գծանշում կատարել՝

ուղղանկյուն՝ ոչ պակաս, քան 10 × 20 սմ,

րջան՝ տրամագիծը 10–20 սմ:

ծանշումը տեղադրվում է երկու կողմից երկու մակարդակներում՝ 0,9–1,0 մ և 1,3–1,4 մ: Թույլատրվում է օգտագործել նույն պայծառության դեկորատիվ տարրեր:Գծանշումը և դեկորատիվ տարրերի, ինչպես նաև նյութի փայլի գործակցի պետք է լինի փայլատ, առավելագույնը 15%: ըստ ԳOՍՏ 31975-2017 (ISO 2813:2014):

ծանշումը պարտադիր չէ, եթե՝

պակե ներդիրի լայնությունը փոքր է 30 սմ-ից,

պակե ներդիրի ստորին եզրը 0,85 մ-ից բարձր է,

,85–1,4 մ գոտում առկա է անթափանց տարր՝ առնվազն 10 սմ բարձրությամբ ամբողջ լայնքով:

որհուրդ է տրվում օգտագործել ավտոմատ դռներ (ճոճվող կամ սահող) մատչելի մուտքերում, եթե պահպանված են տարհանման պահանջները՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի N 78-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 21-01-2014 շինարարական նորմերի: Տարհանման ուղիների վրա ավտոմատ սահող դռների կիրառումը թույլատրելի է հետևյալ սահմանափակումների դեպքում՝

րդեհի դեպքում դռների սահող փեղկերը պետք է ավտոմատ կերպով բացվեն հրդեհային ազդանշանային համակարգի ազդանշաններով,

ռների սահող փեղկերը պետք է ունենան բացվելու գործառույթ: Շարժվող փեղկերի բացվելը պետք է հնարավոր լինի փեղկի ցանկացած դիրքից (այդ թվում՝ միջանկյալ),

վտոմատ դռների կիրառումը թույլատրելի չէ՝

ա. ծխապաշտպան համակարգերով հագեցված սենքերում,

բ. տարհանման աստիճանավանդակներում,

գ. վայրերում, որոնք համաձայն նորմատիվ փաստաթղթերի, պահանջում են դռների ավտոմատ վերադարձ ելման դիրք բացվելուց հետո,

թե տարհանման ելքերի անհրաժեշտ լայնությունը ավելի քան 2 մ է, ապա սահող դռները պետք է կրկնօրինակվեն ճոճվող դռներով,

ուռը բացելու համար անհրաժեշտ ջանքը չպետք է գերազանցի նույն չափերի սովորական ստանդարտ ինքնափակման սարքով դուռ բացելու համար ջանքից,

ետք է հագեցած լինեն

ա. տվիչով, որը կանխում է վնասվածքների պատճառումը օգտագործողի հետշբման պատճառով: Տվիչը պետք է ունակ լինի նաև կանխել ցանկացած առարկայի հետ շփումը, որը մղվում, քաշվում կամ այլ կերպ տեղափոխվում է դռան բացվածքով:

բ. հայտնաբերման համապատասխան սարքով, որպեսզի դռանը մոտեցող կամ դրանից հեռացող մարդը դրա բացվելու և փակվելու ընթացքում չշփվի դռան հետ

գ. հետադարձի հետաձգման մեխանիզմով, որն ապահովում է բավարար ժամանակ անվտանգ անցման համար;

ետք է ամբողջությամբ կատարվեն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի N 78-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 21-01-2014 շինարարական նորմերի հրդեհային անվտանգության պահանջները՝ լայնություն, դռան բացման ուղղություն, հակահրդեհային դռների կիրառման անհրաժեշտություն և այլն,

ռների սահող փեղկերը պետք է նշվեն համապատասխան անվտանգության

նշաններով՝ համաձայն ԳՕՍՏ 12.4.026-2015-ի և պիկտոգրամներով, որոնք ցույց են տալիս դռան բացման եղանակն ու ուղղությունը,

վտոմատ դռների կիրառումը թույլատրելի չէ նախադպրոցական մանկական հաստատությունների շենքերի, ինչպես նաև գործառական ըստ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի N 78-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 21-01-2014 շինարարական նորմերի հրդեհային վտանգավորության Գ1.3(Ֆ1.3) ու Գ4.1(Ֆ4.1) դասերի շենքերի (շենքերի մասերի) և «Ա» և «Բ» կատեգորիաների տարածքներում:

ախամուտք-անցախուցերի ուղիղ անցման և դռների միակողմանի բացման դեպքում խորությունը պետք է լինի առնվազն 2,45 մ, լայնութունը առնվազն 1,6 մ: Թույլատրվում են նախամուտք-անցախուցերի այլ չափեր հետևյալ պայմանների ապահովման դեպքում՝

երսում, դռան բացման գոտուց դուրս, պետք է տեղավորվի անվասայլակի շրջադարձի համար նախատեսված պայմանական շրջան՝ առնվազն 1,5 մ տրամագծով,

ուռը դեպի ներս բացելիս,

ա. դռան առջևի տարածության խորությունը պետք է լինի առնվազն 1,5 մ,

բ. լայնությունը՝ առնվազն 1,5 մ,

գ. բռնակից մինչև կողային պատը հեռավորությունը՝ առնվազն 0,6 մ,

թե նախամուտք-անցախուցի լայնությունը փոքր է 1,6 մ-ից, ապա դուռը պետք է լինի թափանցիկ ներդիրով կամ ապակուց՝ տեսանելիության համար,

ոլոր պահանջները համապատասխանում են հրդեհային անվտանգության նորմերին:

երակառուցման դեպքում անհրաժեշտ է ապահովել անվասայլակի շրջադարձը՝ առանց դռան շարժման գոտին հատելու: Նվազագույն ազատ տարածություն,

եպի դուրս բացելիս՝ առնվազն 0,3 մ,

եպի ներս բացելիս՝ առնվազն 0,6 մ:

ախամուտք-անցախուցերում և տարհանման ելքերում արգելվում են հայելային պատերը և հայելային ապակիները դռներում:

ռանձին շրջափողական տարրեր չեն պահանջվում, եթե նախամուտք-անցախուցերի և մուտքի հարթակների կեղտահավաք ցանցերը տեղադրված են ըստ ԳՕՍՏ Ռ 52875-43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուով նախատեսված չափերով:

թե մուտքը հագեցած է հսկողության համակարգով, ապա անհրաժեշտ է կիրառել առնվազն 0,95 մ լայնությամբ տուրնիկետներ, որոնք հարմարեցված են անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց անցման համար: Լրացուցիչ պետք է նախատեսել կողային անցում՝ անվասայլակներով մարդկանց և ԲՍԽ այլ կատեգորիաների տարհանման համար:

արժման ուղիները շենքերում

որիզոնական հաղորդակցման ուղիներ

ենքերի ներսում շարժման ուղիները դեպի տարածքներ, գոտիներ և սպասարկման վայրեր, պետք է համապատասխանեն տարհանման ուղիների նորմատիվ պահանջներին, ինչպես նաև՝

իջանցքների լայնությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,8 մ,

իջանցքների լայնությունը թույլատրվում է նվազեցում մինչև 1,5–1,2 մ, եթե նախատեսված են գրպաններ հաշմանդամություն ունեցող անձի անվասայլակների համար՝ ոչ պակաս, քան 2 մ երկարությամբ և ոչ պակաս, քան 1,8 մ լայնությամբ, հաջորդ գրպանի ուղիղ տեսանելիության սահմաններում,

թե հարկում կարող է գտնվել միայն մեկ մարդ անվասայլակով, թույլատրելի է

ենքերի միջև անցումների լայնությունը պետկ է լինի ոչ պակաս քան 2,0 մ:

իջանցքով շարժման ողջ ուղու ընթացքում պետք է ապահովել հաշմանդամություն ունեցող անձի անվասայլակի մանևրման նվազագույն տարածություն՝

ով պտույտ ՝ 1,2 × 1,2 մ,

ով շրջադարձ՝ 1,5 մ տրամագծով շրջան,

ակուղային միջանցքներում անպայման պետք է ապահովել շրջադարձի տեղ:

նցումների բարձրությունը շարժման ողջ ուղու ընթացքում պետք է լինի ոչ պակաս, քան 2,1 մ աղլույս:

ահույքով և սարքավորումներով տարածքներում անցման լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս, քան 1,2 մ: Սարքավորումներին և կահույքին մոտեցումները պետք է լինեն՝

չ պակաս, քան 0,9 մ լայնությամբ,

թե պահանջվում է անվասայլակի պտույտ 90°-ով՝ ոչ պակաս, քան 1,2 մ,

եղում շրջադարձի համար՝ տրամագիծը ոչ պակաս, քան 1,5 մ:

ռան առջևի տարածությունը դեպի դուրս բացվելիս խորությունը պետք է լինի ոչ պակաս, քան 1,2 մ, իսկ դեպի ներս բացվելիս՝ ոչ պակաս, քան 1,5 մ, լայնության պետք է լինի ոչ պակաս, քան 1,5 մ:

ասարակական շենքերում, որտեղ հարկում գտնվում են ավելի քան 50 մարդ, ինչպես նայև տրանսպորտային ենթակառուցվածքի օբյեկտներում, դռների, աստիճանավանդակների, սանդղաբազուկների առջև և այլ անհրաժեշտ տեղերում, հատակին տեղադրվում են շոշափողական նախազգուշացնող ցուցանակներ ԳՕՍՏ Ռ 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի և սույն շինարարական նորմերի 219-րդ կետի համաձայն: Ճարտարապետական հուշարձաններում, թանգարաններում, թատերական, զվարճանքային և նմանատիպ շենքերում շոշափողական նախազգուշացնող ցուցանակները տեղադրվում են, եթե նախատեսված են նախագծման առաջադրանքով: Բնակելի շենքերում, տուն-ինտերնատների շենքերում, գերոնտոլոգիական կենտրոններում, քույրական խնամքի տներում, հոսպիսներում,

ինչպես նաև հանրակրթական և նախադպրոցական կրթական հաստատությունների շենքերում շոշափողական հատակի ցուցանակներ չեն նախատեսվում:

ռների փեղկերի և պատի մեջ բացվածքների, ինչպես նաև սենքերից և միջանցքներից դեպի աստիճանավանդակ ելքերի լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս, քան 0,9 մ: Դռան կամ պատի բացվածքի լայնությունը պետք է ընդունել ոչ պակաս, քան 1,2 մ եթե դռան կամ պատի բացվածքի շեպը 1,0 մ-ից ավել է խորության: Դռների բացվածքմերը չպետք է ունենան շեմեր կամ հատակտերի բարձրությունների անկում: Եթե դրանք անհրաժեշտ են (օրինակ՝ բնակելի շենքերի պատշգամբներում), դրանց բարձրությունը չպետկ է գերազանցի 1,4 սմ:

ուրաքանչյուր հարկում, որտեղ սպասվում է ԲՍԽ-ի այցելու, անհրաժեշտ է նախատեսել հանգստի գոտի 2–3 տեղի համար, ներառյալ տեղ, առնվազն 0,9 × 1,4 մ, անվասայլակով այցելուների համար: Հարկում այցելուների հանգստի գոտիները տեղադրում են իրարից 25–30 մ հեռավորության վրա:

ենքերի շարժման ուղիներում հից 0,7-ից 2,1 մ բարձրության վրա կոնստրուկտիվ տարրերի և սարքավորումների, տեղադրված դեկորատիվ տարրերի ելուստը չպետք է գերազանցի 0,1 մ: Բացառություն են կազմում հակահրդեհային սարքավորումները, որոնց ելուստը կարող է լինել մինչև 0,20 մ: Սարքավորումները և ցուցանակները առանձին հենարանի վրա տեղադրելիս ելուստը չպետք է գերազանցի 0,3 մ:

ոլոր ելուստային տարրերը պետք է ունենան 5 սմ շառավիղով կլորացված եզրեր:

ստիճանավանդակի տակ կամ շենքի ներսում գտնվող այլ կախված տարրի տակ որոնց բարձրությունը 2,1 մ-ից պակաս է, անհրաժեշտ է տեղադրել արգելքներ կամ արգելապատնեշներ, որպեսզի մարդիկ չկարողանան այնտեղ հայտնվել:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի տարածքներում արգելվում է օգտագործել 13 մմ-ից բարձր խավածածկունեցող գորգեր: Գորգերը պետք է ամուր ամրացված լինեն, հատկապես կցվանքների հանգույցներում և ծածկույթների փոփոխման տեղերում:

ւղղաձիգ հաղորդակցման ուղիներ

անդուղքներ և թեքահարթակներ

ենքում կամ շինությունում հատակի մակարդակի տարբերության դեպքում պետք է ապահովվի անվասայլակով և տեղաշարժման այլ դժվարություններ ունեցող անձանց ինքնուրույն տեղաշարժման հնարավորություն:

ատակի մակարդակների տարբերության տեղերում, ընկնելուց խուսափելու նպատակով, շենքի ներսում պետք է նախատեսել արգելապատնեշները: Այս արգելապատնեշները պարտադիր են շենքի բոլոր օգտագործողների անվտանգության համար, և ոչ միայն ԲՍԽ-ի համար: Արգելապատնեշների բարձրությունը՝ ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 95-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03- շինարարական նորմերի պահանջների:

ստիճանները պետք է լինեն հարթ, կլորացված առջևի եզրով (շառավիղը՝ մինչև 2 սմ), սանդղամատերը պետք է լինեն հորիզոնական և չսահող մակերևույթով: Կողային եզրերը, որոնք չեն հարում պատերին, պետք է ունենան 2 սմ ոչ պակաս բարձրությամբ եզրեր, կամ այլ միջոց ձեռնափայտի կամ ոտքի սահելը կանխելու համար:

Աստիճանի չափերը՝

- անդղամատի լայնությունը՝ 30 սմ (թույլատրելի է 28-ից 35 սմ),
- ստիճանի բարձրությունը՝ 15 սմ (թույլատրելի է 13-ից 17 սմ):

անդղաբազուկի առաջին և վերջին աստիճանների սանդղամատերի վրա պետկ է լինեն մեկ կամ մի քանի սահելը կանխող շերտեր՝ 8–10 սմ լայնությամբ, հակադրվող գույնով (իչպես կանոն դեղին գույնի): Աստիճանի եզրից մինչև շերտը հեռավորությունը՝ ոչ ավելի, քան 4 սմ: Թույլատրվում է օգտագործել լուսաֆլյուորեսցենտային շերտեր: Եթե սանդուղքը բաղկացած է մի քանի սանդղաբազուկից, ապա շոշափողական նախազգուշացնող շերտերը տեղադրվում

ե

ն

թե սանդուղքի լայնությունը 4 մ և ավելի է, ապա անհրաժեշտ է տեղադրել կենտրոնական երկկողմանի բաժանարար բռնաձողեր: Բռնաձողերի բարձրության և երկարության թույլատրելի շեղումը՝ մինչև ±3 սմ:

ւ

եկ սանդղաբազուկի աստիճանների չափերը պետք է լինեն միանման: Աստիճանների

ր

ա

ք

համար արգելվում է օգտագործել ապակե և փայլեցված նյութեր, որոնք կարող են առաջացնել շլացուցիչ անդրադարձ կամ սայթաքման վտանգ:

եքահարթակի վրա, ուղիղ շարժման դեպքում, յուրաքանչյուր 0,5 մ ուղղաձիգ բարձրացումից հետո անհրաժեշտ է նախատեսել հորիզոնական հարթակներ՝ ոչ պակաս, քան 1,5 մ երկարությունով:

եքահարթակով շարժման ուղու վրա 45°-ից ավելի պտույտների դեպքում անհրաժեշտ է նախատեսել հորիզոնական պտույտային հարթակներ՝ ոչ պակաս, քան 1,5 մ տրամագծով ներգծված շրջանագծին համապատասխան չափերով:

եքահարթակի վերին և ստորին հատվածներում պետք է լինեն հորիզոնական հարթակները առնվազն 1,5 × 1,5 մ չափերի:

իակողմանի շարժման համար թեքահարթակի բռնաձողերի միջև լայնությունը պետք է լինի 0,9-ից 1,0 մ սահմաններում, իսկ ընդհանուր երթուղիների համար, համաձայն սույն շինարարական նորմերի 94-րդ կետի, բռնաձողերի միջև հեռավորությունը՝ ըստ թեքահարթակի լայնության: Թեքահարթակի թեքությունը՝ ոչ ավելի, քան 1:20 (5%):

տուտակային թեքահարթակի նվազագույն ներքին շառավիղը պետք լինի 3,0 մ է: Պտուտակային թեքահարթակի լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս, քան 1,2 մ, իսկ թեքությունը՝ ոչ ավելի, քան 1:20 (5%):

երակառուցվող կամ մշակութային ժառանգության օբյեկտներում թույլատրվում է օգտագործել գույքային թեքահարթակներ, ուղղաձիգ և թեք ամբարձիչ հենահարթակներ:

ույքային թեքահարթակը պետք է համապատասխանի հետևյալ հարաչափերին՝

այնությունը՝ ոչ պակաս, քան 0,8 մ,

րկայնական թեքությունը՝ ոչ ավելի, քան 1:12 (8,0%),

ռավելագույն բեռնվածությանը 250 կգ/մ:

ւնենան բռնաձող և հակասայթաքող մակերևույթ

եքահարթակների եզրերին պետք է լինեն առնվազն 5 սմ բարձրությամբ եզրեր, որպեսզի ձեռնափայտը կամ ոտքը չսահի: Թեքահարթակի մակերևույթը պետք է

տեսողական տարբերվի դրա առջևի և հետևի հարթակներից: Թույլատրվում է կիրառել լուսային փարոսներ կամ լուսային ժապավեններ: Թեքահարթակի առջև շոշափելի նախազգուշացնող տարրեր չեն պահանջվում:

ոլոր թեքահարթակները և բաց սանդուղքները պետք է ունենան արգելապատնեշներ՝ երկու կողմից բռնաձողերով՝

հիմնական բռնաձողի բարձրությունը՝ 0,9 մ,

րացուցիչը (թեքահարթակի մոտ)՝ 0,7 մ,

ռնաձողերը պետք է լինի թեքահարթակի եզրի նույն ուղղաձիգ հարթությունում:

ռնաձողի եզրափակիչ հատվածները պետք է կատարվեն ըստ սույն շինարարական նորմերի 31-րդ կետի և ունենան վնասվածքներից անվտանգ կատարում: Բռնաձողերը պետք է դիմանան ոչ պակաս, քան 0,5 կՆ/մ բեռնվածությանը՝ առանց որևէ ուղղությամբ դեֆորմացվելու:

յն շենքերում, որտեղ անհրաժեշտ է ապահովել ԲՍԽ-ի ներկայությունը մուտքի մակարդակից վերև կամ ներքև գտնվող հարկեր, անհրաժեշտ է տեղադրել ԲՍԽ-երին հասանելի մարդատար վերելակներ: Առնվազն մեկ վերելակը պետք է լինի ուղիղ ճանապարհով մատչելի հիմնական մուտքից՝ առանց աստիճանների կամ միջանկյալ շեմերի:

երելակներ, ամբարձիչ հենահարթակներ

յն շենքերում, որտեղ անհրաժեշտ է ապահովել ԲՍԽ-ի ներկայությունը մուտքի մակարդակից վերև կամ ներքև գտնվող հարկեր, անհրաժեշտ է տեղադրել ԲՍԽ-երին մատչել մարդատար վերելակներ:

երակառուցման կամ հիմնանորոգման դեպքում, եթե հնարավոր չէ տեղադրել վերելակ, թույլատրվում է կիրառել ուղղաձիգ ամբարձիչ հենահարթակներ, իսկ սահմանափակ տարածության դեպքում թույլատրվում է կիրառել թեք ամբարձիչ հենահարթակներ: Սարքի ընտրության և դրանց համադրության վերաբերյալ որոշումը կայացվում է նախագծման առաջադրանքում:

երելակների քանակի և հարաչափերի ընտրությունն իրականացվում է հաշվարկով՝

հաշվի առնելով հաշմանդամություն ունեցող օգտագործողների ենթադրյալ թիվը և հիմնվելով 7-րդ աղյուսակի և վերելակների անվանացանկի վրա:

որ հասարակական և արտադրական շենքերի վերելակի դռան բացվածքի լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս, քան 0,9 մ: Վերելակի դռան բացման ժամանակը՝ առնվազն 8 վայրկյան, որպեսզի ապահովվի անվասայլակով մուտքի հնարավորությունը: Դռան բացման և փակման գործընթացը պետք է ուղեկցվի տեսողական և ձայնային ազդանշաններով: Խցիկի կանգառը պետք է լինի ճշգրիտ՝ հատակի մակարդակից ոչ ավելի, քան ±1 սմ շեղումով: Եթե վերելակային սրահում կա երկու և ավելի վերելակ, ապա յուրաքանչյուր հարկում գոնե մեկը պետք է ունենա առանձին կանչի վահանակ, որը հասանելի է ԲՄԽ-ի համար: Կանչի վահանակները պետք է տեղադրվեն 0,9–1,2 մ բարձրության վրա՝ հորիզոնական շառավղով ոչ ավելի, քան 0,5 մ դռանից:

երելակի խցիկի չափերը պետք է հնարավորություն տան հաշմանդամություն ունեցող անձանց անվասայլակով մուտք գործել ուղեկցողի հետ միասին: Խցիկի հարաչափերը՝ Մաքսային միության հանձնաժողովի 2011 թվականի հոկտեմբերի 18-ի N 824 որոշումով հաստատված ՄՄ ՏԿ 011/2011 տեխնիկական կանոնակարգի, ԳՕՍՏ 33652-2019 (EN 81-70:2018)-ի և ԳՕՍՏ 5746-2015 (ISO 4190-1:2010)-ի համաձայն:

Վերելակների աշխատանքի վերահսկման և դիսպետչերի հետ կապի համար վերելակները պետք է հագեցված լինեն դիսպետչերական համակարգերով՝ համաձայն ԳՕՍՏ 34441-2024-ի: Դրանք ունենան ձայնային, տեսողական և շոշափելի ազդանշանների համակարգ՝ տարբեր անձանց մատչելիության ապահովման համար:

նակելի բազմաբնակարան շենքերում վերելակների բեռնունակության և արագության պահանջները սահմանվում են ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 31-ի N 93-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-01-2014 շինարարական նորմերի համաձայն: 630 կգ բեռնունակությամբ վերելակները խորհուրդ է տրվում ընտրել 1100x2100 մմ (լայնությունը x խորությունը) խցիկի չափերով, իսկ 1000 կգ բեռնունակությամբ՝ 2100x1100 մմ խցիկի չափերով:

պորտի և ժամանցի օբյեկտներում, որտեղ մարզիկները տեղաշարժվում են

սպորտային անվասայլակներով, վերելակի խցիկները պետք է լինեն առնվազն 2000 մմ լայնությամբ և 1400 մմ խորությամբ: Դռան բացվածքի լայնությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,2 մ:

րդեհաանվտանգ գոտիներից հաշմանդամություն ունեցող անձանց տարհանման

հ

ա

աշմանդամություն ունեցող անձանց թիվը, որոնք պետք է տարհանվեն վերելակներով

մ

յուրաքանչյուր հրդեհաանվտանգ գոտուց, պետք է հաշվարկվի համաձայն աղյուսակ

ա

ինքնուրույն տարհանվել աստիճանավանդակներով (տես սույն շինարարական

ր

նորմերի 148-րդ կետը) :

ն

ա

լնելով կիրառվող վերելակի տեխնիկական բնութագրերից և հաշվի առնելով

խ

ուղևորների մուտքի/ելքի ժամանակը՝ ըստ աղյուսակ 4-ի, պետք է հաշվարկել

ա

կիրառվող վերելակի մեկ շրջանաձև (ուղևորների մուտք + տարհանման հարկից

տ

առաջին հարկ + ուղևորների ելք + առաջին հարկից տարհանման հարկ) երթուղու

ե

ժամանակը յուրաքանչյուր հրդեհաանվտանգ գոտու համար:

ս

Աղյուսակ 4. Ս4 խմբի ուղևորների մուտքի/ելքի ժամանակը (սայլակներով)

վ

	Ս4 խմբի ուղևորների թիվը վերելակի խցիկում	Ուղևորների մուտքի/ելքի ժամանակը (վերելակի խցիկի լցում/ազատում), վ	
ահ ծհ վ		Մուտքի համար	Ելքի համար
ե			
ր			
ե			
լ			

ա

յավականաչափ ճշգրիտ, անհրաժեշտ վերելակների քանակը հավասար է

կ

ն N = Tп/600, կլորացված դեպի մեծ կողմ ամբողջ թիվը

երտեղ

ր N – անհրաժեշտ վերելակների քանակն է

ը

պ

ե

Tn - տարհանման լրիվ ժամանակն է վայրկյաններով, մեկ կիրառվող վերելակով (տարհանման ժամանակների գումարը յուրաքանչյուր հարկից):

արբեր վերելակներ կիրառելիս, տարբեր տարողունակությամբ և արագությամբ, պետք է մոդելավորել վերելակների յուրաքանչյուր ընտրված կոնֆիգուրացիան՝ պահպանելով տարհանման հետևյալ ալգորիթմը (որի համաձայն կիրականացվի իրական տարհանումը), մինչև 600 վայրկյանից պակաս լրիվ տարհանման ժամանակի արժեքի ստացումը՝

ուրաքանչյուր ազատ վերելակ ուղղվում է ամենաբարձր հարկը, որտեղ մնում են չտարհանված մարդիկ, ընդ որում հաշվի են առնվում արդեն ուղարկված կամ տվյալ պահին ուղարկվող այլ վերելակները, որպեսզի բացառվի դատարկ հարկի սպասարկումը,

արհանումը շարունակվում է հաջորդաբար՝ վերևից ներքև, մինչև առաջին հարկից վերև գտնվող հարկերից բոլոր մարդկանց լիակատար դուրսբերումը,

արհանման ընթացքում պետք է ապահովվի մշտական համակարգում վերելակների, դիսպետչերական կետի կամ ավտոմատացված կառավարման համակարգի միջոցով՝ նպատակ ունենալով ժամանակին վերաբաշխել երթուղիները՝ կախված հարկերում մնացած մարդկանց քանակից:

երելակների մուտքի բացվածքների կողային մակերևույթների վրա (կամ պատին մոտ, եթե համապատասխան չափի մակերևույթ չկա) 1,5 մ բարձրության վրա անհրաժեշտ է տեղադրել ցուցանակ հարկի համարը ռելիեֆային թվերով՝ ցուցանակի թվերի չափսը (բարձրությունը) 50 մմ, ռելիեֆի խորությամբ (ուռուցիկությամբ) ոչ պակաս, քան 1 մմ և կրկնօրինակել Բրայլի գրերով: Յուրաքանչյուր հարկում վերելակի դռների դիմաց գտնվող պատին անհրաժեշտ է տեղադրել ցուցանակ հարկի համարը հակադրվող գույնով, ցուցանակի թվերի չափսը (բարձրությունը) 10-ից 20 սմ:

որ շինարարության կամ վերելակների փոխարինման դեպքում վերելակի խցիկում պետք է լինի շարժման ուղղության և ընթացիկ հարկի մասին խոսքով ձայնային ազդարար (ազդանշանների ուժգնությունը չգերազանցի 80 դԲ)՝ տեսողություն չունեցող ուղևորների համար (տես սույն շինարարական նորմերի 216-րդ կետը) և

դիսպետչերի հետ տեսողական կապի համակարգ, էկրանին հաղորդագրությունների ցուցադրումով՝ լսողության/խոսքի խնդիրներ ունեցող ուղևորների համար:

ողղաձիգ ամբարձիչ հենահարթակների տեղադրումը պետք է համապատասխանի ԳՕՍՏ 34682.2-2020-ին: Թեք ամբարձիչ հենահարթակները (ուղիղ կամ կոր)՝ ըստ ԳՕՍՏ 34682.1-2020 (EN 81-40:2008)-ի:

մբարձիչ հենահարթակրի առջև անհրաժեշտ է նախատեսել ազատ հարթակ՝ ոչ պակաս, քան 1,6 × 1,6 մ չափերով: Բնակելի շենքերում, սեղմ պայմաններում թույլատրվում է փոքրացում մինչև 1,2 × 1,2 մ:

մբարձիչ հենահարթակները պետք է հագեցված լինեն դիսպետչերական և տեսողական վերահսկման համակարգով՝ աշխատանքին և ուղևորների գործողություններին հետևելու համար: Տեղեկատվությունը կարող է արտացոլվել օպերատորի հեռակա ավտոմատացված աշխատատեղում:

արիանման ուղիներ և հրդեհային անվտանգություն

արիանման նախագծումը պետք է հաշվի առնի ԲԱԽ-ի հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները՝ շարժման արագության, տեղեկատվության ընկալման սահմանափակումները, ուղեկցման անհրաժեշտությունը և այլն՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի N 78-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 21-01-2014 շինարարական նորմերի և ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 95-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03- շինարարական նորմերի պահանջների: Շոշափելի քարտեզներն ու հարկերի հատակագծերը պետք է տեղադրվեն շենքի մուտքի լինի միայն ամենաանհրաժեշտ տեղեկատվությունը: Հակահրդեհային անվտանգության համապատասխան ենթակառուցվածքի մասին տեղեկատվությունը պետք է նշված լինի նույն քարտեզի կամ հատակագծի վրա:

աշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման և մշտական գտնվելու սենքերը պետք է տեղակայվեն շենքից դեպի դուրս տարհանման ելքերից հնարավորինս

նվազագույն հեռավորությունների վրա: Ս2–Ս4 հաշմանդամություն ունեցող անձանց խմբերի համար՝ ոչ ավելի, քան 15 մ շենքի ելքից:

արհանման ելքերի (դռների) նվազագույն լայնությունը պետք է լինի առնվազն՝

մ, եթե՝

ա. տարհանվողների թիվը գերազանցում է 15-ը, որոնք պատկանում են ԲՍԽ-ի Ս2–Ս4 շարժունակության խմբերին,

բ. տարհանվողների թիվը գերազանցում է 5-ը, որոնք պատկանում են ԲՍԽ-ի ՈՏ շարժունակության խմբին,

մ, եթե տարհանվողները պատկանում են ԲՍԽ-ի Ս4 շարժունակության խմբերին, բացառությամբ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի N 78-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 21-01-2014 շինարարական նորմերի Գ1.3(Փ1.3) դասի բազմաբնակարան բնակելի շենքերի:

ռները պետք է բացվեն տարհանման ուղղությամբ

ռների մոտ ապահովել հորիզոնական հարթակներ առնվազն 1,5 × 1,5 մ չափերով՝ անվասայլակով մանևրելու համար:

որիզոնական հատվածների տարհանման ուղիների և առավելագույնը 5% թեքությամբ թեքահարթակների լայնությունը պետք է լինեն առնվազն 1,2 մ եթե՝

արհանվողների թիվը գերազանցում է 15-ը, որոնք պատկանում են ԲՍԽ-ի Ս2, Ս3 շարժունակության շարժունակության խմբերին,

արհանվողները պատկանում են ԲՍԽ-ի Ս4 շարժունակության խմբին:

րկրորդ և վերևի հարկերից տարհանման ճանապարհի ծառայող թեքահարթակը պետք է ունենա ելք դեպի շենքից դուրս՝ հարակից տարածք:

արհանման ուղու վրա գտնվող դռան փեղկի գույնը պետք է հակադրվի պատին առնվազն 70%-ով (հակադրություն ≥ 0,7)՝ վթարային լուսավորության դեպքում:

արհանման աստիճանավանդակի լայնությունը պետք է համապատասխանի ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 95-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03- շինարարական նորմերին:

նակելի, հասարակական և արտադրական շենքերի հարկերում, որտեղ մատչելիությունն ապահովում են ԲՍԽ-ի Ս4 շարժունակության խմբերի համար (այդ թվում՝ նախագծման առաջադրանքին համապատասխան), այն դեպքում, եթե նրանց տարհանումը շենքից դուրս այլ կերպ ապահովված չէ (թեքահարթակի առկայություն, անմիջապես դուրս գալը), նախատեսվում է առնվազն մեկ հրդեհային անվտանգության գոտի ամեն հարկում: Ս1-Ս3 շարժունակության խմբերի մարդկանց տարհանումն առաջին հարկից բարձր հարկերից թույլատրվում է իրականացնել աստիճաններով և աստիճանավանդակներով: Հրդեհային անվտանգության գոտիներ չեն պահանջվում՝

թե հարկում չկա հասանելիություն Ս4 կամ HT խմբերի,

թե հարկն ունի ուղիղ ելք դեպի դուրս:

Ս3 շարժունակության խմբերի մարդկանց տարհանումը թույլատրվում է իրականացնել սանդուղքներով և աստիճանավանդակներով:

թե հրդեհային անվտանգության գոտին տեղակայված է վերելակի սրահում, ապա վերելակներից գոնե մեկը պետք է հարմարեցված լինի հրշեջների համար (ԳՕՍՏ

րդեհային անվտանգության գոտու մակերեսը հաշվարկվում է ելնելով հաշմանդամություն ունեցող անձանց թվից, որոնք ի վիճակի չեն ինքնուրույն տարհանվել աստիճանավանդակներով, համաձայն աղյուսակ 7-ի, հաշվի առնելով մանևրելու հնարավորությունը և հաշմանդամություն ունեցող անձանց անվասայլակով հնարավոր շրջադարձը՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 94-րդ կետի, ինչպես նաև ուղեկցողների առկայությունը:

րդեհային անվտանգության գոտին պետք է առանձնացված լինի մյուս տարածքներից հակահրդեհային արգելքներով՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի N 78-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 21-01-2014 շինարարական նորմերի՝

րդ տեսակի հակահրդեհային պատնեշի պատերով,

ին տեսակի հակահրդեհային պատնեշի միջնորմերով,

րդ տեսակի հակահրդեհային պատնեշի ծածկերով,

ացվածքների լցվածքները (դռներ և պատուհաններ)՝ ոչ ցածր, քան 2-րդ տեսակի հակահրդեհային պատնեշի,

ուռին պետք է լինի չծխապատվող:

ասարակական շենքերում յուրաքանչյուր հրդեհային անվտանգության գոտի պետք է հագեցած լինի՝

ռնվազն մեկ զույգ պատգարակով,

րկու տարհանման բազկաթոռով յուրաքանչյուր 10 մարդու համար:

արքավորումները պետք է համապատասխանեն սույն շինարարական նորմերի 214-րդ կետին: Հրդեհային անվտանգության գոտի տանող ուղիները պետք է նշված լինեն ցուցանակներով՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 201-րդ կետի:

շանակում, սանդուղքներ և բռնաձողեր

ՍԽ-ի համար մատչելի շենքերում տարհանման աստիճանավանդակի յուրաքանչյուր սանդղաբազուկի առաջին և վերջին աստիճանին պետք է կիրառել հակադիր գույնով կամ լուսաֆլյուորեսցենտային շերտեր (տես սույն շինարարական նորմերի 106-րդ կետը): Բռնաձողերը պետք է գույնով հակադրվեն շրջակա միջավայրին: Մթության մեջ՝ ունենան լուսավորություն կամ լուսաֆլյուորեսցենտային ծածկույթ:

ինչև հինգերորդ հարկից, հրշեջ ստորաբաժանումների օգնությամբ հրդեհային անվտանգության գոտիներից ԲՍԽ-ի տարհանման համար, թույլատրվում է նախատեսել արտաքին տարհանման սանդուղքներ (3-րդ տիպի), որոնք համապատասխանում են արտաքին բաց սանդուղքներին ներկայացվող պահանջներին: Մանդուղքների լայնությունը պետք է լինի առնվազն 1,5 մ, պետք է ունենան 1,2 մ բարձրությամբ ճաղաշարեր բռնաձողերով՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 31-րդ կետի: Նման սանդուղքներ թույլ չեն տրվում բժշկական կազմակերպությունների ստացիոնարների և Ֆ4.1 դասի շենքերի համար:

թե ԲՍԽ-ի մշտական կամ ժամանակավոր գտնվելու վայրերում դռները սովորաբար բաց են (օրինակ՝ միջանցքներում կամ վերելակների սրահներում), ապա պետք է

նախագծել դրանց հեռակառավարմամբ փակման հնարավորությունը պահպանության կետից կամ ձեռքով տեղում:

ասարակական շենքերում պետք է ապահովել ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 56-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 22-մուտքի հարթակներում, առնվազն 100 լյուքս լուսավորություն մուտքի հարթակներում, որոնք մատչելի են ԲՍԽ-ի համար, սանհանգույցների և ցնցուղների համապիտանի խցիկներում, տարհանման ուղիներում, բաց սանդուղքներում, թեքահարթակներում և հրդեհային անվտանգության գոտիներում: Տարհանման ուղիներում պետք է նախատեսել վթարային լուսավորություն՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 56-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 22-լուսավորության անկումը չպետք է գերազանցի 1:4-ի:

աքստոցներ

թե օբյեկտում առկա են տարածքներ, որոնք հարմարեցված են բնակչության պաշտպանության համար՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2022 թվականի ապրիլի 4-ի N 06-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03.02-2022 շինարարական նորմերի, և համապատասխանում են նույն նորմերի 16-րդ բաժնի հակահրդեհային պահանջներին, ապա ԲՍԽ-ի համար դրանց մատչելիության նախագծային լուծումների մշակման ժամանակ պետք է նախատեսել հետևյալը՝

ր նախատեսված տեղերի ընդհանուր քանակի 5%-ը, կամ տոկոսային հարաբերակցությունը՝ համաձայն աղյուսակ 7-ի, պետք է նախագծվի համապատասխան հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար,

աշմանդամություն ունեցող անձանց տեղավորումը անվասայլակներով պառկած միահարկ մահճակալների վրա, մահճակալի կողքից առնվազն 1.2 մ ազատ տարածք, անվասայլակով մուտքի և բժշկական միջամտության հնարավորության համար,

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար հարմարեցվող խորացված տարածքների հաշվարկային մակերեսը՝ 2,2 մ^2,

աշմանդամություն ունեցող անձանց մուտքը անվասայլակներով հարմարեցվող խորացված տարածքներ վերելակների միջոցով, իսկ դրանց բացակայության դեպքում՝ տարիանման բազկաթոռների կիրառմամբ աստիճանավանդակների միջով ուղեկցողների օգնությամբ, ընդ որում՝ շենքի մուտքերը, որոնք տանում են դեպի թաքստոցային խորացված տարածքներ, պետք է հագեցված լինեն արտաքին կանչող սարքերով կամ օգնություն կանչելու, երկկողմանի խոսքային կամ տեսա-ձայնային կապի միջոցներով, տեղադրված 0.8–1.2 մ բարձրության վրա՝ բոլոր խմբերի համար հեշտ մատչելի լինելու նպատակով,

աշմանդամություն ունեցող անձանց տեղաշարժը հարմարեցված խորացված տարածքներում ուղեկցությամբ: Երթևեկության ուղիների լայնությունը պետք է կազմի առնվազն 1,5 մ, բայց անհրաժեշտության դեպքում, նեղ պայմանների պատճառով, առնվազն 1,2 մ,

ուրաքանչյուր 50 հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար առանձին սանիտարական կետ՝ 8 $մ^2$ մակերեսով և համապիտանի զուգարանի խցիկ՝ առնվազն 1,5 x 1,5 մ չափսերով:

ԱՆԻՏԱՐԱՀԻԳԻԵՆԻԿ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ ԲՍԽ-ի ՀԱՄԱՐ

ենքերում, որտեղ նախատեսված են սանիտարահիգիենիկ տարածքներ այցելուների համար, պետք է նախատեսվեն պայմաններ ԲՍԽ-ի կողմից դրանց օգտագործման համար, ներառյալ հենաշարժական և տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար:

յցելուների համար նախատեսված յուրաքանչյուր սանիտարական հանգույցի կազմում, որը բաղկացած է չորս և ավելի խցիկներից, պետք է նախատեսվի մեկ մատչելի խցիկ, որը տեղակայված է ընդհանուր զուգարանի բլոկի ներսում և հագեցված է մատչելիության պահանջներին համապատասխան: Խցիկների ավելի փոքր թվի դեպքում մատչելի խցիկի սարքավորումը չի պահանջվում, եթե շենքի սահմաններում առկա է համապիտանի զուգարանի խցիկ:

ուրաքանչյուր շենքում, որը մատչելի է ԲՍԽ-ի համար և ունի սանիտարական հանգույցներ այցելուների համար, պետք է նախատեսվի համապիտանի զուգարանի

խցիկ որպես առանձին տարածք, որը մատչելի է օգտագործողների բոլոր կատեգորիաների համար: Նման խցիկը պետք է տեղակայված լինի ծառայությունների մատուցման հիմնական գոտուց կամ հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատատեղերից ոչ ավելի, քան 40 մ հեռավորության վրա: Առանձին դեպքերում համապիտանի խցիկը կարող է օգտագործվել որպես ընտանեկան, այդ թվում՝ մանկական սեղանի և հանդերձարանի գոտու տեղադրմամբ:

նակչության հատուկ խմբերին սպասարկող օբյեկտների համար (կայարաններ, պոլիկլինիկաներ ուլտրաձայնային ախտորոշման կաբինետով, առևտրի և զվարճանքի կենտրոններ և այլն), համապիտանի զուգարանի խցիկը պետք է լինի մեծացված չափի՝ առանձնացված հանդերձարանի գոտիով, որը հագեցված է ծալովի կամ ստացիոնար նստարանով, որը թույլ է տալիս հանդերձվել պառկած դիրքում, ինչպես նաև մանկական սեղանով:

ազմակերպությունների և ձեռնարկությունների անձնակազմի համար մատչելի սանիտարական խցիկների թիվը որոշվում է նախագծման առաջադրանքով:

ախադպրոցական կրթական հաստատություններում, որոնք իրականացնում են ծրագրեր ծնողների մասնակցությամբ, սանիտարական հանգույցների կազմում պետք է նախատեսվի մատչելի խցիկ մանկական զուգարանակոնքով: Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների համար պետք է նախատեսել առանձին մատչելի խցիկներ, որոնք համապատասխանում են նրանց մարդաչափական բնութագրերին:

ատչելի և համապիտանի սանիտարական խցիկների չափերը ընդունվում են ըստ աղյուսակ 5-ի: Մատչելի խցիկում պետք է նախատեսված լինի առնվազն 1,5 մ տրամագծով տարածություն անվասայլակի շրջադարձի համար, կողային տարածություն՝ զուգարանակոնքից առնվազն 0,8 մ՝ մանկրի համար, ինչպես նաև կախիչներ հագուստի, հենակների և այլ իրերի համար: Դուռը պետք է բացվի դեպի դուրս:

ՍԽ-ի համար հասանելի սանիտարական խցիկների սարքավորումները պետք է ներառեն՝ զուգարանակոնք մեջքի հենարանով (բարձրությունը՝ 0,45–0,5 մ, երկարությունը՝ 0,7 մ), հենարանային բռնակներ (ստացիոնար և ծալովի) տեղադրված ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-

Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի Գծապատկեր 57-ի, ծալովի կամ թեքվող նստատեղեր, համաձայն սույն շինարարական նորմերի 169-րդ կետի, մեկ միզաման՝ հատակից ոչ ավելի, քան 0,4 մ բարձրության վրա, սանիտարական պարագաներ, որոնք տեղադրված են մատչելի բարձրության վրա: Լվացարանները տեղադրվում են ոտքերի համար ազատ տարածության ապահովմամբ՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 271-րդ պահանջների:

նցուղարաններում նախատեսվում է առնվազն մեկ մատչելի խցիկ, որը հարմար է անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի օգտագործման համար՝ մուտք գործելու և ազատ մանևրելու հնարավորությամբ:

ատչելի ցնցուղախցիկը պետք է հագեցված լինի չսահող հատակով, առանց շեմի տակդիրով, դեպի դուրս բացվող դռնով, ձեռքի ցնցուղով, պատի բռնաձողերով և ծալովի նստատեղով՝ ոչ ավելի, քան 0,48 մ բարձրության վրա: Նստատեղի խորությունը և երկարությունը՝ ոչ պակաս, քան 0,5 մ: Ցնցուղախցիկ մուտքը պետք է լինի անմիջապես հանդերձարանից:

ամապիտանի և մատչելի սանիտարական խցիկների դռների վրա տեղադրվում են ռելիեֆային գրաֆիկական և ռելիեֆային կետային տեղեկատվությամբ ցուցանակներ, որոնք տեղադրված են հատակի մակարդակից 1,2–1,6 մ բարձրության վրա, դռան փեղկի եզրից 0,1–0,5 մ հեռավորության վրա՝ բռնակի կողմից:

ամապիտանի և մատչելի խցիկները պետք է հագեցված լինեն օգնության կանչման համակարգով՝ տագնապային ազդանշանով կամ երկկողմանի կապի համակարգով: Համակարգի տեսակը որոշվում է նախագծման առաջադրանքով:

երակառուցման դեպքում, սահմանափակ պայմանների առկայության դեպքում, մատչելի խցիկի նվազագույն չափերը ընդունվում են 1,5 × 1,5 մ՝ ապահովելով կողային գոտի առնվազն 0,75 մ զուգարանակոնքից: Դուռը պետք է հագեցած լինի ավտոմատ փակող սարքով և հեռակառավարմամբ՝ կոճակի միջոցով, որը տեղակայված է տեղափոխման գոտու մոտ: Զուգարանի խցիկների յուրաքանչյուր խմբում առնվազն մեկ սովորական խցիկ պետք է հագեցած լինի պատի բռնաձողերով:

աշմանդամություն ունեցող անձանց, այդ թվում՝ անվասայլակներով տեղաշարժվող,

կողմից օգտագործվող տարածքների երկրաչափական հարաչափերը, հասարակական և արտադրական շենքերի սանիտարահիգիենիկ տարածքներում պետք է ընդունվեն 5-րդ աղյուսակի համաձայն: Ընդ որում, ընդհանուր չափերը կարող են ճշգրտվել նախագծման ընթացքում՝ կախված կիրառվող սարքավորումներից և դրանց տեղադրումից:

Աղյուսակ 5. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից օգտագործվող սանիտարահիգիենիկ տարածքների երկրաչափական հարաչափերը

	Տարածքներ	Չափերը հատակագծում (մաքուր), մ, ոչ պակաս
	Զուգարանային բլոկներում մատչելի զուգարանակոնքեր	
	Զուգարանների համապիտանի խցիկներ.	
	զուգարանակոնքի կենտրոնական դասավորությամբ	
	զուգարանակոնքի աջ կամ ձախ դասավորությամբ	
	Ցնցուղներ.	
	փակ	
	բաց և միջանցիկ անցումով	
	Սանհանգույց զուգարանակոնք, լվացարան)	
	Սանհանգույց ցնցուղի գոտիով և հանդերձարանի գոտիով	
	Կանանց անձնական հիգիենայի սենք	

	հաշմանդամություն ունեցող երեխաների համար նախատեսված խցիկ	
	Մոր և մանկան սենյակ	

ի քանի համապիտանի զուգարանակոնքերի առկայության դեպքում թույլատրվում է դրանք նախատեսել հետևյալ չափերով, ոչ պակաս՝ 1,7x2,2 մ (լայնություն խորություն), զուգարանակոնքի տեղադրմամբ պատի մոտ: Ընդ որում, անհրաժեշտ է տարբեր խցիկներում ապահովել զուգարանակոնքին տեղափոխվելու հնարավորություն ինչպես աջից, այնպես էլ ձախից: Ցնցուղարանում տակդիրի չափերը պետք է լինեն ոչ պակաս, քան 0,9x1,5 մ, ցնցուղաևանի ազատ գոտին՝ ոչ պակաս, քան 0,9x1,5 մ:

որ և մանկան սենյակ նախատեսվում է ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 95-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03-շինարարական նորմերի պահանջների հաշվառմամբ:

ալատներին կից զուգարանների, ցնցուղների և սանհանգույցների նվազագույն չափերը պետք է նախատեսել ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի հունիսի 25-ի N 12-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03.07-2024 շինարարական նորմերի համաձայն

արքերի միջև անցումների լայնությունը պետք է ընդունել 6-րդ աղյուսակի համաձայն:

Աղյուսակ 6. Շարքերի միջև անցումների լայնությունը

	Շարքերի միջև անցումների լայնությունը	մ, ոչ պակաս.
	փակ և բաց ցնցուղների, խմբային և միայնակ լվացարանների, զուգարանների, միզամանների համար	
	հանդերձարանային պահարանների համար՝ նստարաններով	
	նույնը, առանց նստարանների	

ատչելի լվացարաններում և սանիտարական հանգույցներում կիրառվում են լծակային բռնակով և ջերմակարգավորիչով խառնիչներ. հնարավորության դեպքում՝

ավտոմատ կամ սենսորային: Տաք և սառը ջրի առանձին կառավարմամբ ծորակների օգտագործումը թույլատրելի չէ:

ետք է կիրառել ավտոմատ կամ կոճակային լվացմամբ զուգարանակոնքեր և միզամաններ: Նախապատվությունը տրվում է բարձրության կարգավորմամբ

ս

ա
ամապիտանի և մատչելի խցիկների դռներում նախատեսվում են՝ բռնակ-բռնածող

ն
երսի կողմից՝ համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018

բ
թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017

ս
նախագծման կանոնների հավաքածուի 41-րդ դիագրամի, դրսից վթարային բացման

վ
մարք, «զբաղված է/ազատ է» ցուցիչ:

ո

ԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ և ՍԱՐՔԵՐ

ր

ենքերում պետք է նախատեսել սարքեր և ինժեներական համակարգեր, որոնք մատչելի են ԲՍԽ բոլոր կատեգորիաների համար, ներառյալ՝

մ
- երելակներ և ամբարձիչ հենահարթակներ,

ն
- ռամատակարարման և կոյուղու համակարգեր,

ե
- լեկտրամատակարարման և լուսավորության համակարգեր,

ր
- ապի, ազդանշանային, ձայնի ուժեղացման և տեսատեղեկատվության համակարգեր,

ի

կ

ի
- զդարարման և ռադիոտեղեկատվության համակարգեր,

ր
- ղբահավաքման սարքեր,

ա
- ալվող կահույք, բռնածողեր, շարժական թեքահարթակներ և բարձրիչներ, տարիհանման բազկաթոռներ և այլն:

ռ

մ

արքավորումների և ինտերիերի տարրերում պետք է ապահովել հակադրություն գործառական գոտիների և ֆոնի միջև՝ դուռ – պատ, բռնակ – դուռ, սանիտարական քարք – հատակ, անջատիչներ և տեսողական տեղեկատվություն – պատ և այլն: Հակադրության գործակիցը՝ ոչ պակաս, քան 40%. պոտենցիալ վտանգի մասին նախազգուշացումների համար՝ ոչ պակաս, քան 70%:

ե

կ

նվասայլակներով օգտվողների համար մատչելի կառավարման տարրերի տեղադրման բարձրությունը պետք է կազմի 0,85–1,1 մ հատակի մակարդակից: Կողային պատից նվազագույն հեռավորությունը՝ 0,6 մ: Դա վերաբերում է բռնակներին, ծորակներին, լծակներին, կոճակներին, պատուհանների փեղկերին

լեկտրական վարդակները տեղադրվում են 0,4–0,8 մ բարձրության վրա: Թույլատրվում է օգտագործել լուսավորության, վարագույրների, տեխնիկայի և այլնի հեռակառավարում:

արքավորումների վրայի գրությունները կատարվում են ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի և ԳՕՍՏ Ռ 51671-2020-ի համաձայն: Տառատեսակը և հակադրությունը պետք է ապահովեն ընթեռնելիություն: Էկրանները՝ հակապատկերային ծածկույթով:

ռներում պետք է օգտագործել բռնակներ և մեխանիզմներ, որոնք թույլ են տալիս կառավարում մեկ ձեռքով՝ առանց ավելորդ ջանքերի և դաստակի ծայրահեղ պտույտների: Թույլատրվում են, լծակային և սենսորային սարքեր: Բացման տարրերի տեղադրման բարձրությունը՝ 0,8–1,1 մ: Սահող դռների բռնակները պետք է մատչելի լինեն բաց դիրքում երկու կողմից: Սենքերի անկյուններում գտնվող դռների վրա կողային պատից հեռավորությունը՝ ոչ պակաս, քան 0,6 մ: Բոլոր դռներն ունենան ֆիզիկապես շոշափելի բացման տարրեր, նաև ավտոմատ համակարգերի դեպքում:

ասարակական գոտիներում ստացիոնար նստատեղերի առկայության դեպքում, յուրաքանչյուր 10 նստատեղի համար նախատեսվում է մեկ ազատ տարածություն անվասայլակների տեղադրման համար:

ալովի նստատեղերը ծալված վիճակում չպետք է ունենան ելուստ պատի հարթությունից: Ոչ ծալովի նստատեղերը տեղադրվում են խորշերում կամ անցումից դուրս: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նստարանների հարաչափերը՝

- ստատեղի խորությունը՝ 0,43–0,45 մ, թեքությունը դեպի թիկնակը ≤ 5°,
- ստատեղի բարձրությունը՝ 0,42–0,48 մ,

իկնակի բարձրությունը՝ 0,16–0,21 մ, թեքությունը նստատեղից 5–10°,

եռավորությունը նստատեղի և թիկնակի միջև՝ 0,13–0,15 մ,

ևատակերը՝ բարձրությունը նստատեղից վերև՝ 0,20–0,23 մ, դուրսբերումը առջևից՝ 0,05–0,10 մ, ձևը՝ կլոր/ձվաձև, շառավիղը՝ 30–50 մմ:

ստարանները պետք է համապատասխանեն ԳՕՍՏ 19917- 2014-ին: Սուր անկյունները և կոռոզիան թույլատրելի չեն: Նստատեղերի և թիկնակների եզրերը՝ 1–5 սմ շառավիղով կլորացումով: Նստարանների նյութը՝ բացասական ջերմաստիճաններում խոնավությամբ: Հակադրությունը շրջակա միջավայրի հետ՝ ոչ պակաս, քան 0,3:

ցակայաններում և էլեկտրաէներգիայի լիցքավորման կայաններում պետք է ապահովել սարքերի մատչելիությունը՝

առելիքի բաշխիչ կայանի ատրճանակի կամ լիցքավորման խրոցակի բարձրությունը՝ 0,7–0,8 մ,

ուցադրման վահանակի (գնի, արժեքի, քանակի) բարձրությունը՝ 1,45–1,75 մ,

նքնասպասարկման տերմինալները՝ սույն շինարարական նորմերի 183-րդ կետի համաձայն,

նձնակազմի հեռախոսահամարով ցուցանակը՝ 1,2–1,8 մ:

առելիքի յուրաքանչյուր տեսակի առնվազն մեկ վառելիքի բաշխիչ սյունակ և էլեկտրական մեքենաների համար մեկ լիցքավորման կայան պետք է մատչելի լինեն անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 190-րդ կետի: Լիցքավորման գոտում անվտանգության կղզյակի եզրից ելուստի խորությունը չպետք է գերազանցի 0,1 մ-ը:

ուցադրիչների և կառավարման վահանակների տեղադրման պահանջները տարածվում են ավտոմատ մուտքերի/ելքերի, արգելապատնեշների և վճարային տերմինալների վրա:

եսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար նախատեսված կապի սարքերը

պետք է ունենան գունային և շոշափելի միջոցներ նույնականացման համար, իսկ լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար՝ կարգավորվող ձայնի ուժեղացում:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված հեռախոսավտոմատները տեղադրվում են 0,85–1,1 մ բարձրության վրա՝ մինչև հավաքիչի առանցքը: Խցիկների և կիսախցիկների արտաքին անկյունները կլորացված են:

սողության խնդիրներ ունեցող անձանց սպասարկման և սպասման սենքերում պետք է տեղադրել ներկառուցված ձայնի ուժեղացման սարքեր, ինչպես նաև ժեստերի լեզվի թարգմանիչների լուսավորվող կետեր, որոնք լավ տեսանելի են տեղերից:

ղբամանները և աղբահավաքիչները պետք է լինեն կայուն, փակ տիպի, 0,6–1,0 մ բարձրության վրա ընդունման անցքերով:

առավարման և կարգավորման բոլոր օրգանները (բռնակներ, ծորակներ և այլն) պետք է ապահովեն մեկ ձեռքով օգտագործումը՝ առանց ավելորդ ջանքերի և դաստակի ծայրահեղ դիրքերի: Նախընտրելի են լծակային, արմնկային և սենսորային սարքերը: Ինքնափակման սարքերով հագեցած սովորական դուռը բացելու համար պահանջվող առավելագույն ուժը պետք է լինի 25 Ն, խորհուրդ է տրվում չգերազանցել

ԱՊԻ, ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ և ԱԶԴԱՆՇԱՆԱՅԻՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

եղեկատվական համակարգերի նախագծման ժամանակ պետք է օգտագործել ընկալման առնվազն երկու ուղիների համադրություն (տեսողություն, լսողություն, շոշափելիություն): Տեսողության խնդիրներ ունեցողների և կույրերի համար առաջնահերթ են ակուստիկ և շոշափողական կողմնորոշիչները:

եղեկատվական համակարգի տարրերը դասակարգվում են որպես՝

- ետային՝ տեղադրվում են մուտքերի մոտ, երթուղիների առանցքային կետերում, չկարգավորվող երթևեկությամբ վայրերում,
- ծային՝ տեղադրվում են երկար երթուղիների երկայնքով և մեծ տարածություններում,

տեղեկատվական հանգույցներ՝ տեղադրվում են նախասրահներում, մուտքերի մոտ, հատումներում և հատուկ հատկացված գոտիներում:

նիրաժեշտ է օգտագործել բնական ճարտարապետական կողմնորոշիչներ (ձև, հակադրություն, լույս), որոնք հեշտացնում են տարածության մեջ կողմնորոշումը:

ՍԽ-ի համար մատչելիության նշանով պետք է նշվեն՝

րանսպորտային միջոցների կայանատեղերը (ավտոկայանատեղերը),

առայությունների մատուցման գոտիները,

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի մուտքերն ու ելքերը,

եսողության խնդիրներով հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղեկացնելու համար հասարակական զուգարանների մուտքերը,

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի սանիտարահիգիենիկ սենքերը,

ատչելի հանդերձարանները, հագնվելու սենքերը,

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի վերելակները և այլ բարձրացնող սարքերը,

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց տարհանման մատչելի ուղիները,

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հատուկ հանգստի և սպասման գոտիները,

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց նստեցման/իջեցման գոտիները (հարթակներում, կառանատույցներում և այլն),

րտակարգ իրավիճակների դեպքում հաշմանդամություն ունեցող անձանց ընդհանուր հավաքատեղիների ուղիները,

աշմանդամություն ունեցող անձանց ընդհանուր հավաքատեղիները և դրանցում անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց հավաքման համար մատչելի տեղը:

ետաղորսիչների շրջանակները նշվում են ցուցանակով, որը նախազգուշացնում է սրտի խթանիչ ունեցող մարդկանց անցման արգելքի մասին՝ այլընտրանքային երթուղու ցուցումով:

եղեկատվության և ազդանշանային միջոցները, որոնք տեղադրված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված սենքերում և երթևեկության ուղիներում, պետք է ապահովեն տեսողական, ձայնային և շոշափելի տեղեկատվություն: Տեղեկատվության տեսակը և մատուցման եղանակը պետք է լինեն միատեսակ շենքի կամ համալիրի սահմաններում:

անգվածային այցելությունների վայրերում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեխնիկական միջոցները պետք է ապահովեն տարածքների, օբյեկտների և ծառայությունների նույնականացումը, կողմնորոշումը, վտանգի մասին ծանուցումը և տարհանման ուղիների մասին տեղեկատվությունը: Անհրաժեշտության դեպքում նախատեսվում են ձայնային կողմնորոշիչներ տեսողության խնդիրներներով հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղաշարժման ուղորդման համար:

եսողական տեղեկատվությունը տեղադրվում է հակադիր ֆոնի վրա՝ 1,5–4,5 մ բարձրության վրա: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց երթևեկության ուղիների վերևում տեղադրելիս տարրերի ստորին եզրի բարձրությունը առնվազն 2,2 մ է, լուսավորվածությունը՝ 100–300 լյուքս: Գունագծապատկերային լուծումը պետք է ապահովի տեղեկատվության հստակությունն ու արտահայտչությունը: Ամբողջ մակերևույթի լուսավորվածությունը՝ հավասարաչափ:

շանների և տառատեսակների չափերը պետք է համապատասխանեն ճանաչման հեռավորությանը՝

ինչև 20 մ — նշանի բարձրությունը և լայնությունը ոչ պակաս, քան 0,3 մ,

ինչև 100 մ — նշանի բարձրությունը և լայնությունը ոչ պակաս, քան 1,5 մ:

իջանկյալ հեռավորությունների համար չափերը՝ ըստ ինտերպոլյացիայի: Կախովի ցուցանակների վրա տառերի բարձրությունը՝ ոչ պակաս, քան 0,075 մ:

որհուրդ է տրվում տեղադրել տեղեկատվություն տարածքների նշանակման մասին դռան կողքին՝ բռնակի կողմից 1,4–1,6 մ բարձրության վրա:

եսողական սարքերը ներառում են՝ գունագծապատկերային ցուցանակներ և նշաններ, գունային նշագրում, տեղեկատվական վահանակներ, էկրաններ, շոշափողական ցուցանակներ ներ, լուսային փարոսներ:

ասարակական շենքերի նախասրահներում, հաշվի առնելով դրանց գործառական նշանակությունը, պետք է նախատեսել տեղեկատվական տերմինալների/կրպակների, «վազող տող» տիպի տեղեկատվական էկրանների, շոշափողական-տեսողական սխեմաների տեղադրում: Ցանկը սահմանվում է նախագծման առաջադրանքում:

կրանները և տեղեկատվական վահանակները պետք է տեղադրվեն ստվերոտ վայրերում: Չի թույլատրվում է տեղադրել պատուհաններով պատերին:

զդանշանային լուսային փարոսները պատրաստվում են գունավոր ֆիլտրերով, իմպուլսային կամ մշտական լույսով լուսատուների տեսքով: Գույնը՝ կանաչ — անվտանգ ուղղություն, դեղին — ուշադրության գոտի, կարմիր — վտանգավոր գոտի: Լուսային փարոսները տեղադրվեւմ են շարժման գծի առանցքի վրա՝ ոչ պակաս, քան բարձրության վրա, կամ առաստաղից 0,15 մ հեռավորության վրա: Թույլատրվում է հատակին հակադրությամբ առանձնացնել ռիսկի գոտիները (օրինակ՝ դռների բացման գոտիները) ներկի կամ պոլիմերային նյութերի միջոցով: Փոքր ճարտարապետական ձևերը և հենարանային տարրերը խորհուրդ է տրվում ներկել հակադիր գույներով:

ուսային ազդարարները, տարհանման նշանները և ազդանշանները տեղադրվում են հասարակական շենքերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատատեղերով արտադրական տարածքներում: Նախադպրոցական կրթական հաստատություններում՝ միայն տարհանման ուղիներին: Հրդեհի և արտակարգ իրավիճակների դեպքում ազդարարման համակարգերի ազդանշանների հարաչափերը պետք է հաշվի առնեն լսողության և/կամ տեսողության խնդիրներ ունեցող մարդկանց ընկալումը:

ակ տարածքները (սանհանգույցներ, ցնցուղարաններ, հանդերձարաններ, վերելակներ և այլն) և հրդեհային անվտանգության գոտիները, որտեղ

հաշմանդամություն ունեցող անձը կարող է մենակ մնալ, պետք է հագեցած լինեն երկկողմանի կապի համակարգով որոնք հագեցած են տեսողական և ձայնային ազդանշանով: Նման տարածքի դրսում տեղադրվում է համակցված՝ ձայնային և լուսային ազդարար: Օգնության կանչի սարքից ազդանշանը կրկնվում է նաև այլ սենքում, որը սահմանվում է նախագծման առաջադրանքով: Հրդեհի և արտակարգ իրավիճակների դեպքում ազդարարման համակարգերը, այդ թվում՝ երկկողմանի կապի պետք ունենան առնվազն 30 րոպե անխափան սնուցում

ելիեֆային և Բրայլի գրերով շոշափողական ցուցանակները տեղադրվում են դռան կողքին՝ բռնակի կողմից 1,2–1,6 մ բարձրության վրա և բացվածքից 0,1 մ հեռավորության վրա: Ցուցանակները պարտադիր են ծառայություններով տարածքներ մուտքերի մոտ, զուգարանների համապիտանի խցիկներում, օգնության կանչի սարքերի կողքին: Օգնության կանչի գործարկման հաստատումն իրականացվում է տեսողական, ձայնային և/կամ թրթռացող ցուցիչով: Ցնցուղարաններում կանչի սարքը, կարմիր լարը, 0,8 մ և 0,1 մ բարձրությունների վրա բռնիչներով: Դրսում տեղադրվում է համակցված՝ ձայնային և լուսային ազդարար: Օգնության կանչի սարքից ազդանշանը կրկնվում է նաև նախագծման առաջադրանքով որոշվող այլ տարածք:

գնության կանչի սարքի գործարկումը հաստատվում է տեսողական, ձայնային և (կամ) թրթռացող ցուցիչով:

եղեկատվական ցուցիչները («զբաղված է/ազատ է» կողպեքները, էկրանները և այլն) պետք է հասկանալի լինեն գույների ընկալման խնդիրներ ունեցող անձանց համար — գունային դաշտը ուղեկցվում է նշանով կամ գրությամբ:

ահլիճներում տեղերի համարակալումը պետք է կատարվի հետին պլանին հակադիր տառատեսակով, անհրաժեշտության դեպքում կրկնօրինակվի Բրայլի գրերով և ռելիեֆային տառատեսակով:

այնային տեղեկատվության հստակության համակարգերով հագեցվում են սպասասրահները, դասախոսական, հանդիսատեսային դահլիճները: Տեսողության խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց զանգվածային գտնվելու վայրերում (տրանսպորտի բոլոր տեսակների կայարանների ուղևորների

սպասասրահներում, սոցիալական ծառայությունների կազմակերպություններում, վարչական նշանակության հասարակական շենքերում, համապիտանի համալիրներում և այլն) տեղադրվում են շենքում տարածքների տեղաբաշխման և նշանակման մասին շոշափողական կամ շոշափողական-ձայնային սխեմաներ: Դրանք պետք է տեղադրվեն նախասրահում՝ մուտքի մոտ, հնարավորության դեպքում շարժման ընթացքում աջ կողմում՝ շենքի մուտքից ոչ ավելի, քան 4 մ հեռավորության վրա:

եսողության խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ուղղորդող շոշափողական հատակի ցուցանակները նախատեսվում են նախագծման առաջադրանքով՝ սպասարկման վայրի ուղղությամբ 4 մ-ից ավելի լայնությամբ և 70 մ-ից ավելի երկարությամբ անվտանգ տեղաշարժման հիմնական ուղիները նշելու համար, եթե բացակայում են այլ ուղղորդող կողմնորոշիչներ (պատերի անընդհատ գծեր, բռնածողեր, արգելապատնեշներ):

ազմահարկ ավտոկայանատեղի յուրաքանչյուր հարկում պետք է նախատեսել տեղեկատվական վահանակներ և երթուղու ցուցանակներ դեպի վճարման տերմինալներ, վերելակ և այլն: Մասնագիտացված տեղերի ցուցանակները տեղադրվում են մուտքի մոտ և երթուղու բոլոր ճյուղավորումներում:

կուստիկ սարքերը (ձայնային փարոսներ, աղմուկի ցուցիչներ, խոսքի սինթեզատորներ, ինդուկցիոն օղակներ և այլ ձայնաուժեղացնող միջոցներ) կիրառվում են տեսողական տեղեկատվությունը կրկնօրինակելու և տեսողության և լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց օգնելու համար:

սողության խանգարումներ ունեցող մարդկանց համար ձայնային տեղեկատվության ընկալումն ապահովող համակարգերով պետք է կահավորել դասախոսական և դիտողական դահլիճները, սպասասրահները և այլն:

զդարարող ցուցիչները չպետք է համընկնեն և խանգարեն միմյանց:

անդիսատեսային դահլիճները, կրկեսները և մարզական սրահները պետք է հագեցած լինեն լրացուցիչ ձայնավորման ինդուկցիոն համակարգերով՝ պարտերի մակարդակում կամ առանձին հատվածներում:

շակութային և զանգվածային միջոցառումների և հասարակական կենտրոնների համար նախատեսված շենքերում հաճախորդների սպասարկման տեղեկատվական սեղանի առկայության դեպքում, առնվազն մեկը պետք է լինի տեքստային:

ետնին և հատակին տեղադրվող շոշափողական ցուցանակները պետք է անվտանգ լինեն օգտագործողների և նրանց տեխնիկական միջոցների համար, հուսալիորեն ամրացված, չխանգարեն օգտագործողների այլ կատեգորիաներին և դիմացկուն լինեն մաքրման և մաշվածության նկատմամբ:

արժման ուղիներին, վերելակներում, սանդուղքներին և թեքահարթակներին չպետք է օգտագործել կողավորված ծածկույթներ, բացառությամբ հատուկ շոշափողական շերտերի օգտագործման դեպքերի:

ելիեֆային շոշափողական ինֆորմացիայի բարձրությունը պետկ է լինի 1100 մմ-ից մինչև 1600 մմ հատակի մակարդակից վերև, ինչն ապահովում է ձեռքերի էրգոնոմիկ դիրքը: Նշանները, որոնք տեղադրված են հատակի մակարդակից 1600 մմ-ից ավելի բարձր, չպետք է լինեն շոշափողական կամ Բրայլի գրերով:

ոշափելի տառերի և (գրաֆիկական) նշանների բարձրությունը պետք է լինի 15-ից 55 մմ: Շոշափելի ուռուցիկություն պետք է լինի 1-ից 1,5 մմ:

ետնին և հատակին տեղադրվող շոշափողական-հակադրվող ցուցանակների հիմնական տեսակները և դրանց բնութագրերը բերված են ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի VI.8 բաժնում:

ԱՇՄԱՆԴԱՄՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՏԵՂԱԲԱՇԽՄԱՆ և ԲՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԱՅՐԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

նդհանուր պահանջներ

նակելի բազմաբնակարան շենքերի, հյուրանոցների և հանրակացարանների նախագծման ժամանակ հաշվի են առնվում սույն շինարարական նորմերի և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 31-ի N 93-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-01-2014 շինարարական նորմերի պահանջները:

յուրանոցներում և հանրակացարաններում (բացառությամբ բնակարանային տիպի) նախատեսվում են համարներ, որոնք մատչել են Ս2, Ս3 և Ս4 շարժունակության խմբերի համար, 7-րդ աղյուսակով հաշվարկված քանակով, այդ թվում՝ առնվազն մեկ համար անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար: Եթե համարների թիվը 20-ից պակաս է, նախատեսվում է առնվազն մեկ համապիտանի համար Ս2–Ս4-ի համար:

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված համարների և սենքերի հատակագիծը նախատեսում է առնվազն 1,2 մ տրամագծով ազատ գոտիներ մուտքի դռան դիմաց, սանհանգույցի մոտ, մահճակալի, պահարանների և պատուհանների մոտ: Օժանդակ տարածքների մատչելիությունը որոշվում է նախագծման առաջադրանքով:

ամանակավոր տեղաբաշխման շենքերի հասարակական գոտում, առաջին հարկում, նախատեսվում է զուգարանի համապիտանի խցիկ՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 7-րդ բաժնի պահանջների:

նակելի շենքերի բակային տարածքներում հետիոտնային ուղիները, կայանատեղերը, հանգստի, խաղերի և ֆիզկուլտուրայի համար նախատեսված հարթակները պետք է համապատասխանեն մատչելիության պահանջներին:

ազմաբնակարան բնակելի տներում և հասարակական շենքերի բնակելի տարածքներում մատչելիության պահանջներին պետք է համապատասխանեն՝

ուտքերը և վերելակները,

նակիչներին սպասարկող տարածքները,

անդուղքները և միջանցքները,

ախագծման առաջադրանքով՝ Ս1-Ս4-ի համար նախատեսված ստորգետնյա կայանատեղերը,

ախագծման առաջադրանքով՝ Ս2-Ս4-ի համար նախատեսված ստորգետնյա կայանատեղի վերին հարկը,

գտագործման համար սարքավորումները:

ատշգամբների և խորշապատշգամբների պատից մինչև բռնաձող խորությունը ոչ պակաս, քան 1,4 մ է, բռնաձողի բարձրությունը՝ 1,15 մ-ից մինչև 1,2 մ, թափանցիկ լցմամբ: Պատշգամբի և խորշապատշգամբի դռան շեմի բարձրությունը ոչ ավելի, քան

նակելի շենքերում անհատական օգտագործման համար նախատեսված սանիտարահիգիենիկ տարածքների նվազագույն մակերեսները պետք է համապատասխանեն սույն շինարարական նորմերի 232-236 կետերի պահանջներին և ունենան ոչ պակաս մակերես, քան՝

ոգարան՝ լոգարանով, զուգարանակոնքով և լվացարանով՝ 5,5 մ²,

ոգարան՝ ցնցուղով, զուգարանակոնքով և լվացարանով՝ 3,65 մ²,

ուգարան՝ լվացարանով՝ 3,5 մ²,

ուգարան՝ առանց լվացարանի՝ 3,0 մ²:

անիտարական տարածքը պետք է նախատեսի 1,5 մ տրամագծով ազատ տարածություն անվասայլակի շրջադարձի համար: Չափերը կարող են ճշգրտվել՝ կախված սարքավորումից: Լոգարանում, ցնցուղում, զուգարանակոնքի և լվացարանի կողքին գտնվող բռնաձողերը պետք է ընդունվեն համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 31-ի N 93-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-

նակարանի մուտքի դռան լայնությունը՝ ոչ պակաս, քան 0,9 մ է. սանիտարական տարածքների, միջսենքային և պատշգամբային դռների լայնությունը՝ ոչ պակաս, քան

արհանման և ծանուցման միջոցները նախագծվում են՝ հաշվի առնելով բնակչության բոլոր խմբերի կողմից ընկալումը: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված բնակարաններում պետք է կիրառել ձայնային, թրթռացող և լուսային ազդանշաններով կամ տեսաձայնային դոմոֆոններ:

ոցիալական օգտագործման բնակֆոնդի տներ

աշմանդամություն ունեցող անձանց և տարեցների համար նախատեսված

բնակարաններով բազմաբնակարան շենքերը նախագծվում են ոչ պակաս, քան հրակայունության II աստիճանի:

արբեր կարգի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար բնակարանների թիվը և մասնագիտացումը որոշվում է նախագծման առաջադրանքով: Անհրաժեշտ է նախատեսել բնակարանների վերասարքավորման հնարավորություն՝ բնակիչների այլ կարգերի կարիքների համար:

որ կառուցվող բնակարանների առնվազն 10%-ը խորհուրդ է տրվում նախագծել սանհանգույցների վերակառուցման հնարավորությամբ՝ հարակից տարածքների հաշվին զուգարանն ընդլայնելու կամ համակցված սանհանգույց կառուցելու համար:

թե առաջին հարկի բնակարաններում անվասայլակով հաշմանդամություն ունեցող ընտանիքների համար առկա է տնամերձ հողամաս, ապա պետք է նախատեսել ելք դեպի այն անմիջապես բնակարանից: Առանձին մուտք նախամուտք-անցախուցի միջով կազմակերպելու և ամբարձիչ սարքավորում տեղադրոլու համար՝ բնակարանի մակերեսն ավելանվում է 12 մ^2-ով:

նակարանը պետք է ներառի առնվազն՝ բնակելի սենյակ, մատչելի սանհանգույց, նախասրահ՝ ոչ պակաս, քան 4 մ^2, ներբնակարանային միջանցքներ՝ ոչ պակաս, քան

նվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար բնակելի տարածքը ոչ պակաս է, քան 16 մ^2:

յուրասենյակի մակերեսը՝

և 2-սենյականոց բնակարաններում՝ ոչ պակաս, քան 18 մ^2,

և 4-սենյականոց բնակարաններում՝ ոչ պակաս, քան 20–22 մ^2:

ոհանոցի մակերեսը՝ ոչ պակաս, քան 9 մ^2: Նման խոհանոցի լայնությունը պետք է լինի ոչ պակաս, քան՝

արքավորումների միակողմանի տեղադրման դեպքում՝ 2,3 մ,

արքավորումների երկկողմանի կամ անկյունային տեղադրման դեպքում՝ 2,9 մ:

ոհանոցը պետք է կահավորված լինի էլեկտրական վառարաններով:

Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված բնակարաններում, որոնք օգտագործում են անվասայլակներ, զուգարանի մուտքը թույլատրվում է նախագծել խոհանոցից կամ հյուրասենյակից և այն սարքավորել սահող դռնով:

ժանդակ տարածքների լայնությունը՝

ախասենյակ՝ անվասայլակի պահպանելու տեղով՝ ոչ պակաս, քան 1,4 մ,

իջանցքներ՝ ոչ պակաս, քան 1,2 մ:

նակարանում նախատեսվում է ներկառուցված պահարան (կամ խորդանոց)՝ ոչ պակաս, քան 2 $մ^2$ մակերեսով՝ անվասայլակը և վերականգնողական միջոցները պահելու համար:

րացուցիչ պահանջներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված բնակելի շենքերի և տարածքների նկատմամբ

նակելի տներում և ժամանակավոր գտնվելու շենքերում ապահովվում են շարժման ուղիների, տարածքների և սարքավորումների չափերը և կահավորումը՝ հաշվի առնելով՝

նվասայլակով տեղաշարժվելը,

եսողության և լսողության խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքները,

րդեհային անվտանգության գոտիների տեղակայումը՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 6.2 բաժնի:

ենքերի վերակառուցման դեպքում թույլատրվում է օգտագործել թեքահարթակներ՝ վերելակի և բնակության հարկի մատչելիությունն ապահովելու համար

մ-ից ոչ պակաս լայնությամբ և մինչև 40 մ երկարությամբ միջանցքներով բնակելի շենքերում թույլատրվում է չնախատեսել «գրպաններ»՝ անվասայլակների համար:

նակարանները նախագծվում են տեսողության և լսողության խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմնորոշման համար սարքավորումներ միացնելու հնարավորությամբ:

լոկային կառուցապատման բնակելի տներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված բնակելի տարածքները պետք է տեղակայվեն առաջին հարկում՝ դեպի հողամաս ելքով:

աշմանդամություն ունեցող երեխա ունեցող ընտանիքների համար նախատեսված բնակարաններում նախատեսվում է առանձին ննջասենյակ հաշմանդամություն ունեցող երեխայի համար:

ախասրահ-մուտքային խմբերը նախագծվում են առանց մակարդակների տարբերության. անհրաժեշտության դեպքում կիրառվում են ամբարձիչներ, թեքահարթակներ կամ այլ տեխնիկական լուծումներ:

նվասայլակների համար նախատեսված սենքերում խորհուրդ է տրվում նախատեսել նստատեղեր՝ մի անվասայլակից մյուսը տեղափոխվելու համար:

ռները և սարքավորումները նախագծվում են՝ հաշվի առնելով անվասայլակի բարձրությունը և հասանելիությունը: Թույլատրվում է տեղադրել երկու աչք դիմային դռան վրա՝ 1,4 մ և 1,2 մ բարձրության վրա:

ՍԽ ՍՊԱՍԱՐԿՄԱՆ ՎԱՅՐԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ և ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐՈՒՄ

նդհանուր դրույթներ

ասարակական շենքերի նախագծման ժամանակ, բացի սույն շինարարական նորմերի պահանջներից, պետք է հաշվի առնել ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի N 95-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03- շինարարական նորմերի դրույթները: ԲՍԽ-ի համար մատչելի շենքերի և կառույցների տարրերի ցանկը (ներառյալ տարածքները, գոտիները և վայրերը), ինչպես նաև հաշմանդամություն ունեցող անձանց հաշվարկային թիվը և կարգը որոշվում են նախագծման առաջադրանքով:

ոյություն ունեցող շենքերի վերակառուցման կամ հարմարեցման դեպքում, մուտքի մակարդակում լիարժեք մատչելիություն ապահովելու անհնարինության դեպքում, թույլատրվում է կառուցել հատուկ տարածքներ, գոտիներ կամ բլոկներ, որոնք ապահովում են հիմնական ծառայությունների տեսակների մատչելիությունը:

Նախագծային լուծումները ընդունվում են «Խելամիտ հարմարեցման» շրջանակներում՝ հաշվի առնելով սույն շինարարական նորմերի 5-րդ կետը:

ռաջին հարկից վերև գտնվող սպասարկման տարածքներում, ինչպես նաև հրդեհային անվտանգության գոտիներ կառուցելու անհրաժեշտության դեպքում, Ս2–Ս4 խմբերի անձանց հաշվարկային թիվը պետք է ընդունվի 7-րդ աղյուսակով, եթե նախագծման առաջադրանքով այլ բան նախատեսված չէ:

Աղյուսակ 7.   Ս2–Ս4 խմբերի անձանց հաշվարկային թիվը

հհ	Գործառական հրդեհային վտանգավորության դաս ըստ ՀՀ քաղաքաշին	Շենքերի և կառուցների գործառական - խմբեր	Ս2-Ս4 խմբերի անձանց հաշվարկային թիվը ոչ պակաս	Նշում

	Ն իր ամ ան ով հա ստ ա տվ ած ՀՀ քա ղա քա շին ությ ա ն ն ա խ ա ր ա ր			
	Գ1.1	մանկ ական նախ	Տեղերի ընդհանուր թվի 2%-ը	Անվասայլակով երեխաների համար առնվազն մեկ տեղ.

		ադպրոցական հաստատություններ, ծերերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց ու բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար մասն		ից պակաս տեղ ունեցող շենքերում՝ նախագծման առաջադրանքով

		ագիտացված տներ բնակարանային հիվանդանոցն		
	Գ1.	հյուրանոցներ, հանրակացարաններ,	Համարների ընդհանուր թվի 3%-ը	Անվասայլակով անձի համար առնվազն մեկ տեղ. ից պակաս համարներ (բնակելի սենյակներ) ունեցող շենքերում՝ նախագծման առաջադրանքով, բայց ոչ պակաս, քան մեկ համապիտանի մատչելի համար հաշմանդամություն ունեցող անձանց բնակվելու հնարավորությամբ

		առող ջարաններ և ընդհանուր նշանակության հանգստյան տներ, կեմպինգներ, մոթելներ, պանսիոնատներ և ննջարանային մասնաշենքեր,		

	Գ1. Ֆ1.	բազմաբնակարան բնակելի շենքեր,	Սահմանվում է նախագծման առաջադրանքով	Հրդեհաանվտանգ գոտու հաշվարկի համար պետք է հաշվի առնել անվասայլակով առնվազն մեկ հաշմանդամություն ունեցող անձի (այցելուի) յուրաքանչյուր հարկում (հարկի հատվածում)
	Գ2. Գ2.	հանդիսատեսային դահլիճներ թատրոնն	Հանդիսատեսային դահլիճների և մարզական կառույցների նստարանաշարերի տեղերի ընդհանուր տարողունակության 3%-ը, գումարած մեկ տեղ յուրաքանչյուր 100 տեղի համար՝ 1000-ից ավելի հանդիսատեսի տարողունակության դեպքում	Հանդիսատեսային դահլիճներում, նստարանաշարերում անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերը պետք է կազմեն դահլիճի ընդհանուր տարողունակության առնվազն կետի : Հանդիսատեսային դահլիճներում տեղերը թույլատրվում է սարքավորել հանովի հատվածների տեսքով

		րում այցել ուներ ի համա ր հաշվ արկա յին թվով նստել ատեղ երով, այդ թվում բացօ թյա		
	Գ2. Գ2.	թանգ արան ներ, ցուցա հանդ եսներ պար ադահի լիճնե ր և	Այցելուների ընդհանուր թվի 2%-ը	Նախագծման առաջադրանքով հրդեհաանվտանգ գոտու մակերեսի հաշվարկի համար անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց թիվը պետք է ընդունել՝ կախված տարածքների մակերեսից

		փակ սենքերում այլ նմանատիպ հիմնարկներ, այդ թվում բացօթյա		
	Գ3.	առևտրի կազմակերպություն	Այցելուների ընդհանուր քանակի 3%-ը	Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ
	Գ3.	հասարակական սննդի	Այցելուների ընդհանուր թվի 5%-ը	Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ
	Գ3.	կայարաններ,	Հաշվարկային տարողունակության 2%-ը	Հաշվարկային տարողունակությունը՝ ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2022 թվականի հունիսի 14-ի N 11-Ն հրամանով

				հաստատված ՀՀՇՆ 32-06-2023 շինարարական նորմերի
	Գ3.	պոլիկլինիկաներ և ամբուլատորիաներ,	Միաժամանակյա թողունակության 5%-ը (սահմանվում է նախագծ	Ճշգրտվում է նախագծման առաջադրանքով՝ կախված բժշկական կազմակերպության մասնագիտացումից
	Գ3.	կենցաղային և կոմունալ կազմակերպությունների սենքեր այցելուների համար	Միաժամանակյա թողունակության 3%-ը	Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ

		տեր, խնայ դրամ արկղ եր, տրան սպոր տայի ն գործ ակալ ությու ններ, իրավ աբանական խորհ րդատ վությ ուննե րի սենքե ր, նոտա րակա ն գրաս ենյակ		

		ներ, լվացքատներ, կոշիկու զգեստ կարելու և նորոգելու արհեստանոցներ քիմիական մաքրման սենքեր, վարսավիրանոցներ և այլ նման		

		ատիպ, այդ թվում՝ ծիսակարգության և պաշտամունքային հիմնարկներ)՝ ոչ հաշվարկային թվով նստելատեղերով,		
	Գ3.	մարզաառողջարանայ	Միաժամանակյա թողունակության 2%-ը	Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ: Հաշմանդամ մարզիկների համար նախատեսված

		ին համալիրներ և այցելուների համար առանց նստարանաշարերի մարզապարամունքային հիմնարկներ, կենցաղային սենքեր,			հանդերձարաններում տեղերի թիվը՝ ըստ նախագծման առաջադրանքի

		բաղնիքներ շոգեբաղնիքներ նաներ),		
		ծիսական և հուշահամալիր շենքեր	Այցելուների ընդհանուր թվի 7%-ը	Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ
	Գ4.	դպրոցներ, արտադպրոցական կրթական հաստատություններ,	Սովորողների ընդհանուր թվի 2%-ը	Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ: ից պակաս սովորողների քանակ ունեցող շենքերում անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերի թիվը՝ ըստ նախագծման առաջադրանքի

		միջն ակար գ մասն ագիտ ական կրթա կան հաստ ատու թյուն ներ, միջին մասն ագիտ ական ուսում նակա ն հաստ ատու թյուն ներ, քոլեջ ներ,		
	Գ4.	բարձ րագո ւյն	Սովորողների ընդհանուր թվի 2,7%-ը	Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ: ից պակաս սովորողների թիվ ունեցող շենքերում

		կրթական հաստատություններ, որակավորման բարձր		անվասայլակով հաշմանդամների համար նախատեսված տեղերի թիվը՝ ըստ նախագծման առաջադրանքի
	Գ4.	պետական կառավարման մարմինների շենքեր, նախագծակոնստրուկտորական կազմ	Սահմանվում է նախագծման առաջադրանքով	Շենքերում և տարածքներում, որտեղ տեղի է ունենում այցելուների ընդունելություն, պետք է նախատեսել անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար առնվազն մեկ տեղ

		ակերպություններ, տեղեկատվական և խմբագրահրատարակչական կազմակերպություններ, գիտահետազոտակ		
	Գ5(Ֆ5)	արդյունաբերական և պահե	Սահմանվում է նախագծման առաջադրանքով	

		ստայ ին շենքե ր, շինու թյուն ներ և սենքե ր դասի սենքե րի համա ր բնորո շ է աշխ ատող թվում ՝ շուրջ օրյա, քանա կակա զմի մշտա		

		կան առկա յությո ւնը).		

ասարակական շենքերի առաջին հարկերում անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերի քանակը կարող է ավելացվել, քանի որ դրանց տարհանումը կապված չէ հրդեհային անվտանգության գոտիներից տարհանման հետ: Աղյուսակ 7-ի Ս2–Ս4 խմբերի անձանց հաշվարկային թիվը բաշխվում է հետևյալ հարաբերությամբ՝

– 60%,

– 15%:

շարժունակության խմբին պատկանող բնակչության հաշվարկային թիվը պետք է որոշվի շենքի գործառական նշանակությանը համապատասխան, բայց ոչ պակաս, քան՝

հանրակրթական կազմակերպությունների շենքերում,

հյուրանոցների շենքերում,

բազմաբնակարան բնակելի շենքերում,

երեխաների ներկայությամբ հանդիսատեսային շենքերում (թատրոն, կինոթատրոն),

պոլիկլինիկաների և ամբուլատորիաների շենքերում,

մնացած հասարակական շենքերում, որտեղ հնարավոր է երեխաների ներկայություն,

մնացած հասարակական շենքերում՝ առանց երեխաների ներկայության:

յցելուների սպասարկման համար մի քանի նույնական տեղերի (սարքերի, սարքավորումների և այլն) առկայության դեպքում այդպիսի տեղերի ընդհանուր թվի առնվազն 5%-ը, բայց առնվազն մեկը, պետք է մատչելի լինի հաշմանդամություն ունեցող անձանց: Նախագծման առաջադրանքում հիմնավորման առկայության դեպքում թույլատրվում է այլ բան:

տացիոնար տեղերով հանդիսատեսային դահլիճներում հրդեհային անվտանգության

գոտիների առկայության դեպքում պետք է նախատեսել տեղեր հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար, որոնց թիվը որոշվում է աղյուսակ 7-ի համաձայն: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց անմիջապես դուրս տարհանման կազմակերպման դեպքում տեղերի քանակը որոշվում է հանդիսատեսների ընդհանուր թվի առնվազն 5%-ի հաշվարկով, այդ թվում՝ տարբեր խնդիրներով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղերի ընդհանուր թվի առնվազն 5%-ի չափով, այդ թվում՝

եղերի առնվազն 0,75%-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց անվասայլակների համար,

եղերի առնվազն 0,25%-ը՝ ազատ մուտքով և բարձրացված հարմարավետությամբ (լայնությունը՝ 0,5 մ, շարքերի միջև անցումը՝ ոչ պակաս, քան 0,65 մ),

եղերի 4%-ը՝ ձայնային տեղեկատվության ընկալման ապահովման համակարգերի գործողության գոտում, ինչպես նաև էկրանի, վազող տողի կամ ժեստերի լեզվի թարգմանչի տեսադաշտում:

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող հանդիսատեսների համար նախատեսված հարթակը պետք է ունենա հորիզոնական մակերես՝ ոչ ավելի, քան 1,5% թեքությամբ: Մեկ տեղի չափը՝ ոչ պակաս, քան 0,9 × 1,4 մ, կողքին պետք է նախատեսված լինի տեղ ուղեկցողի համար: Բազմահարկ դասավորության դեպքում թույլատրվում է բոլոր այդպիսի տեղերը տեղադրել հիմնական մակարդակի վրա, եթե վերին մակարդակները զբաղեցնում են բոլոր տեղերի ոչ ավելի, քան 25%-ը և ոչ ավելի, քան 300 նստատեղ:

նտերիերները և սարքավորումների դասավորությունը պետք է հաշվի առնեն անվասայլակներով անձանց մատչելության գոտին՝

ողքից՝ հատակից 0,3-ից մինչև 1,4 մ. Բարձրություն,

ակատային հատակի մակարդակից՝ հատակից 0,4-ից մինչև 1,2 մ բարձրություն:

նիատական օգտագործման սեղանների, վաճառասեղանների, դրամարկղների

պատուհանների ներքևի մասի, տեղեկատուների և այլ նմանատիպ տարրերի մակերեսները, որոնք օգտագործվում են անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող այցելուների կողմից, պետք է գտնվեն հետևյալ ոչ ավելի, քան 0,80–0,85 մ բարձրության վրա: Ոտքերի համար նախատեսված բացվածքը՝ ոչ պակաս, քան 0,75 մ լայնությամբ և բարձրությամբ, 0,5 մ խորությամբ : Սպասարկման կամ վաճառասեղանի արգելապատի հատվածը պետք է նախատեսել հատակի մակարդակից 0,85 մ բարձրությամբ: Ծառայություն ստանալու վաճառասեղանի, սեղանի, ստենդի, արգելապատի և այլնի աշխատանքային հատվածի լայնությունը պետք է լինի առնվազն 1,0 մ: : Առնվազն մեկ տեղ պետք է հագեցած լինի ձայնային տեղեկատվության ընկալման համակարգով:

անդիսատեսային և դասախոսական դահլիճների ամֆիթատրոններում անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող հանդիսատեսների համար նախատեսված գոտիներում պետք է նախատեսել պաշտպանության միջոցներ՝ բուֆերային գոտիներ, ցանկապատեր և անվտանգության նմանատիպ միջոցներ:

սարաններում և դահլիճներում Ս2–Ս4 խմբերի անձանց հաշվարկային թիվն ընդունվում է 7-րդ աղյուսակով, եթե այլ բան նախատեսված չէ առաջադրանքում: Ձայնի ուժեղացման համակարգերի առկայության դեպքում պետք է ապահովվի ձայնի ընկալման բարելավման միջոցների անհատական և կոլեկտիվ օգտագործման հնարավորությունը (ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի VIII.6 բաժնի և ԳՕՍՏ Ռ 51671-2020-ի):

սողության խնդիրներ ունեցող անձանց անհատական ծառայություններ մատուցելիս սպասարկող անձնակազմի հեռավորությունը պետք է լինի ոչ ավելի, քան 2 մ, կամ աշխատատեղը հագեցած է ձայնի ընկալման համակարգով: Հանդիսատեսային դահլիճներում և լսարաններում այդպիսի տեղերը տեղադրվում են բեմի մոտ և ժեստերի լեզվի թարգմանչի տեսադաշտում:

յցելուների անհատական ընդունելության համար նախատեսված տարածքի մակերեսը պետք է կազմի՝

մ^{2}՝ մեկ աշխատատեղի համար,

մ^{2}՝ երկու աշխատատեղի համար:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչել մի քանի տեղերով ընդունելության տարածքներում և գոտիներում պետք է նախատեսել գոնե մեկ հատուկ կազմակերպված աշխատատեղ:

ւսումնադաստիարակչական նշանակության շենքեր և տարածքներ

անրակրթական կազմակերպությունների շենքերն ու տարածքները նախագծվում են առողջական սահմանափակումներ ունեցող երեխաների կարիքները հաշվի առնելով: Հաշմանդամություն ունեցող սովորողների հաշվարկային թիվը և նրանց բաշխումը ըստ խախտումների տեսակների սահմանվում է նախագծման առաջադրանքում՝ հաշվի աղյուսակ 7-ի հաշվարկային թիվը և սույն շինարարական նորմերի 265-1 կետի բաշխումը ըստ խմբերի: Նախագիծը պետք է ապահովի հաշմանդամություն ունեցող սովորողների կրթություն ստանալու և սոցիալական հարմարվողականության հավասար հնարավորություններ, որոնք չեն խախտում ընդհանուր նորմատիվ պահանջները և առողջ սովորողների հարմարավետության մակարդակը, ինչպես նաև կրթական հաստատության շենքի ճարտարապետական որակը:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելիության պահանջները տարածվում են նաև մասնագիտական կողմնորոշման և վերապատրաստման կենտրոնների վրա: Տարածքի, սարքավորումների և հատակագծման պահանջները որոշվում են նախագծման առաջադրանքով:

ատուկ վերականգնողական կրթական կազմակերպությունների շենքերը, որոնք համատեղում են ուսուցումը խախտումների շտկման հետ, նախագծվում են առաջադրանքների հիման վրա՝ հաշվի առնելով ուսումնական և վերականգնողական գործընթացների առանձնահատկությունները:

ոլոր ուսումնական տարածքները, եթե առաջադրանքում սահմանափակումներ չկան, պետք է նախագծվեն մատչելի: Մեկ դասարանում խորհուրդ է տրվում նախատեսել 1-լսողության, տեսողության):

Հաշմանդամություն ունեցող սովորողների սահմանափակ հնարավորությունների հետ անհամատեղելիության դեպքում (ֆիզկուլտուրայի պարապմունքներ, ռազմական պատրաստություն և այլն), նման ուսումնական կաբինետներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղեր չեն նախատեսվում:

ախադպրոցական հաստատությունների շենքերում պետք է մատչելի լինեն՝

իմնական և օժանդակ տարածքները,

մբային և ֆիզկուլտուրայի հրապարակները և այնտեղ տանող ճանապարհները:

թե նախադպրոցական հաստատության տարողունակությունը գերազանցում է 120 երեխային, ապա անհրաժեշտ է նախատեսել առնվազն մեկ տեղ հենաշարժողական ապարատի խնդիրներ ունեցող երեխայի համար: Կախված խնդիրներ ունեցող երեխաների իրական թվից և կարիքներից, նախագծման առաջադրանքով պետք է ապահովվի ծրագրային մատչելիություն և պայմաններ, ինչպես նաև հաշմանդամություն ունեցող ծնողների տեղաշարժման ուղիներ:

աշմանդամություն ունեցող սովորողների տեղերը պետք է տեղակայվեն նմանատիպ կերպով յուրաքանչյուր ուսումնական տարածքում: Առաջին նստարանները պատուհանի մոտ և միջին շարքում՝ լսողության և տեսողության խնդիրներ ունեցող սովորողների համար, դռան մոտ գտնվող առաջին նստարանները՝ անվասայլակներով տեղաշարժվող սովորողների համար, ելնելով հարմարեցված սարքավորումների առկայությունից:

եկ սովորողի տեղի համար մակերեսը ուսումնական տարածքում պետք է լինի՝ ոչ պակաս, քան 1,8 × 1,8 մ: Շարքերի, սեղանների և պատերի միջև անցումները պետք է ապահովեն անվասայլակների ազատ տեղաշարժը): Ուսումնական արհեստանոցներում հաստոցների միջև լայնությունը՝ ոչ պակաս, քան 1,6 մ: Տեսողության խնդիրներ ունեցող սովորողների համար դասարաններում սեղանի մակերեսը՝ ոչ պակաս, քան 1,0 × 0,6 մ):

րթական կազմակերպությունների դահլիճներում, որտեղ նախատեսված են տեղեր հանդիսատեսի համար, անհրաժեշտ է կահավորել՝

խմբի համար նախատեսված տեղեր, ըստ աղյուսակ 7-ի և սույն շինարարական նորմերի 265-1 կետի բաշխման,

այլակներով անձանց համար բեմ և էստրադա մուտք գործելու հնարավորություն ստացիոնար կամ գույքային թեքահարթակի միջոցով,

աշմանդամություն ունեցող անձանց տեղերը նախատեսել հորիզոնական մակերևույթի վրա՝ անցումի կողքին:

նիրաժեշտ է նախատեսել լրացուցիչ ձայնավորմամբ (ինդուկցիոն համակարգեր) հանդիսատեսի գոտիներ, ինչպես նաև հենարանային հարմարանքներ տեղադրելու հնարավորությամբ տեղեր:

ահլիճի դիմացի նախասրահում պետք է նախատեսել հաշմանդամություն ունեցող աշակերտների համար հանգստի և սպասման անցանելի գոտի: Հանգստի գոտու լրացուցիչ մակերեսը՝ հանրակրթական հաստատություններում առնվազն 3 աշակերտի համար (1 աշակերտի համար նախատեսված գոտին՝ 1,2×1,8 մ); մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում՝ դահլիճում հաշմանդամություն ունեցող աշակերտների համար նախատեսված մասնագիտացված տեղերի 50%-ի չափով:

պորտային դահլիճների և լողավազանների հանդերձարաններում անհրաժեշտ է նախատեսել առանձին խցիկներ հաշմանդամություն ունեցող սովորողների համար՝ ցնցուղով և զուգարանով: Նվազագույն չափերը՝ 2,5 × 2,5 մ: Նման խցիկները նախատեսվում են հանդերձարանների յուրաքանչյուր բլոկում:

րթական կազմակերպություններում, որոնք իրականացնում են լսողության խնդիրներ ունեցող սովորողների համար հարմարեցված ծրագրեր, այն տարածքներում, որտեղ աշակերտը կարող է մենակ գտնվել, անհրաժեշտ է նախատեսել՝

պրոցական զանգի լուսային և ձայնային ազդանշան,

րտակարգ իրավիճակում տարհանման մասին լուսային և ձայնային ծանուցիչներ:

ախադպրոցական կրթական հաստատությունների շենքերում տարհանման ուղիներում թույլատրելի չէ կիրառել ավտոմատ սահող դռներ:

րթական կազմակերպությունների գրադարաններում ընթերցասրահների տեղերի առնվազն 5%-ը պետք է մատչելի լինի անվասայլակներով սովորողների համար և առանձին՝ տեսողության խնդիրներ ունեցող սովորողների համար: Աշխատանքային գոտիները՝ ոչ պակաս, քան 1,8 × 0,9 մ, անցումները ոչ պակաս, քան 0,9 մ: Տեղերը պետք է տեղակայել անցման գոտում, ապահովել լրացուցիչ լուսավորություն և նախատեսել տեղ ընթերցողի համար:

աշմանդամություն ունեցող երեխաներին ուսուցանող հաստատությունների բժշկական բլոկներում խորհուրդ է տրվում նախատեսել նյարդաբանական, հոգեբուժական, քիթ-կոկորդ-ականջաբանական, շարժաթերապևտիկ, ակնաբանական, ֆիզիոթերապևտիկև մերսման կաբինետներ:

անրակրթական և մասնագիտական կազմակերպությունների շենքերում անվասայլակներով սովորողների համար վերելակը պետք է տեղակայել առանձին վերելակային սրահում, որը թույլատրվում է օգտագործել որպես հրդեհային անվտանգ գոտի:

ժշկական կազմակերպությունների և բնակչության սոցիալական սպասարկման կազմակերպությունների շենքեր և տարածքներ

տացիոնար և ցերեկային ստացիոնար սոցիալական սպասարկման համար նախատեսված շենքերը (ներառյալ հոսպիսները, բուժքույրական խնամքի տները, ինտերնատները) և հիվանդների երկարատև գտնվելու համար (այդ թվում՝ ԲՍԽ-ի), ինչպիսիք են տարբեր պրոֆիլների հիվանդանոցներն ու դիսպանսերները պետք է նախագծվեն լրացուցիչ բժշկատեխնոլոգիական պահանջների համաձայն, որոնք սահմանվում են նախագծման առաջադրանքով:

ենաշարական խնդիրներ ունեցող անձանց բուժման մասնագիտացված կազմակերպությունների հիվանդների և այցելուների համար տրանսպորտային միջոցների կայանատեղիներում պետք է նախատեսվի առնվազն 10% մեքենատեղ, բայց ոչ պակաս, քան մեկը, որը նախատեսված է անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար:

ոլոր բուժական կանխարգելիչ հիմնարկների շենքերը, որոնք բժշկական օգնություն

են ցուցաբերում, պետք է մատչելի լինեն ԲՍԽ-ի համար: Նման հիմնարկների մուտքերը պետք է ապահովեն տեսողական, շոշափելի և ակուստիկ (խոսքային և ձայնային) տեղեկատվություն այն տարածքների վերաբերյալ, որոնք մատչելի են տվյալ մուտքից: Բժիշկների կաբինետների և միջամտությունների կաբինետների մուտքերը պետք է հագեցած լինեն հիվանդների կանչի լուսային ազդանշաններով:

ժշկական կազմակերպություններում միջանցքների լայնությունը պետք է ընդունվի համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի հունիսի 25-ի N 12-Ն հրամանով հաստատված ՀՀՇՆ 31-03.07-2024 շինարարական նորմերի:

ժշկական կազմակերպությունների չկառուցապատված տարածքներում, հետիոտնային ուղիների երկայնքով, յուրաքանչյուր 50 մ-ի վրա պետք է նախատեսվեն հանգստի հարթակներ՝ նստելու տեղերով, ներառյալ անվասայլակ օգտագործողների համար նախատեսված տեղեր:

ժշկական կազմակերպությունների նախասրահներում պետք է նախատեսվի ինքնասպասարկման ազատ գոտի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար, ներառյալ հանդերձարանը: Գոտին պետք է կահավորել պատի դարակ-սեղաններով, հագուստի կեռիկներով և բռնաձողերիով 0,8–1,2 մ բարձրության վրա:

նդունարանի, վնասվածքաբանական կետի և վարակիչ կաբինետների պետք է ունենան անմիջապես դրսից մուտք, մատչելի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար և հստակ նշագրում հակադրվող գունային լուծումներով՝ տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար: Վնասվածքաբանական կետը պետք է տեղակայվի առաջին հարկում՝ բարձրության նվազագույն անկմամբ:

ատուկ կահավորված սանիտարահիգիենիկ տարածքները (զուգարաններ, հանդերձարաններ և այլն) անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար պետք է մտնեն տվյալ նշանակության տարածքների ընդհանուր հաշվարկային թվի մեջ: Դրանք պետք է տեղակայվեն կենտրոնական նախասրահի մոտ, ինչպես նաև առողջարարական և բուժական լողավազանների մոտ, ջրաբուժության բաժանմունքներում և այլն, որտեղ հիվանդի դուրս գալը առանց հագուստը չոր հագուստով փոխելու հնարավոր չէ: Այդ տարածքները պետք է ապահոված լինեն օգնության կանչի համակարգով:

ժշկական և բուժական կաբինետների չափերը պետք է թույլ տան ուղեկցողի ներկայությամբ անվասայլակներով տեղաշարժվող հիվանդների ազատ այցելությունը, ներառյալ բժշկի սեղանին մոտենալու հնարավորությունը առնվազն 1,2 մ լայնությամբ և անվասայլակի շրջադարձը առնվազն 1,75 մ տրամագծով:

տորջրյա մերսման համար նախատեսված տարածքներում վաննայի խորությունը պետք է կազմի 0,4–0,6 մ: Պարագծով պետք է նախատեսվեն բռնածողեր, վաննայի շուրջ տարածությունը՝ առնվազն 1,5–1,6 մ, իսկ հատակը՝ չսահող: Պետք է նախատեսվեն հաշմանդամություն ունեցող անձի անվասայլակից վաննա կամ ցնցուղարան տեղափոխելու միջոցներ, հատուկ բռնաձողեր և հենարաններ:

ուժական ֆիզկուլտուրայի և ցնցուղներով սրահների տարածքներում գտնվող հանդերձարաններում պետք է նախատեսվեն հաշմանդամների կողմից օգտագործման պայմաններ, ներառյալ՝ տարածքի չափերը առնվազն 3,0 x 6,0 մ, ազատ գոտիները առնվազն 1,5 մ տրամագծով, պատի բռնաձողերը նստարանների մոտ, պահարանների հակադրվող ռելիեֆային համարակալումը:

իվանդների սպասման և ընդունման վայրերում պետք է տեղադրվեն մասնագիտացված տեխնիկական և տեղեկատվական միջոցներ լսողության, տեսողության և խոսքի խնդիրներ ունեցող անձանց համար՝ ինդուկցիոն և այլ ձայնային համակարգեր, շոշափողական ցուցանակներ, ռադիոտեղեկատուներ, տեսողական տեղեկատվական համակարգեր և այլն:

եղատանն ցուցադարակները պետք է մատչելի լինեն անվասայլակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար: Ապրանքները պետք է տեղադրվեն նրանց տեսադաշտում, իսկ ցուցադարակի մի մասը պետք է կատարվի իջեցված հատվածում:

ենքեր, կառույցներ և բնակչության սպասարկման տարածքներ

ռևտրի ձեռնարկություններ

ՍԽ-ի համար մատչելի առևտրային սրահներում սարքավորումների համալրումը և դասավորությունը պետք է ապահովեն անվասայլակներով տեղաշարժվող անձանց,

ինչպես նաև հենաշարժական և տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց ինքնուրույն սպասարկման հնարավորությունը:

եղանները, վաճառասեղանները և հաշվարկա-դրամակղերի մակերևույթները պետք է տեղադրվեն հատակից ոչ ավելի, քան 0,8–0,85 մ բարձրության վրա: Դարակների առավելագույն խորությունը մոտենալիս՝ ոչ ավելի է, քան 0,5 մ: 0,9 մ-ից բարձր սարքավորումներով սրահներում անհրաժեշտ է նախատեսել լրացուցիչ դարակների 0,7–0,85 մ բարձրությամբ հատվածներ:

ոլոր անցումների չափերը, բացառությամբ միակողմանի անցումների, պետք է ապահովեն անվասայլակի 360°-ով շրջվելու և ուղեկցման հնարավորությունը: Սուպերմարկետների և ունիվերսամների համար անցումների լայնությունը պետք է լինի առնվազն 2 մ:

աշվարկա-դրամարկղային գոտում պետք է նախատեսվի առնվազն մեկ Հաշվարկա - դրամարկղային կետ, որը մատչելի է հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար: Դրա մոտ անցումի լայնությունը պետք է լինի առնվազն 1,2 մ: Մատչելի անցումների թիվը ընդունվում է ըստ աղյուսակի: Մատչելի հաշվարկա-դրամարկղային կետը պետք է ունենա մատչելիության տեղեկատվական նշան, որը տեղադրված է անվասայլակում նստած անձի համար տեսանելի բարձրության վրա:

Աղյուսակ 8. Հաշվարկա-դրամարկղային գոտու մատչելի անցումների թիվը՝ կախված ընդհանուր քանակից

	Անցումների ընդհանուր թիվը	Հաշվարկա-դրամարկղային գոտու մատչելի անցումների թիվը, ոչ պակաս

		լրացուցիչ 2%

եսողության խնդիրներ ունեցող այցելուների ուշադրությունը գրավելու համար պետք է օգտագործել շոշափողական և լուսային ցուցանակներ, էկրաններ, պիկտոգրամներ և հակապատկերային գունային ձևավորում):

ոշափողական ցուցանակները տեղադրվում են հորիզոնական կամ թեքությամբ ցուցափեղկերի և դարակների վրա՝ հատակից 0,7–1,4 մ բարձրության վրա: Ցուցանակների և պիկտոգրամների պետք է ապահովել հակադրությունը, գույները պետք է տարբեր լինեն յուրաքանչյուր ապրանքային խմբի համար: Կարմիր, կանաչ, կապույտ և մանուշակագույն գույների միաժամանակ կիրառումը չի թույլատրվում:

եղեկատվությունը առևտրային գոտիների և հատվածների, տեսականու և գների մասին պետք է տեղադրվի մուտքերի մոտ, տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար մատչելի ձևով, նախընտրելի է շոշափողական մնեմոսխեմայի տեսքով՝ նշելով վարչակազմի հետ կապի միջոցը: Մնեմոսխեմաները կարող են ունենան Բրայլի գրություն և ձայնային ուղեցույցի ակտիվացման հնարավորություն՝ QR կամ NFC համակարգի միջոցով:

անրածախ առևտրի ձեռնարկությունների մոտ գտնվող ավտոկայանատեղերում հաշմանդամություն ունեցող անձանց անձնական տրանսպորտի տեղադրման համար պետք է նախատեսվեն սույն շինարարական նորմերի 6.2 բաժնին համապատասխանող հատուկ կայանատեղեր՝ մուտքերից ոչ ավելի, քան 50 մ հեռավորության վրա, որոնք մատչելի են ԲՍԽ-ի համար: Բազմահարկ ավտոկայանատեղերում նման տեղերը տեղադրվում են հիմնական մուտքի մակարդակի վրա: Պետք է նախատեսել նաև տեղեր էլեկտրական մեքենաների

համար՝ լիցքավորման սարքերով: Նման տեղերի քանակը որոշվում է նախագծման առաջադրանքով:

երակառուցվող շենքը լիարժեք մատչելիության համար կոնստրուկտիվ և տեխնիկական անհնարինության դեպքում կիրառելի է մուտքի հարթակի մակարդակում հատուկ տարածքների, գոտիների կամ բլոկների առանձնացումը, որոնք հարմարեցված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման համար, որի դեպքում պետք է նախատեսել հատուկ մուտքերի, հատուկ կահավորված շարժման ուղիների և ԲՍԽ-ի սպասարկման տեղերի սարքավորում:

ռևտրային սարքավորումները պետք է ապահովեն ապրանքների մատչելիությունը գնորդների բոլոր կատեգորիաների համար, ներառյալ անվասայլակներով անձանց համար:

անրային սննդի ձեռնարկություններ

աշասրահներում անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար մեկ տեղի մակերեսը պետք է ընդունել առնվազն 3 մ^2:

–Ս4 խմբերի ԲՍԽ-ի հաշվարկային թիվը հանրային սննդի ձեռնարկությունների համար որոշվում է ըստ աղյուսակ 7-ի:

ահույքի և սարքավորումների դասավորությունը ճաշասրահներում պետք է ապահովի՝

նքնասպասարկման վաճառասեղանների մոտ անցումի լայնությունը՝ առնվազն

եղանների միջև անցումի լայնությունը՝ առնվազն 0,9 մ,

ՍԽ-ի համար առնվազն մեկ սեղանի առկայությունը՝ չամրացված նստատեղերով (տես սույն շինարարական նորմերի 271-րդ կետը):

ննդի ձեռնարկություններում և դրանց մասնագիտացված գոտիներում խորհուրդ է տրվում ԲՍԽ-ի համար նախատեսել սպասարկում մատուցողների օգնությամբ:

ՍԽ-ի համար ճաշասրահները խորհուրդ է տրվում տեղադրել առաջին հարկում:

պասարկման վաճառասեղանների մոտ անցումի լայնությունը պետք է լինի առնվազն

ուֆետներում և խորտկարաններում պետք է լինի առնվազն մեկ սեղան՝ 0,75–0,85 մ բարձրությամբ, սեղանի մոտ պետք է ապահովվի անվասայլակի մոտենալու ազատ տարածք՝ առնվազն 0,8 մ խորությամբ:

եստորաններում սեղանների միջև անցումի լայնությունը պետք է լինի առնվազն 1,2 մ:

նվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար բարի սեղանի հատվածը պետք է ունենա սեղանի երեսի լայնություն՝ 1,6 մ, բարձրություն՝ ոչ ավելի, քան 0,85 մ, ոտքերի համար նախատեսված տարածություն՝ առնվազն 0,75 մ: Բարի սեղանի այս հատվածը պետք է հստակ նշագրվի համընդհանուր մատչելիության խորհրդանիշով և ապահովվի նաև լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար հարմարեցված հաղորդակցման հնարավորություն:

ննդի ձեռնարկություններում պետք է նախատեսվի տեղերի առնվազն 5%-ը, բայց ոչ պակաս, քան մեկը՝ անվասայլակներով և տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար՝ ելնելով մեկ տեղի համար 3 $մ^2$ հաշվարկից:

անրային սննդի օբյեկտներում պետք է լինի առնվազն մեկ սեղան՝ 0,65–0,8 մ բարձրությամբ (ընդհանուր թվի 5%-ը), այնպիսի լայնությամբ և խորությամբ, որն ապահովում է անվասայլակի մուտքը: Բարերի և սրճարանների վաճառասեղանը պետք է ունենան իջեցված մաս՝ մինչև 0,8 մ բարձրությամբ և 0,8–1,0 մ լայնությամբ:

ննդի ձեռնարկությունների օժանդակ տարածքները (նախասրահներ, սրահներ, զուգարաններ և այլն), որոնք մատչելի են ԲՍԽ-ի համար, պետք է նախագծվեն սույն շինարարական նորմերի 7 բաժնի համաձայն:

եղեկատվությունը սննդի ձեռնարկության մասին (տեսակը, դասը, սպասարկման ձևը, մատչելիությունը), ինչպես նաև ճաշացանկը պետք է մատչելի լինեն ԲՍԽ-ի համար:

ՍԽ-ի համար մասնագիտացված տեղեկատվական միջոցները պետք է նախագծվեն ինտերիերի ընդհանուր հայեցակարգի հետ համաձայնեցմամբ, համադրված մատչելիության խորհրդանիշների ստանդարտացված կիրառման հետ՝ ապահովելով համընդհանուր ճանաչելիություն:

ենցաղային սպասարկման ձեռնարկություններ

ենցաղային սպասարկման ձեռնարկություններում, ինքնասպասարկման ձեռնարկություններում, հանդերձարաններում և նմանատիպ տարածքներում Ս2–Ս4 շարժունակության խմբերին պատկանող մարդկանց հաշվարկային թիվը պետք է որոշվի աղյուսակ 7-ի համաձայն, բայց ոչ պակաս, քան մեկ համապիտանի սպասարկման տեղ բոլոր կարգի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար:

ատրաստի հագուստի խանութներում, որտեղ կան հանդերձարաններ, պետք է լինի առնվազն մեկ մասնագիտացված հանդերձարան հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար (թույլատրվում է համապիտանի տղամարդկանց և կանանց համար), անվասայլակով շրջվելու հնարավորությամբ, ինչպես նաև հենարանային բռնակներով, հայելիով, որի ստորին եզրը գտնվում է հատակի մակարդակից առավելագողյնը 0,35–0,45 մ բարձրության վրա, օգնության կանչի սարքով: Անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար նախատեսված հանդերձարանի խցիկի չափերը պետք է լինեն առնվազն 2,3 × 2,5 մ:

աճր հաճախելիություն պատճառով այս ձեռնարկություններին թույլատրվում է տեղակայվել բնակելի շենքերի առաջին հարկերի ներկառուցված և -կցակառուցված տարածքներում:

այարանային համալիրների շենքեր

արբեր տեսակի ուղևորափոխադրումների (երկաթուղային, ավտոմոբիլային, օդային) կայարանների շենքերի տարածքները, անցումները, հարթակները և ուղևորների սպասարկման համար նախատեսված այլ կառույցները պետք է մատչելի լինեն ԲՍԽ-ի համար: Կայարանների շենքերում պետք է նախագծել մատչելի հետևյալ տարածքները՝

ոմսարկղեր, տեղեկատվական ծառայություններ, սպասասրահներ, երկարատև հանգստի սենքեր, մոր և մանկան սենյակ, պահեստային խցեր, պաշտոնական անձանց և պատվիրակությունների սրահներ, սանիտարահիգիենիկ տարածքներ, բժշկական օգնության կետեր,

պառողական ձեռնարկություններ՝ հանրային սննդի ձեռնարկություններ

ռեստորաններ, սրճարաններ, բուֆետներ, նախաճաշարաններ և այլն). առևտրային, դեղատնային և այլ կրպակներ, վարսավիրանոցներ, առևտրային և այլ ավտոմատներ, կապի ձեռնարկությունների կետեր, հեռախոս-ավտոմատներ,

առայողական տարածքներ՝ հերթապահ ադմինիստրատորի և այլն:

ահլիճների, սրահների տեղադրումը ստորգետնյա կամ երկրորդ հարկերում պետք է հիմնավորված լինի մարդկանց հոսքերի ծավալների հաշվարկներով, տարածքի ռելյեֆով կամ այլ, և պահանջում է վերելակների կամ այլ բարձրիչների տեղադրում:

այարանների շենքերում ԲՍԽ-ի համար նախատեսված հանգստի և սպասման գոտիների մակերեսը, եթե դրանք նախատեսված են, պետք է որոշվի մեկ տեղի համար 2,1 $մ^2$ հաշվարկով: Բազմոցների կամ նստարանների մի մասը, որոնք պետք է ունենան մեջքի հենարան, պետք է տեղադրել միմյանց դիմաց նվազագույնը 2,7 մ հեռավորության վրա:

պասման և հանգստի գոտին պետք է տեղադրվի ուղևորների հիմնական հոսքերից հեռու, մեկուսացվի աղմկոտ տարածքներից և, հնարավորության դեպքում, միացվի պերոններին հատուկ ելքերով: Տեղերը պետք է հագեցած լինեն անհատական տեղեկատվական միջոցներով, ներառյալ ականջակալները, էկրանները և արտակարգ կապի միջոցները, որոնք մատչելի են շոշափելի ընկալման համար:

պասման և հանգստի գոտու մոտ անհրաժեշտ է նախատեսել զուգարաններ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար սույն շինարարական նորմերի 7-րդ բաժնի համաձայն և մոր և մանկան սենյակ:

պասման և հանգստի գոտիներում ԲՍԽ-ի համար պետք է նախատեսվի նստելու համար նախատեսված տեղերի ընդհանուր թվի 5%-ի հաշվարկով: Անհրաժեշտ է նախատեսել նաև անվասայլակների պահպանման տարածք և հերթապահի տեղ սրահում կամ նրա հետ կապի սարք:

այարաններում ուղևորների կարամատույցներ մուտք գործելու համար նախատեսված ստորգետնյա (վերգետնյա) անցումները պետք է հագեցած լինեն վերելակներով կամ թեքահարթակներով, մատչելի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար:

ործող երկաթուղային կայարաններում, որտեղ կարամատույցներից կայարանամերձ հրապարակ կամ դրան հակառակ տարածք մուտքը հատվում է երկաթուղային գծերով, թույլատրվում է ռելսերի մակարդակում անցումների կառուցում, որոնք հագեցած են ավտոմատ ազդանշանային համակարգով և լուսային ցուցանակներով: Երկաթուղային գծի երկայնքով նման անցումները պետք է հագեցած լինեն առնվազն

ւղևորների ինտենսիվ շարժման գոտիներում խորհուրդ է տրվում շոշափողական նշագրում և, հնարավորության դեպքում, տեսողության խնդիրներ ունեցող ուղևորների համար շարժման մեկուսացված գոտի:

առամատույցի եզրի վտանգավոր գոտու սահմանը պետք է նշվի ԳՕՍՏ Ռ 52875-2018 և ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի համաձայն: Կառամատույցներում և սպասասրահներում անհրաժեշտ է նախատեսել տեսողական և ձայնային տեղեկատվության կրկնօրինակում տեքստային հաղորդագրություններով:

արեկարգման տարրերը (փոքր ճարտարապետական ձևեր, կանաչապատում) պետք է տեղադրվեն անցումներից դուրս՝ ապահովելով կառամատույցներում հաշվարկային լայնությունը:

ոշափողական ցուցանակները չեն պահանջվում հենասյուների, կամուրջների, լուսավորման սյուների և փոքր ճարտարապետական ձևերի մոտ:

այարանների եզրերի երկայնքով պետք է կիրառել հակադիր գույնի շոշափողական նախազգուշացնող գծեր՝ համաձայն ԳՕՍՏ 12.4.026-ի և ԳՕՍՏ Ռ 52875-ի՝ տեսողության խնդիրներ ունեցող ուղևորների համար: Կայարաններում անհրաժեշտ է նախատեսել տեսողական և ձայնային տեղեկատվության կրկնօրինակման հնարավորություն, այդ թվում՝ վագոնների գտնվելու վայրի մասին:

ածր երկաթուղային կառամատույցները պետք է հարմարեցված լինեն անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց նստեցման և իջեցման համար նախատեսված ստացիոնար կամ շարժական վերհաններ օգտագործման համար:

առամատույցների լայնությունը հաշվարկելիս պետք է հաշվի առնել անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց և ուղեբեռի սայլակներով զուգահեռ տեղաշարժվելու հնարավորությունը ելքերի, շվաքարանների հենարանների և լուսավորման հենասյուների շուրջը:

ուրնիկետների և մետաղորսիչների յուրաքանչյուր շարքում անհրաժեշտ է նախատեսել առնվազն մեկ անցում՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 93-րդ կետի, որը նշված է մատչելիության նշանով, այնպիսի լայնությամբ, որն ապահովում է հաշմանդամություն ունեցող անձի անվասայլակի անցումը:

րամարկղերի, պահպանման խցիկների, տեղեկատու ծառայությունների, վաճառքի ավտոմատների և այլն պատուհանների և վաճառասեղանների առնվազն 5%-ը, բայց ոչ պակաս, քան մեկը, պետք է տեղադրվեն հատակից ոչ ավելի, քան 0,85 մ բարձրության վրա: Դրանց դիմաց պետք է լինի բավարար տեղ՝ հաշմանդամություն ունեցող անձի անվասայլակների մանևրելու համար՝ հաշվի առնելով դրանց հնարավոր ուղեկցումը:

այարանների շենքերում և կառույցներում ԲՍԽ-ի անվտանգ տեղաշարժման ուղիներն ապահովելու համար անհրաժեշտ է՝

- ախասրահները մոտեցնել մուտքերին,
- ետիոտնային կամուրջները և թունելները տեղադրել սպասասրահների մոտ,
- ՍԽ-ի սպասարկման սենքերը տեղադրել առաջին հարկերում,
- ախատեսել քաղաքային տրանսպորտի կանգառների տեղադրում մուտքերից ոչ ավելի, քան 200 մ հեռավորության վրա:

դանավակայաններում մեկնման/ժամանման անցումների մատչելիությունն ապահովել սահմանափակ շարժունակությամբ ուղևորների համար առնվազն 1,2 մ լայնությամբ հատուկ ելքի տեղադրմամբ:

ետնի մակերևույթից ինքնաթիռ նստելիս (իջնելիս) սահմանափակ շարժունակությամբ ուղևորներին բարձրացնելու կամ իջեցնելու համար պետք է նախատեսել հատուկ սարք՝ կցովի մեքենայացված սանդուղք-էսկալատոր կամ ամբարձիչ:

դանավակայաններում, երկրորդ հարկի մակարդակից նստելու անցումներում, յուրաքանչյուր 10 մ-ի վրա պետք է նախատեսել հորիզոնական հանգստի հարթակներ՝ առնվազն 1,5 x 1,5 մ չափսերով:

այարաններում և օդանավակայաններում խորհուրդ է տրվում նախատեսել սենք հաշմանդամություն ունեցող անձանց և այլ սահմանափակ շարժունակությամբ ուղևորներին ուղեկցելու և օգնելու հատուկ ծառայության համար, ինչպես նաև փոքր չափսի անվասայլակների պահպանման տարածք, որոնք օգտագործվում են հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկելու համար գրանցման, վերահսկման, զննման և ինքնաթիռի սրահով տեղափոխվելիս:

իջքաղաքային փոխադրումների ավտոկայարաններում կառամատույցները պետք է հագեցված լինեն ստացիոնար կամ շարժական վերելակներով՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց նստելու/իջնելու համար այն ավտոբուսներից, որոնք հագեցված չեն նման միջոցներով:

անրային օգտագործման վերգետնյա ուղևորափոխադրումների կանգառներ

անրային օգտագործման վերգետնյա ուղևորափոխադրումների կանգառները մոտ՝ բժշկական կազմակերպությունների, սոցիալական պաշտպանության հաստատությունների, մշակութային և ժամանցային գործունեության օբյեկտների, կրոնական կազմակերպությունների շենքերի, ինչպես նաև հաշմանդամություն ունեցող անձանց հասարակական կազմակերպությունների ձեռնարկությունների և խոշոր առևտրային օբյեկտների մոտ:

անգառներ տանող հետիոտնային ուղիները, ինչպես նաև այդ ուղիների հատվածները, որոնք հարում են կանգառներին պետք է միացված լինեն կանգառի նստեցման/իջեցման հարթակին համաձայն սույն շինարարական նորմերի 5.1 բաժնի պահանջների:

ահմանափակ տարածության պայմաններում թույլատրվում է կանգառներ տանող հետիոտնային ուղիների կառուցում հետևյալ թեքությամբ՝

վելի քան 6% ոչ պակաս, քան 100 մ երկարությամբ (բացառությամբ տարբեր մակարդակներում անցումների),

ից մինչև 10% ցանկացած հեռավորության վրա, պայմանով, որ,

ա. կանգառի և օբյեկտի միջև կա առնվազն մեկ հետիոտնային ուղի՝ ոչ ավելի, քան 300 մ երկարությամբ՝ առանց 2%-ը գերազանցող վարընթացի,

բ. օբյեկտի և մեկ այլ կանգառի միջև կա առնվազն մեկ ուղի՝ ոչ ավելի, քան 300 մ երկարությամբ՝ առանց 2%-ը գերազանցող վերելքների:

ստեցման/իջեցման հարթակի լայնությունը պետք է ընդունվի կախված կանգառի ուղևորաշրջանառությունից, բայց ոչ պակաս, քան 2,0 մ: Նստեցման/իջեցման հարթակը տեղադրվում է մայթի սահմաններում կամ գոտում, որը բաժանում է երթևեկելի հատվածը մայթից: Նստեցման/իջեցման հարթակի բարձրությունը կանգառի հարթակի նկատմամբ պետք է կազմի 0,20 մ: Նստեցման/իջեցման հարթակի մակերեսի մեջ ներառվում է 2,0 × 2,0 մ տարածք՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց անվասայլակներով նստելու/իջնելու համար:

ստեցման/իջեցման հարթակների և սպասման գոտիների երկայնական և լայնական թեքությունները չպետք է գերազանցեն 2%-ը: Սահմանափակ տարածության պայմաններում թույլատրվում է՝

եքություններից մեկը՝ մինչև 4%,

րկրորդը՝ ոչ ավելի, քան 1%:

ստեցման/իջեցման հարթակի եզրաքարի եզրը պետք է նշվի ՀՀ կառավարության 2007 թվականի հունիսի 28-ի N 955-Ն որոշումով հաստատված «ՀՀ ճանապարհային երթևեկության» կանոնների ճանապարհային գծանշումով, ինչպես նաև գետնին շոշափողական ցուցանակով համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀՇՀ 23-

պասման տաղավարների ներսում պետք է նախատեսել՝

իկնակով և բազկաթոռներով նստարան (տես սույն շինարարական նորմերի

ռնվազն 0,9 × 1,2 մ ազատ տարածք հաշմանդամություն ունեցող անձի անվասայլակի կամ մանկական սայլակի համար:

ափանցիկ նյութերից պատրաստված տաղավարների բոլոր պատերին, որոնք ուղղված են դեպի հետիոտնային ուղիները, պետք է գծվի հակադրվող նախազգուշացնող մակնշում՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 85 կետի:

ութ ժամանակահատվածում տաղավարի սահմաններում և նստեցման/իջեցման հարթակում ծածկույթի միջին հորիզոնական լուսավորվածությունը պետք է կազմի առնվազն 50 լք:

արզական, սպորտային և մարզա-ժամանցային նշանակության օբյեկտներ

արածքներ հանդիսատեսի համար

պորտային- կառույցների նստարանաշարերում պետք է նախատեսվեն տեղեր անվասայլակներով տեղաշարժվող հանդիսատեսի, ինչպես նաև տեսողության և լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար: Պարալիմպիկ սպորտաձևերով մրցումներ անցկացնելիս նման տեղերի քանակը կարող է ավելացվել մինչև հանդիսատեսի ընդհանուր տեղերի 1,5%-ը՝ աթոռների մի մասի ժամանակավոր ապամոնտաժման հաշվին:

ՍԽ-ի բոլոր շարժունակության խմբեր համար մատչելի տեղերը պետք է բաշխվեն ամբողջ մարզադաշտում՝ խաղային գոտին դիտելու հավասար հնարավորություններ ապահովելու համար: Ուղեկցող անձանց համար նախատեսված տեղերը պետք է գտնվեն կողքին: Վերակառուցման և վերասարքավորման դեպքում թույլատրվում է ուղեկցողներին տեղավորել հետևում: Հարկավոր է նախատեսել նաև տեղ շան-ուղեկցողին զբոսնելու կամ հանգստանալու համար տարածքում կամ շենքի ներսում:

Անվասայլակներով Ս4 խմբի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերը պետք է տեղաբաշխվեն նստարանաշարերում՝ կոմպակտ բլոկներով՝ առանձնացված գոտիներում և պետք է ունենան լրացուցիչ տեղ ուղեկցողի

համար: Անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց և ուղեկցողի համար նախատեսված տեղի ընդհանուր չափը պետք է լինի առնվազն 1,4 մ (լայնություն) × 1,4 մ (խորություն), անվասայլակով մարդու համար նախատեսված տեղը պետք է լինի առնվազն 0,9 մ (լայնություն) × 1,4 մ (խորություն): Այն գոտիներում, որտեղ սարքավորված են տեղեր անվասայլակներով հանդիսատեսի համար, պետք է առանձնացվի առնվազն 1,4 մ լայնությամբ ազատ անցում:

ՍԽ-ի Ս1-Ս3 խմբերի - համար նախատեսվում է մատչելի տեղերի երեք կատեգորիա՝

- տանդարտ տեղեր ազատ մուտքով (պետք է տեղակայվեն ամբողջ մարզադաշտում՝ անցուղու կողքին, առանց աստիճանների կամ նվազագույն թվով աստիճաններով),
- արելավված մատչելի տեղեր (լրացուցիչ տարածությամբ ոտքերի համար): Տեղերը պետք է ունենան առնվազն 0,5 մ լայնություն աթոռների առանցքներում և շարքի խորություն անցումով առնվազն 0,65 մ,
- նդլայնված մատչելի տեղեր (ունեն երկու ստանդարտ տեղերի լայնությանը հավասար լայնություն, ազատ տարածություն նստատեղի առջև՝ առնվազն 0,6 մ):

անդիսատեսի նստարանաշարերում, հանդիսատեսի համար նախատեսված օթյակներում (սքայբոքսերում), VIP և VVIP ԲՍԽ-ի համար նախատեսված տեղերի քանակը պետք է ընդունվի հետևյալ հաշվարկով՝

- ինչև 30000 հանդիսատես տեղավորող մարզադաշտերում ԲՍԽ-ի բոլոր կատեգորիաների համար նախատեսված տեղերի 1 %-ի հաշվարկով, որոնցից տեղերի կեսը՝ անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց և նրանց ուղեկցող անձանց համար, մնացածը հավասարապես բաշխվում են սույն շինարարական նորմերի 371-րդ կետի, մատչելի տեղերի կատեգորիաների միջև,
- ից ավելի հանդիսատես տեղավորող մարզական օբյեկտներում անվասայլակներով հանդիսատեսի համար նախատեսված տեղերը պետք է ընդունվեն 30000 հանդիսատեսի համար 150 տեղի հաշվարկով, գումարած 2

տեղ յուրաքանչյուր 1000 տեղի համար 30000-ից ավելի. մատչելի տեղերի քանակը՝ սույն շինարարական նորմերի 371-րդ կետի մատչելի տեղերի յուրաքանչյուր կատեգորիայի 50 տեղի հաշվարկով, գումարած 1 տեղ յուրաքանչյուր 30000-ից ավելի 1000 տեղի համար:

անդիսատեսի համար նախատեսված օթյակներում (սքայբոքսերում) պետք է ԲՍԽ-ի համար նախատեսվի տեղերի 1 %-ը, այդ թվում՝ տեղերի կեսը՝ անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց և նրանց ուղեկցող անձանց համար, մնացածը հավասարապես բաշխվի սույն շինարարական նորմերի 371-րդ կետի ազատ մուտքի կատեգորիաների միջև (բայց ոչ պակաս, քան մեկ տեղյուրաքանճյուր կատեգորիայի համար):

կատեգորիայի հանդիսատեսի նստարանաշարում՝

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղեր՝ VIP կատեգորիայի հանդիսատեսի համար նախատեսված տեղերի ընդհանուր թվի 0,5 %-ը,

կատեգորիայի հանդիսատեսի համար նախատեսված տեղերի ընդհանուր թվի մատչելի տեղերի կատեգորիայի, բայց ոչ պակաս, քան մեկ տեղ:

գոտում պետք է նախատեսվի առնվազն մեկ տեղ անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի և նրան ուղեկցող անձի համար, մեկ բարելավված տեղ և մեկ ընդլայնված տեղ՝ սույն շինարարական նորմերի 371-րդ կետի համաձայն:

ետք է նախատեսվի մեկ մատչելի խցիկ կամ զուգարանի համապիտանի խցիկ՝ 15 անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար հաշվարկով, որը տեղակայված է նրանց տեղակայման գոտուց ոչ ավելի, քան 40 մ հեռավորության վրա:

արզաառողջարարական և սպորտով զբաղվողների համար նախատեսված տարածքներ

ւսումնամարզական, մարզաառողջարարական կառույցների բոլոր օժանդակ տարածքներ մուտքը պետք է ապահովված լինի ԲՍԽ-ի համար: Դա ներառում է

մուտքի գոտիները, նախասրահները, հանդերձարանները, հանգստի գոտիները, բուֆետները, լոգարանները, սանիտարահիգիենիկ տարածքներ, մարզիչների սենքերը, ուսումնական և բժշկական վերականգնողական սենքերը:

ժանդակ տարածքներից մինչև պարապմունքների գոտիները հեռավորությունը չպետք է գերազանցի 150 մ:

աշմանդամություն ունեցող անձի գտնվելու ցանկացած վայրից մինչև մոտակա տարհանման ելքը հեռավորությունը չպետք է գերազանցի 40 մ-ը: Երթևեկության ուղիների լայնությունը պետք է կազմի 0,9 մ՝ անվասայլակով ազատ երթևեկելու համար: Մարզական անվասայլակներով մարզիկների տեղաշարժման երթուղիներում լայնությունը պետք է կազմի առնվազն 1,2 մ:

ացօթյա մարզական հրապարակներում շարժման առնվազն մեկ մատչելի երթուղի պետք է ուղղակիորեն միացնի հրապարակի հակառակ կողմերը:

եսողության խնդիրներ ունեցող անձանց կողմնորոշվելու համար լողավազանների դահլիճների պատերի երկայնքով և դահլիճների մուտքերի մոտ պետք է տեղադրվեն հորիզոնական բռնածողեր 0,9-ից մինչև 1,2 մ բարձրության վրա: Մանկական լողավազանով դահլիճներում՝ 0,5 մ բարձրության վրա: Պետք է նախատեսվեն նաև առնվազն 0,3 մ լայնությամբ շոշափողական գծեր:

ենաշարժական խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված լողավազանի սաղր խորության հատվածում պետք է նախատեսել ցածր թեքության սանդուղք՝ ոչ պակաս, քան 0,14 մ բարձրությամբ և ոչ պակաս, քան լողավազանի ռեզերվուարի չափերից դուրս: Թույլատրվում է սանդուղք չկառուցել, եթե լողավազանը գտնվում է այնպիսի տարածքում, որը հագեցած է ամբարձիչով կամ ապահովված է անձնակազմի ուղեկցությամբ:

ողավազանի ռեզերվուարի շուրջը գտնվող շրջանցիկ ուղին պետք է լինի ոչ նեղ, քան թույլատրվում է փոքրացնել մինչև 1,5 մ՝ 2,9 × 2 մ չափսի գրպանների առկայության դեպքում կամ մեկ ուղղությամբ երթևեկության կազմակերպման դեպքում:

Լողավազանի ռեզերվուարի եզրը պետք է նշվի ուղու ծածկույթի նկատմամբ հակադիր գույնի գծով:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված մարզական կառույցների հանդերձարաններում պետք է նախատեսել՝

այլակների պահպանման տեղեր,

անդերձվելու խցիկներ՝ յուրաքանչյուր երեք միաժամանակ զբաղվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար, որոնք օգտվում են անվասայլակներից առնվազն մեկ խցիկի հաշվարկով,

նհատական պահարաններ՝ առնվազն երկուսը, ներառյալ հենակների և պրոթեզների պահպանման պահարանները,

ստարան հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար անհատական պահարանի մոտ, ոչ պակաս, քան 0,8 մ երկարությամբ, ոչ պակաս, քան 0,7 մ լայնությամբ, հատակից 0,5 մ բարձրությամբ; ընդ որում, նստարանի շուրջը պետք է ապահովված լինի անվասայլակի մուտքի ազատ տարածություն:

նդհանուր հանդերձարաններում մեկ հաշմանդամություն ունեցող անձի համար նախատեսված մակերեսը (հաշվարկի մեջ մտնում են հանդերձվելու տեղերը և պահարանները) պետք է կազմի ոչ պակաս, քան՝

մ²՝ դահլիճների համար,

մ²՝ նախապատրաստման դահլիճով լողավազանների համար,

մ²՝ հագուստը առանձին զգեստապահարանում պահելու դեպքում,

–5 մ²՝ անհատական խցիկների համար,

–8 մ²՝ ուղեկցողի հետ հանդերձարանների համար:

ստարանների միջև անցումի չափը՝ ոչ պակաս, քան 1,8 մ:

նցուղախցիկների թիվը՝ մեկ ցնցուղախցիկերեք միաժամանակ երեք պարապող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար, բայց ոչ պակաս, քան մեկը:

անդեչձաչաններում հաշմանդամություն ունեցող անձի համար նախատեսված պահարանը պետք է ունենա 1,3–1,7 մ բարձրություն, 0,4 մ խորություն և 0,8 մ

լայնություն: Անվասայլակ օգտագործողների համար նախատեսված անհատական պահարանները տեղակայվում են ստորին շարքում (մինչև 1,3 մ): Զգեստի բաց պահպանման դեպքում կեռիկները նույնպես տեղակայվում են այդ բարձրության վրա:

անդերձարանների մոտ գտնվող հանգստի սենքում պետք է նախատեսել ոչ պակաս, քան 0,4 $մ^2$ մակերես յուրաքանչյուր անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար: Շոգեբաղնիքին (սաունային) կից գտնվող հանգստի սենքը՝ ոչ պակաս, քան 20 $մ^2$:

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված մարզական խաղերի դահլիճներում որպես հատակի ծածկույթ պետք է օգտագործել մարզական մանրահատակ կամ ամորտիզացնող սինթետիկ նյութերհամաձայն ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի փետրվարի 19-ի N 09-Ն հրամանով հաստաված ՀՀՇՆ 31-03.06-2024 շինարարական նորմերի:

շակութային միջոցառումների և կրոնական նշանակության շենքեր և սենքեր

շակութային և կրոնական նշանակության շենքերում և տարածքներում պետք է ապահովել ԲՍԽ-ի համար հետևյալ տարածքների մատչելիությունը՝ նախասրահ, դրամարկղային նախասրահ, հանդերձարան, սանիտարական հանգույցներ, ճեմասրահ, բուֆետներ, միջանցքներ և կուլիսներ: Նախագծման առաջադրանքին համապատասխան պետք է մատչելի լինեն նաև համալիրի ծառայողական տարածքները. բեմ, էստրադա, արտիստական հանդերձարաններ, նախասրահ, բուֆետ, սանիտարական հանգույցներ, միջանցքներ և կուլիսներ:

շակութային միջոցառումների հաստատություններ

անդիսասրահներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերը պետք է տեղակայված լինեն այն տարածքում, որն ապահովում է միջոցառումների մատչելիությունն ու լիարժեք ընկալումը, ինչպես նաև հանգստի կամ աշխատանքի համար հարմարավետ պայմաններ: Սպասման և հանգստի գոտիներում պետք է նախատեսվեն բազկաթոռներ՝ արմնկակալով և մեջքի

հենարանով: Հանդիսասրահներում, որտեղ նախատեսված են աթոռներ կամ նստարաններ, յուրաքանչյուր հինգ աթոռից առնվազն մեկը պետք է ունենա արմնկակալ: Բոլոր նստարանները պետք է լինեն մեջքի հենարանով և ունենան նստատեղի տակ տարածություն՝ նստարանի խորության առնվազն մեկ երրորդի չափով:

յն շենքերում, որտեղ երկրորդ հարկում կամ միջանկյալ մակարդակում տեղակայված է հանդիսատեսի տեղերի ոչ ավելի, քան 25%-ը (բայց ոչ ավելի, քան 300 տեղ), թույլատրվում է անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերը տեղադրել հանդիսասրահի հիմնական մակարդակում:

անդիսասրահում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերը խորհուրդ է տրվում տեղադրել առանձին շարքերում, բայց ոչ ավելի, քան երեք տեղ մեկ շարքում:

նվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերը բեմի առջևի առաջին շարքում կամ դահլիճի վերջում՝ ելքի մոտ տեղադրելիս, պետք է նախատեսել առնվազն 1,2 մ լայնությամբ հարթակ և ուղեկցողի համար նախատեսված տեղ: Անհրաժեշտ է նաև նախատեսել լուսավորված հարթակներ ժեստերի լեզվի թարգմանիչների համար բեմի առջև, դահլիճի կենտրոնում կամ կողքերում:

եմ մուտք գործելու համար, բացի սանդուղքներից, պետք է նախատեսել ստացիոնար կամ ժամանակավոր թեքահարթակ կամ ամբարձիչ սարք: Թեքահարթակի լայնությունը բռնաձողերի միջև պետք է լինի առնվազն 0,9 մ, թեքությունը՝ ոչ ավելի, քան 8%, պարտադիր եզրի սահմանափակիչ տարրով: Բեմ տանող սանդուղքները և թեքահարթակները պետք է երկու կողմից էլ կահավորված լինեն բռնաձողերով՝ 0,7–

շակութային հաստատություններ

անգարանների, պատկերասրահների, ցուցասրահների բոլոր տարածքները և շենքերը պետք է մատչելի լինեն հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար: Մատչելի ցուցադրության ծավալը, ինչպես նաև երթուղիները սահմանվում են

նախագծման առաջադրանքում: Մինչև 2000 մ^2 ցուցադրության մակերեսի դեպքում խորհուրդ է տրվում տեղադրել մեկ մակարդակում:

ախագծման առաջադրանքում պետք է նախատեսվեն շոշափելի մոդելներ, ռելիեֆային գրաֆիկական պատկերներ, հուշատախտակներ ձայնային ուղեկցությամբ, տեսաուղեցույցներ և աուդիոուղեցույցներ տեսողության և լսողության խնդիրներ ունեցող այցելուների համար:

նթերցասրահներում անցումները պետք է ունենան առնվազն 1,2 մ լայնություն: Հաշմանդամի աշխատատեղի չափը՝ առնվազն 1,5×0,9 մ, առանց սեղանի մակերեսի հաշվարկի:

եսողության խնդիրներ ունեցող այցելուների համար նախատեսված գոտիներում ընթերցողական տեղերը և հատուկ գրականությամբ դարակները պետք է կահավորված լինեն լրացուցիչ լուսավորությամբ: Պետք է ապահովվի բնական լուսավորություն՝ բնական լուսավորության գործակիցը 2,5% մակարդակում և արհեստական լուսավորությունը սեղանի մակերևույթին՝ առնվազն 1000 լյուքս:

րկեսային շենքերում թույլատրվում է օգտագործել ծառայողական մուտքերը հանդիսատեսի համար, եթե տեղերը տեղակայված են առաջին շարքի առջևի հարթ հատակին: Այս դեպքում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերը տեղադրվում են տարհանման ելքերի մոտ, ընդ որում անցումի լայնությունը պետք է լինի առնվազն 2,2 մ:

աշտամունքային, ծիսական և հուշահամալիր շենքեր և կառույցներ

աշտամունքային և հուշահամալիր շենքերի և կառույցների ճարտարապետական միջավայրը պետք է մատչելի լինի ԲՄԽ-ի համար՝ հաշվի առնելով ծեսերի վայրերի տեղադրման և կահավորման դավանական պահանջները:

ենքերի ներսում և շուրջը պետք է օգտագործվեն հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի տեղեկատվական միջոցներ, ընդ որում դրանք չպետք է խոչընդոտեն օբյեկտների լուսային և ձայնային ճարտարապետությանը:

ՍԽ-ի համար նախատեսված երթուղիները չպետք է հատվեն կրոնական թափորների երթուղիների հետ:

ավատացյալների համար նախատեսված գոտիներում անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերի թիվը պետք է համապատասխանի 7-րդ աղյուսակի պահանջներին: Մյուս ԲՍԽ-ի համար նստատեղերի քանակը որոշվում է նախագծման առաջադրանքով:

նվասայլակների երթուղու եզրից մինչև ծիսավայրեր (սրբապատկերներ, մոմեր և այլն) հեռավորությունը պետք է լինի ոչ ավելի, քան 0,6 մ, բարձրությունը՝ 0,6-ից 1,2 մ, մոտեցման ճակատի լայնությունը՝ առնվազն 0,9 մ):

արածքում պետք է նախատեսել հանգստի գոտիներ ոչ պակաս, քան յուրաքանչյուր նախատեսում են երկարատև գտնվելը, պետք է նախատեսել կահավորված հանգստի վայրեր և ծիսակատարությունների մասնակիցների համար նախատեսված վայրեր՝ հաշվի առնելով ԲՍԽ-ի կարիքները:

ուշասրահներում երթուղիները պետք է նախագծվեն՝ հաշվի առնելով մատչելիության պահանջները:

երեզմանատներում և գերեզմանային համալիրների, հատվածներում պետք է ապահովել մուտքը դեպի թաղման վայրեր, վարչական շենքեր, զուգարաններ, հուշահամալիր օբյեկտներ և այլն, ինչպես նաև նախատեսել հանգստի գոտիներ և կայանատեղեր՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տեղերով:

ասարակության և պետության սպասարկման օբյեկտների շենքեր

արչական շենքերի նախագծման ժամանակ, որտեղ իրականացվում է այցելուների ընդունելություն (այդ թվում՝ ԲՍԽ-երի), պետք է ապահովել՝

նդունելության սենքերի տեղադրումը մուտքի մակարդակում,

եղեկատվական ծառայության առկայությունը կամ դրա հետ համատեղված հերթապահի ընդունելության կետ,

ոլեկտիվ օգտագործման սենքերի (կոնֆերանսների դահլիճներ, խորհրդակցությունների դահլիճներ և այլն) տեղադրումը ոչ բարձր, քան երկրորդ հարկը:

ատական նիստերի դահլիճները պետք է մատչել լինեն դատավարության բոլոր մասնակիցների համար՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց մասնակցության հավասար պայմաններ ապահովելու նպատակով: Դահլիճում պետք է նախատեսված լինի խուլերի ժեստերի թարգմանիչների համար նախատեսված տեղ, որը հարմար կլինի դատավարության բոլոր մասնակիցների համար: Եթե դատարանի նիստերի դահլիճին կից նախատեսված են կալանքի տակ պահելու խցեր, ապա խցերից մեկը պետք է մատչել լինի անվասայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձի համար: Նման խուցը կարող է նախատեսված լինել դատարանի մի քանի դահլիճների համար: Պաշտպանիչ ապակիների ամեն կողմում, կամ բաժանարար սեղանների, որոնք այցելուներին բաժանում են քրեակատարողական հիմնարկների հանդիպման սենյակներում գտնվող կալանավորվածներից, պետք է տեղադրվի առնվազն մեկ տեղ, որը մատչել է հաշմանդամություն ունեցող անձանց: Դահլիճը պետք է հագեցած լինի լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար ձայնային համակարգով և հեռավար մասնակցության դեպքում տեսաձայնային կապի հնարավորությունունով:

նհատական ընդունելության համար նախատեսված սենքի մակերեսը, մեկ աշխատատեղի համար պետք է լինի առնվազն 12 մ^2: Կոլեկտիվ ընդունելության սենքերում պետք է նախատեսել առնվազն մեկ տեղ, որը մատչել է ԲՍԽ-երին, կամ մի քանի այդպիսի տեղեր, որոնք միավորված են ընդհանուր գոտում:

թե այցելուներին սպասարկող օպերատորի առջև նախատեսված են ամբողջական բաժանող կոնստրուկցիաներ, (համաձայն սույն շինարարական նորմերի 271-րդ կետի), ապա առնվազն մեկ տեղ պետք է հագեցած լինի տեսողական և ձայնային կապի համակարգով:

անկային հիմնարկների տարածքներում պետք է ապահովվի հետևյալ գոտիների մատչելիությունը՝ դրամարկղային բլոկ (դրամարկղային դահլիճ), դեպոզիտարիա, օպերացիոն բլոկ (մուտքի խումբ, օպերացիոն դահլիճ,), սպասարկման գոտիներ

բանակցությունների սենյակներ, փաստաթղթերի ձևակերպում, նախասրահ), տերմինալները և բանկոմատները:

անկային և վարկային գրասենյակներում, որոնք մատուցում են ծառայություններ, պետք է գրասենյակի նույն հարկում կահավորված լինի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի սանհանգույց՝ համաձայն սույն շինարարական նորմեր կետի 7-րդ բաժնի պահանջների:

ԵՆՔԵՐ ԵՎ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՎ

նդհանուր դրույթներ

ոլոր նախագծվող օբյեկտները (բացառությամբ վնասակար և վտանգավոր արտադրությունների, ռեժիմային օբյեկտների և օբյեկտների, որտեղ աշխատողների նկատմամբ առողջական հատուկ պահանջներ են ներկայացվում) պետք է մատչել լինեն ԲՍԽ-երին, համաձայն սույն շինարարական նորմերի պահանջների՝ անկախ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատատեղերի առկայությունից:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատատեղերի թիվը և տեսակները սահմանվում են նախագծման առաջադրանքում՝ համաձայն աշխատանքի և զբաղվածության ոլորտում գործող օրենսդրության: Դրանց տեղադրումը շենքի ծավալատարածական կառուցվածքում (ցրված կամ մասնագիտացված արտադրամասերում, արտադրական տեղամասերում և հատուկ տարածքներում), ինչպես նաև անհրաժեշտ լրացուցիչ տարածքները սահմանվում են նախագծման առաջադրանքում:

աշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատատեղերի կազմակերպման սկզբունքները որոշվում են արտադրական գործընթացի առանձնահատկություններով, հիմնարկի բնույթով և հաշմանդամություն ունեցող անձանց նոզոլոգիական խմբով, որի համար նախատեսվում է աշխատանքային զբաղվածություն:

ախատեսվում է աշխատատեղերի կազմակերպման երկու տարբերակ՝

Համընդհանուր դիզայն» տարբերակ՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատատեղերի կազմակերպման հնարավորություն աշխատանքային

գործունեության ցանկացած գոտում նոր շինարարության դեպքում և մասամբ՝ վերակառուցման և հիմնանորոգման դեպքում,

Խելամիտ հարմարեցում» տարբերակ՝ մասնագիտացված գոտիների կամ բլոկների ստեղծում, որոնք հարմարեցված են որոշակի նոզոլոգիայի համար, փոխհատուցման հանդերձանքի կիրառմամբ (շենքերի հարմարեցման, վերակառուցման և մասամբ հիմնանորոգման դեպքում):

շխատատեղերը կարող են լինել միայնակ, ցրված կամ խմբավորված ձեռնարկության կամ հիմնարկի մասնագիտացված տեղամասերում (արտադրամասերում):

ախված մասնագիտությունից և հաշմանդամության նոզոլոգիայից, աշխատատեղերը կարող են լինել՝

ովորական (ստանդարտ սարքավորումներով),

անագիտացված (հարմարեցված սարքավորումներով):

շխատատեղերի մատչելիությունն ապահովվում է՝

նակավայրերի, շենքերի և տարածքների մատչելի գոտիներում տեղադրմամբ,

նակության վայրից մինչև աշխատանքի վայրը մատչելի երթուղիների առկայությամբ,

րթուղիների տեղեկատվական միջոցներով հագեցմամբ,

ենքերի և տարածքների ճարտարապետական-հատակագծային մատչելիությամբ:

շխատատեղերի անվտանգությունն ապահովվում է անհատական պաշտպանության միջոցներով, ինչպես նաև վթարային իրավիճակներում ժամանակին տարհանման հնարավորությամբ:

նհրաժեշտության դեպքում նախագծման առաջադրանքում կարող են սահմանվել հատուկ պահանջներ առանձին նոզոլոգիաների համար: Պարտադիր է տեխնիկական վերականգնողական միջոցների օգտագործմամբ տեղաշարժվող անձանց համար մատչելիության ապահովման միջոցառումների իրականացումը:

եռնարկության տարածքի նկատմամբ պահանջները

եռնարկության (կազմակերպության, հիմնարկի) տարածքը, որտեղ հնարավոր է հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքը, պետք է մատչել լինի բոլոր կարգերի հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար:

եռնարկության (կազմակերպության, հիմնարկի) տարածքի մատչելիությունն ապահովելու համար նրա գլխավոր հատակագիծը պետք է ձևավորվի բնակավայրի հարակից տարածքի հետ համալիրում՝ համաձայն սույն նորմերի:

ախագծման առաջադրանքով կարող է նախատեսվել հետիոտների և տրանսպորտային երթուղիների մատչելությունը հաշմանդամություն ունեցող անձանց բնակության վայրերից մինչև աշխատատեղեր, ներառյալ՝

ետիոտնային ուղիները,

ասարակական տրանսպորտի կանգառները,

աշմանդամություն ունեցող անձանց անձնական տրանսպորտի կայանատեղերը ձեռնարկության տարածքի կամ շենքի մոտակայքում:

որմատիվ հեռավորության գերազանցման դեպքում պետք է նախատեսել՝

ասնագիտացված կայանատեղեր,

աշմանդամություն ունեցող անձանց անձնական տրանսպորտի մուտքի հնարավորություն ձեռնարկության տարածք:

այանատեղերի քանակը որոշվում է աշխատող հաշմանդամություն ունեցող անձանց թվաքանակի հաշվառմամբ, նախագծվում է համաձայն սույն շինարարական նորմերի

ոյլատրվում է կայանատեղերի կազմակերպում տարածքի ներսում՝ տրանսպորտից մինչև աշխատատեղ ճանապարհը նվազագույնի հասցնելու համար:

ույլ չի տրվում հետիոտնային ուղիների անկառավարելի հատումը տրանսպորտային հոսքերի հետ: Հատման տեղերում անհրաժեշտ է՝

ահավորել շոշափողական ծածկույթներ ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածուի VI.8 բաժնի,

ռանձնացնել գունային հակադրությամբ նշագծումով,

իրառել գետնին շոշափողական սալիկներ,

ահավորել վտանգավոր գոտիների ցանկապատում,

եղադրել ցուցատախտակներ, ցուցիչներ, կողմնորոշման ձայնային և լուսային սարքեր:

արածքի կողմնորոշիչների և տեղեկատվական ապահովման համակարգը մշակվում է հաշվի առնելով հաշմանդամության տեսակները: Տեսողական տեղեկատվությունը կարող է կրկնօրինակվել շոշափողական (Բրայլի գիր, ռելիեֆային սխեմաներ) և/կամ ձայնային (ռադիոտեղեկատվություն, ձայնային փարոսներ) տեղեկատվությամբ:

ույրերի համար հիմնական երթուղիները կարող են լրացուցիչ կահավորվել բռնաձողերով՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 27-39 կետերի, հատումների և մուտքերի մոտ շոշափողական նշումներով: Երթուղու 150 մ-ից ավելի երկարության դեպքում պետք է նախատեսել հանգստի վայրեր:

արեկարգման ժամանակ կիրառվում են տեսողական, շոշափողական և լսողական կողմնորոշիչներ, ֆիտոնավիգացիայի տարրեր: Հանգստի հարթակները պետք է տեղադրել աշխատատեղերով շենքերի մուտքերի մոտակայքում:

կտիվ հանգստի և սպորտով զբաղվելու հրապարակները խորհուրդ է տրվում խմբավորել մեկ միասնական համալիրում: Պասիվ հանգստի հրապարակները՝ ցրել աշխատանքային շենքերի մուտքերին մոտ:

ենքերի և տարածքների նկատմամբ պահանջները

ոքր ձեռնարկությունների համար, վերելակների բացակայության դեպքում, հենաշարական խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատանքային և կենցաղային տարածքները պետք է տեղադրել մուտքի մակարդակում (՝ողջամիտ հարմարեցման տարբերակով): Սրտանոթային հիվանդություններ, հիպերտոնիա, շարժողական խնդիրներ և ինտելեկտի նվազում ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատատեղերը խորհուրդ է տրվում տեղադրել երկրորդ հարկից ոչ բարձր:

արժման ուղիները պետք է համապատասխանեն սույն շինարարական նորմերի 6.2 բաժնին: Հենաշարական խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մասնագիտացված արտադրամասերը և հատվածները հնարավորության դեպքում պետք է տեղադրել գետնի մակարդակում: Կենցաղային տարածքները, սննդի ընդունման սենքերը և մյուսները, որոնք հաճախ են այցելվում, ցանկալի է միավորել արտադրամասերի հետ՝ բացառությամբ պահեստային կամ տնտեսական տարածքների:

իմնական տարածքները

ույրերի և տեսողության խնդիրներ ունեցողների համար աշխատատեղերը պետք է տեղադրել շենքի պարզ և համաչափ հատակագծմամբ մասում: Տրանսպորտային հոսքերի հետ հատման տեղերում նախատեսել հանովի արգելապատնեշներ: Կույր անձանց աշխատանքի համար նախատեսված արտադրական հատվածների մոտ պետք է կահավորել լվացարաններ, քանի որ նրանց աշխատանքային գործընթացը հիմնականում կապված է շոշափելիքի հետ, ինչը պահանջում է պարբերաբար ձեռքերը լվանալ: Հատակի ծածկույթները պետք է լինի չսահող:

տավոր սահմանափակ կարողություններով անձանց համար տարածքները պետք է տեղադրել երկրորդ հարկից ոչ բարձր: Տարածքները պետք է ունենան հստակ, պարզ հատակագծում, առանց կրկնօրինակվող տարածքների և նվազագույն երթուղիներով: Տարածքների չափերը պետընդունել սահմանված տիրույթի նվազագույնը: Կանանց և տղամարդկանց սանիտարական տարածքների հարակից տեղադրումը թույլ չի տրվում:

ուլերի տեղաշարժման ուղիները պետք է ուղեկցվեն տեսողական տեղեկատվությամբ:

շխատատեղերը պետք է տեղադրել սանիտարահիգիենիկ տարածքների, հանգստի և սննդի ընդունման սենքերի մոտակայքում:

րտանոթային համակարգի հիվանդություններ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված տարածքները ցանկալի է կողմնորոշել դեպի ստվերոտ կողմը. անհրաժեշտության դեպքում նախատեսել արևապաշտպանություն: Պարտադիր է բարձր օդափոխանակումը, օդի ռեցիրկուլյացիան թույլատրելի չէ:

ենքերում պետք է լինի տեսողական, ձայնային և շոշափողական տեղեկատվության համակարգ՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 8 և 9 բաժինների: Պարտադիր են՝

ռնածողեր, ռելիեֆային նշաններ, Բրայլի գրերով ցուցանակներ,

ելիեֆային հատակագծեր,

ոշափողական ծածկույթներ,

ադիոհեռարձակում տարածքներում,՝

եսողական ցուցիչներ (հակադրվող, վառ, պիկտոգրամներով):

արդարման նյութերը պետք է ընտրել՝ հաշվի առնելով ձայնի կլանումը և գույնի ընկալումը հաշմանդամության տարբեր տեսակների համար: Բարձր աղմուկի/թրթռանքի դեպքում կիրառել միջոցառումներ դրանց իջեցման համար՝ երեսպատում, էկրաններ, և այլն:

եծ թվով տեսողության խնդիրներ ունեցողների աշխատանքի տեղավորման դեպքում թույլատրվում է տարածքների գունային կոդավորում: Զգուշացնող գույներով ներկումը պետք է իրականացվի համաձայն սույն շինարարական նորմերի 212-րդ կետի: Հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց համար պետք է ընտրել հանգիստ երանգներ:

Ժանդակ տարածքներ

ոցիալ-կենցաղային նշանակության շենքերը տեղադրել այնպես, որ անցակետից մինչև աշխատատեղերը ճանապարհը լինի հնարավորինս կարճ: Ցանկալի է արտադրական մասնաշենքերի հետ միավորել: Հանդերձարանները տեղադրել արտադրական տեղամասի հետ նույն մակարդակի վրա:

ոլոր կատեգորիաների համար նախատեսված հանդերձարանները և լոգարանները թույլատրվում է տեղադրել ընդհանուր բլոկներում: Դրանց դասավորությունը պետք է հաշվի առնի տեղաշարժման նվազագույն ուղիները: Կույրերի և ոչ կույրերի համար նախատեսված հանդերձարանները պետք է հստակ բաժանել: Հանդերձարանների և լոգարանների պահարանների համարակալումը պետք է լինի ռելիեֆային, հակադրվող գույներով:

անիտարահիգիենիկ տարածքները կատարել համաձայն սույն շինարարական նորմերի 7-րդ բաժնի: Հենաշարական խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց և կույրերի հանդերձարաններում պահարանները պետք է լինեն փողոցային, տնային և աշխատանքային հագուստի համատեղ պահպանման համար: Տեսողության խնդիրներ ունեցողների համար՝ ներքին լուսատուով և դռան բաց վիճակում ֆիքսմամբ: Պահարանների դասավորությունը պետք է լինի միաշարք:

ույրերի և անվասայլակավ տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված լվացարանները տեղադրել հանդերձարանների մոտ: Կույրերի համար նախատեսված ցնցուղարանները, տեսողություն ունեցողների համար նախատեսված ցնցուղարանների հետ ընդհանուր բլոկում տեղադրելիս, պետք է նախատեսել փակ խցիկներով, որոնց մուտքը լինի անմիջապես հանդերձարանից: Տեսողության խնդիրներ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար նախատեսված սանիտարահիգիենիկ տարածքների սարքավորումները պետք է լինեն միատեսակ՝ ըստ տեսակի, ձևի, գույնի և նյութի: Սանտեխնիկական և ուղեկցող սարքավորումները պետք է լինեն գույների հակադրվող կատարմամբ: Մատչելի խցիկով զուգարաններ պետք է նախագծել յուրաքանչյուր հարկում՝ անկախ ԲՍԽ-ի թվաքանակից, զուգարանի համապիտանի խցիկը՝ առաջին հարկում: Ձեռնարկություններում, որտեղ անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց թիվը հերթափոխում 3–5 է, թույլատրվում է համապիտանի խցիկ՝ զուգարանի և լոգարանի համակցմամբ:

աշմանդամություն ունեցող անձանց հանգստի տարածքների տեղերի թիվը և սարքավորումները որոշվում են նախագծման առաջադրանքով: Մեկ տարածքում հանգստացողների մոտավոր թիվը չպետք է գերազանցի 20 մարդը՝ նյարդահոգեբանական խնդիրներով հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար և ոչ ավելի, քան 5 մարդը՝ հիպերտոնիկների համար:

կտիվ հանգստի և բուժական ֆիզկուլտուրայի համար նախատեսված տարածքները նախագծել համաձայն սույն շինարարական նորմերի 11.7 բաժնի: Նշանակությունը և կահավորումը՝ ըստ վերականգնման կարիքների:

ննդի կետերը պետք է նախագծել համաձայն սույն շինարարական նորմերի 11.4.2

բաժնի: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մասնագիտացված տեղամասերի առկայության դեպքում՝ սննդի ընդունման սենյակները տեղադրել մոտակայքում:

ուժկետերը կարող են լրացվել բժշկական կաբինետներով՝ համաձայն հաշմանդամության պրոֆիլի: Պահանջները՝ համաձայն սույն շինարարական նորմերի 11.3 բաժնի:

անդերձարաններում, հանգստի տարածքներում և բուժկետերում առողջության վատթարացման ռիսկ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող անձանց առկայության դեպքում պետք է նախատեսել լրացուցիչ տեղ պառկելու համար:

աշմանդամություն ունեցող անձանց զանգվածային աշխատանքի տեղավորմամբ խոշոր ձեռնարկություններում պետք է նախատեսվեն սոցիալ-աշխատանքային կողմնորոշման կաբինետներ և ուսումնական դասարաններ: Մակերեսը որոշվում է նախագծման առաջադրանքով:

աշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատատեղեր

աշմանդամի հատուկ աշխատատեղը պետք է ապահովի անվտանգություն, վնասվածքների բացառում, չափավոր ֆիզիկական, զգայական, մտավոր և էմոցիոնալ ծանրաբեռնվածությամբ աշխատելու հնարավորություն: Նախագծման առաջադրանքով թույլատրվում է տեսահսկման համակարգերի տեղադրում:

աշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատատեղերը և աշխատանքային գոտին նախագծման ժամանակ պետք է հաշվի առնել՝

> անվասայլակներով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց հիմնական ֆունկցիոնալ գոտիները (ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածու, բաժին v.1),
>
> րացուցիչ հենարաններ օգտագործող հաշմանդամություն ունեցող անձանց էրգոնոմիկ հարաչափերը (ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018

թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածու, բաժին v.2),

ենաշարական խնդիրներ ունեցող մարդկանց շարժման էրգոնոմետրիկ հարաչափերը (ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի ապրիլի 5-ի N 43-Ա հրամանով հաստատված ՀՀԿՀ 23-101-2017 նախագծման կանոնների հավաքածու, բաժին v.5):

արքավորումների և կահույքի դասավորությունը պետք է հաշվի առնի անվտանգությունը, մատչելիությունը, հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքները՝

նվասայլակ օգտագործողների համար անհրաժեշտ է նախատեսել մուտք, շրջադարձ, աշխատատեղի ձևափոխվող կահույք,

ույրերի և տեսողության խնդիրներ ունեցողների համար նախատեսել շոշափելիքային կողմնորոշիչներ:

շխատանքային սեղանը, որպես կանոն, պետք է ունենա աշխատանքային մակերևույթի փոփոխվող բարձրություն և թեքություն, ինչպես նաև կարգավորվող ոտնատակ: Աթոռը պետք է հագեցած լինի նստատեղի բարձրությունը և թեքությունը փոխելու սարքով, կարգավորվող ոտնատակով:

աշմանդամի աշխատատեղը պետք է հագեցած լինի հիմնական և օժանդակ սարքավորումներով, որոնք համապատասխանում են անհատական հնարավորություններին: Հարկ է հաշվի առնել՝

նատոմիական և շարժողական առանձնահատկությունները,

առավարման մարմինների տեսողական և շոշափելիքային ճանաչման հնարավորությունը,

ործիքների հուսալի բռնման և տեղաշարժման հնարավորությունը,

րացուցիչ տարածության անհրաժեշտությունը,

ուցիչների անհրաժեշտությունը (տեսողական, շոշափելիքային, ակուստիկ),

տացիոնար սարքավորումների հուսալի ամրացումը:

ուսավորությունը պետք է ապահովի անվտանգություն և խնայողություն, համապատասխանի կատարվող աշխատանքների բնույթին: Խորհուրդ է տրվում կողային և թեք լուսավորություն, խուսափել փայլից: Լուսատուների կախոցի բարձրությունը՝ ոչ պակաս, քան 240 սմ:

ռան զանգերը պետք է լինեն հեշտ մատչել և պարզ օգտագործման համար:

Կոճակները պետք է տեղադրվեն հատակից 800-ից 1100 մմ բարձրության վրա:

Տեղեկատվությամբ, անունով և բնակարանի համարով տեքստը և այլն պետք է ունենա բավարար տառաչափ և տեսողական հակադրություն ֆոնի հետ:

Դռան զանգերի վահանակների մակերեսը չպետք է լինի արտացոլող:

Ներքին կապի համակարգը պետք է ապահովի երկկողմանի կապ (աուդիո-վիդեո):